

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főszerkesztő
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 70f.

A klerikális szellem.

Budapest, december 2.

Eötvös Károly ma este meginterpellálta a kormányt a néppárti kiáltvány dolgában.

Nincs mit tagadni, az a szellem, melyet klerikális szellemnek szoktak nevezni, hatalmas területet hódított meg Magyarországon. Érdemes lenne végére járni ennek a tünetnek, mert Európában majdnem mindenütt szörnyű vereségeket szenvedett a papizmus.

Angliában például odáig vannak kényszerítve a védekezésben, hogy az oltári szentségnek ünnepélyes körmenetben való szerepeltetését nem engedték meg. Az Education's Bill ugyan még nincs tető alatt, de bizonyos, hogy ez a Bill kihajtja az iskolákból az odamenekeült klerikális szellemet. Spanyolország a szó szoros értelmében nyög a bigottság járma alatt; de azért itt is emelik fel már fejüket az emberek, és követelik, hogy szüntessék meg a pap-ság állami dotációját. Hogy Franciaországban milyen sorsot mértek a retrográd rendszerre, mindenki tudja; azt lehetne mondani, korbácscsal kergették ki onnan azokat a szerzeteket, melyek a felekezeti békeesség megbontásában és saját hatalmuk megerősítésében látták isteni feladatuk teljesítését. Franciaországnak ezt az erélyes gesztusát Magyarország is megérezte, mert azok

az elemek, melyeket ő állami életére károsnak és veszedelmesnek tartott, Magyarország felé vették útjukat és itt ütötték fel sátorfájukat. Olaszországban olyan tendenciák győzedelmeskedtek, hogy Rómában — hogy csak Szent Péter utódjának kellemetlenkedjenek — zsidót választottak polgármesterré és a római községtanács elhatározta, hogy az iskolákban nem taníttatja a vallást. Az olasz pedig vallásos, sokkal vallásosabb, mint a magyar; de különbséget tud tenni az egy istenhez való felfelé emelkedés és a klerikális önző anyagi érdekei között. A német birodalomban a katolikus tudósok eliteje rázza a Vatikán igáját és mindenfelé szárnyat kap a nyílt, szabad és becsületes szellem. De még Ausztria sem marad hátra ezen a világosság felé törésben — csak éppen Magyarország az, ahol újból középkori hangszereken kezdenek játszani.

Ezt az eredményt kétségkívül sok hatóerő szülte és bajosan lehetne azokat egy-kettőre kigomolyítani. A szomorú valóság azonban ez nem változtat. Ime ott vagyunk, hogy a klerikális türelmetlenség nevében meg merik támadni az ország legfelsőbb bíróságát, bepíszkítják ennek a bíróságnak az ítéletét és arra szólítják föl az ország lakosságát, hogy a királyi Kuria ítéletét nem kell vallásos respektussal fogadni.

Hogy a klerikális veszedelem ilyen nagygyá nőhetett, annak egyik oka két-

ségkívül az, hogy igen sokan nem tudnak különbséget tenni vallásos érzés és klerikalizmus között. A vallásos érzés a legtisztelteméltóbb érzések egyike, az előtt mindenkinek hódolattal kell leborulnia — ha másért nem, hát azért is, mert az állami létünknek egyik kemény alapa. Csakhogy ehhez semmi köze sincsen a klerikalizmusnak. A vallásos érzés a lélek legillatosabb virága és a legelvetemültebb ateista szívében is ott virít, akármennyire is hangoztatja az ellenkezőt. A klerikalizmus azonban egy csoport érdekének a takarója, mely csoport csak úgy tud megélni, ha lobog a felekezeti harcz, ha háborognak a kedélyek és ha nem respektálják a vallási érzéseket.

Természetesen, a klerikalizmus mindig éppen azzal operál, hogy az ő vallását nem tisztelik és e csillag alatt szórja a gyűlölséget, az irigységet, a szeretetlenséget és mindazt a vétket, amelyet Jézus megbélyegzett és melynek elkerülésére a Mester hiveit intette.

Mi a teendő e csapással szemben? Hogyan kell vele szembe szállani, hogyan kell legyőzni, hogyan kell gyökereit kitépni? Mindez ma még nem aktuális. Ma csak annyit kell a jószándéku embereknek cselekedniük, hogy figyelmeztessék a könnyen hívőket a klerikalizmus sebes terjedésére és irtózatot követezőseire. Figyelmeztessék a járatlanokat, hogy a katolikus vallásnak semmi

Kuttner becsülete.

Irta: Peterdi Sándor.

(Utánnomlás tilos.)

Jóformán az egész utca talpon volt. Az egyik kapuban lisztes kötényű, tészta kezű asszonyok állottak: — ezek a gyurást, dagasztást hagyták abba; a másik kapuban szappanhobos, kimariadt kezű, czékklavörös karu nők meregettek a szemöket: — ezek a mosóteknő mellől szaladtak el, csak hogy a „komédiás Böske” láthassák. A fűszerkereskedő felesége legalább is nyolcz fillér ára petróleumot öntött a tölésér mellé izgatottságában, a mézársekből az összes szakácsnők az utcaajtóba állottak és onnan nézték a fiatal hölgyet, aki fényes, kényelmesen párnázott kocsijából épp az imént ugrott ki. Szóval a szokatlan vendég miatt a Kávics-utczában megakadt a kereskedelem, szünetelt a forgalom.

— Ugy-e, a komédiás Böske?

— Az bizony, lelkem!

— Hej, de felvitte az Isten a dolgát! — sóhajtott a sarki kofa. — Még nem is olyan régen itt szaladgált előttem mezteláb . . .

— Vasott kölyök volt, — vélte egy csatakos kötényű asszonyság, — elégszer megczibáltam azt a kőczos haját.

— Magam se kíméltem a fülit . . . de rászolgált! Tultett az tiz fiun is . . . kifogott az mindenkin . . .

— Látszik is rajta! Sok férfi eszén kellett tuljárnia, míg idáig hozta . . .

— Én csak a fülbevalóit szeretném!

— No, nincs rossz gusztusa, szentem! Megér az vagy ezer koronát . . .

— Látszik, hogy mennyit tud a dologhoz. Kettőért is megvehetné, akkor is nyerne rajta . . .

— Szent Krisztuskám! Hogy hordhat valaki a füleiben annyi pénzt! . . . Én mindig a füleimet fogom . . .

Ezen aztán nevettek.

Akit komédiás Böskeként neveztek egymás között, éppen akkor ért hozzájuk. A szó-beszéd egyszerre megszűnt; az asszonyok tiszteletteljesen „kezt csókolom”-ot kiabáltak, a férfiak pedig megeresztettek egy halk „éjlen”-t. A fiatal leány mosolyogva bólintott, aztán besietett az egyik szegényes udvari lakásba. Az ajtón czégtábla volt, amely azt hirdette, hogy Kuttner Péter szabómester lakik ott, aki olcsón tisztít és javít férfiruhákat, amit már csak azért is el lehetett hinni, mert az „olcsón” két „l”-el, a „tisztít” pedig két „t”-vel volt a fehér bádoglemezre pingálva.

A látogató bement a lakásba, a kíváncsiak pedig künrekedtek és az ajtó előtt tárgyalták tovább az esetet.

— Hogy suhogott . . . hallottátok? . . . csupa selyem . . .

— És micsoda illat maradt utána . . .

Kuttner Péter szabómester szobájában pedig ez alatt igen érzelmes jelenet játszódott le. A házigazda már várta az érkezőt s midőn belépett, ellökte magát az asztaltól, amelyhez támaszkodott, karjait kitérte és rekedten felkiáltott:

— Itt az én szemem világa! — aztán szabálytalan görbékkel leirva csetlett-botlott a leány felé.

Az anya örömtől sugárzó arczczal ölelte át. — Rubintom! Gyémántom! Erzsikém!

Volt a szobában még valaki: Erzsike testvérhuga, Jolán. Ez durczás hangon, röviden üdvözölte nővérét.

— Szervusz, Erzsi!

A látogató nagy nehezen kibontakozott anyjának ölelő karjai közül és miután atyja még egyszer megcsókolta, — leült és körülnézett. Bántotta a nehéz pálinkaszag, az ütött-kopott butorzat, a rendetlenség, piszok.

— Miért van itt ilyen rendetlenség? Micsoda rongy butorok ezek? Hiszen küldtem pénzt . . .

— Küldtél, drágám, de abból adósságokat kellett kifizetnünk, — magyarázta az apa. — Aztán beteg is voltam, . . . most is az vagyok . . . a gyomrom . . .

És nagyot huzott a karcsunyaku pálinkásüvegből.

— Orvosság . . .

Erzsi elfordította fejét.

— Hiszen az adósságaitokat is kifizettem . . . ruhákat küldtem . . . semminek semmi nyoma . . .

— Rosszul megy az üzlet, — édes, drága leányom.

— Ugyen ne beszélj! nem látom a munka semmi jelét . . .

— Oly keveset fizetnek, hogy nem is érdemes dolgozni . . . no, meg minek is törném magamat, mikor van egy kedves szép leányom, akit az isten annyira megsegített. Tudom, hogy az nem feledkezik meg rólam, akit taníttattam, neveltettem, akire annyit áldoztam . . .

— Hagyjuk ezt! — toppantott türelmetlenül a leány. — Miért hívtattok? Azt irtátok, hogy betegek vagytok . . .

köze sincsen a klerikalizmushoz; az első istenhez emel, a másik felhívja a legundorítóbb emberi eltévelyedéseket.

A politika világából.

Budapest, december 2.

A néppárti heccz.

A néppárti heccz nyugvópontra jutott. A képviselőház ma esti ülésén elhangzott a nagy érdeklődéssel várt interpelláció és nyomába nem támadt egetrázó vihar. Sőt a nagy affért már a déli órákban elsimitották, legalább annyira, hogy a néppárti akciónak ezidő szerint látható eredménye nem lesz.

A békés megegyezésre irányuló tárgyalások már a kora délelőtti órákban megkezdődtek. Eötvös Károly már az ülés megnyitása előtt megjelent a Házban és ezt a kérdést jegyezte be az interpellációs könyvbe:

„Több képviselő által a Koczurek-féle ügyben hozott kuriai ítélet ellen együttesen kibocsátott nyilatkozat tárgyában a miniszterelnök-höz.”

Simonyi-Semadam Sándor pedig ugyanakkor bejelentette, hogy a Maszarevics Pál pozsonyszentmiklósi körjegyző dolgában bejegyzett interpellációját ma elmondja.

Eötvös Károly interpellációjának bejegyzése után hosszabb ideig tanácskozott Wekerle Sándor miniszterelnökkel. A képviselők ezalatt a folyosón csoportokba verődve tárgyaltak a kérdésről. A függetlenségi párt több tagja azt az óhaját fejezte ki, hogy vigyék az ügyet a függetlenségi párt értekezletére s míg a párt a kérdésben végleges és egyöntetű állást nem foglalt, a kormány ne válaszoljon az interpellációra.

A miniszterelnök később gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert és Günther Antal miniszterekkel, továbbá Návay Lajos alnökkkel konferált, amely után már elterjedt a híre, hogy az interpellációkra ma nem adnak

választ, hanem a kulturtárczánál Apponyi fog a kérdéssel nyilatkozni.

A néppárti képviselők ugyaneznap a jobboldali folyosón gyülekeztek össze. Ott voltak: Rakovszky István, Rakovszky Béla, Buzáth Ferencz, Hencz Károly, Szmercsányi György, Molnár János és Csitáry Béla. Arra a hírré verődtek össze, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök megrendelte Eötvös Károly interpellációját. A hírt a miniszterelnök, aki gróf Andrássy Gyula belügyminiszter társaságában fölkereste a néppártiakat, a leghatározottabban megzafolta. A beszélgetés további során a miniszterelnök megismertette hallgatóságát az egyházpolitikai törvények tartalmával, értelmével, a törvények megalkotóinak intencziójával és a szükséggel, amely a törvényeket létrehozta.

Wekerle előadását nagy érdeklődéssel hallgatták a néppártiak s később élénk vitát kezdtek róla. Ennek folyamán a néppártiak egyértelműen kijelentették, hogy a fölhívással politikai céljuk nem volt, titkos, rejtett érdekeket nem szolgáltak vele és tiltakoznak az ellen a fölfogás ellen, amely tüntetést vagy bizalmatlanságot olvas ki abból a kormány iránt. A néppárt egyszerűen kötelességének tartotta, hogy a népet a Kuriának a Koczurek-ügyben hozott ítéletével szemben fölvilágosítsa jogairól és közölje vele, hogy az állami anyakönyveket és a jegyzőkönyveket nem köteles aláírni.

Ezen az alapon aztán létrejött az a megállapodás, hogy a kormány nem fog válaszolni az interpellációkra, de másrészt megígérik, hogy Maszarevics Pál körjegyző ellen szigorú vizsgálatot folytatnak, hogy mennyiben igazak azok a vádak, amelyek szerint a házasság feleket és azok tanuit kényszerítette az anyakönyvek és jegyzőkönyvek aláírására. Maszarevics Pál pozsony-szentiványi körjegyző ellen ugyanis Bittó Dénes pozsonymegyei főispánnál ilyen értelmű följelentést tettek, mire a vizsgálatot el kellett rendelni. A néppártiak már napokkal ezelőtt kívánták, hogy a vizsgálat megindításával együtt függeszszék föl a körjegyző állásától is. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter azonban a követelésekkel szemben ki-

jelentette, hogy ha a vizsgálat kideríti a visszaélést, a jegyzőt megbünteti, de a fölfüggesztésre nem volt hajlandó.

Igy aztán megbékültek a kormány és a néppárt, de politikai körökben nem nagy rokonszenvvel látták ezt a fordulatot. Még azokban a körökben is, amelyekről köztudomású, hogy éppen nem liberális gondolkodásuk, az a fölfogás jutott kifejezésre, hogy ha a néppárt ki is lép a koalícióból — ami ilyen viselkedés mellett szinte kívánatos lenne — a parlament nagy többsége halad előre a megkezdett uton és felekezeti viszálykodásokba nem engedi sem magát, sem az országot egyik részről sem belesodortatni.

Végeredményben azonban minden elég csendesen és a programhoz hiven folyt le. Simonyi-Semadam Sándor interpellációját egész röviden és igen nyugodt hangon indokolta és sem az ő, sem az Eötvös Károly sziporkázó szellemességgel előadott interpellációjára nem adott választ a kormány.

A néppárt pedig a háttérben folytatja aknamunkáját. Koczurek plébánosnak, hir szerint, a király meg fog kegyelmezni.

A flotta-fejlesztés programja.

A közös hadsereg számára már megint milliókat akarnak kérni. Bécsből jelentik ugyanis, hogy a haditengerészet vezetősége rendszeres flottaprogrammon dolgozik, mely valószínűleg a legközelebbi delegációs ülészek alatt kerül nyilvánosságra. A program főleg a Monarch típusu partvédő hajók ujjaépítésére vonatkozik, minthogy a „Wien”, „Budapest” és a „Monarch” immár messze elmaradt a nagy tengeri hatalmak hasonló típusu hajói mögött. Szükséges, hogy a külhatalmak 18—19.000 tonnás csatahajóival szemben Ausztria-Magyarország is hasonlókat állíthasson. Gróf Montecuccoli már a legutóbbi delegációs ülészek alkalmával jelezte, hogy a hajóépítő mérnökök 18—19.000 tonnás hajók tervein dolgoznak. A program második pontja a gyorscirkáló flotta kiegészítése, valamint két monitor építése, minthogy a „Maros” és a „Lajtha” már megrongálódtak.

— Azt csak azért irtuk, mert azt hittük, hogy különben nem jössz el . . .

— Jó . . . jó . . . miről van szó?

— Jolán jövője aggodalommal tölti el érző apai szívemet, — sóhajtott Kuttner és titokban nagyot huzott az üvegből. Kéjesen csettintett nyelvvel, de sietett jóvátenni a hibáját.

— Brrr! de keserű ez az orvosság . . .

— Jolán jövőjéről? . . . Hol vagy, Jolán? Gyere közelebb . . . Lám! lám! hogy kifejlődött! Jöjj hát . . .

Jolán lassan közelebb jött. Szép, telt, gömbölyű alakja volt, amely szinte ráczáfolt tizenhat évére. Arczán csattanó pirosság zománca ragyogott, fekete szemében ezer ördög hunczutsága ingerkedett.

— Megszépiültél, — mondta Erzsi.

— Te se tudsz más nótát, — szóló durczásan a leány. Ezek is folyton csak azt hangoztatják; — és fejével szülei felé intett.

— Ugyan . . .

— Igen; mindig azt hallom: a Böske nem volt ilyen szép, mégis jól megy dolga! Van pénze, ékszere, fogatja, fogott magának egy bárót is . . .

— Aljas rágalom! ilyen mondani rólam! — szörnyűködött az apa. — Fogd be a szádát, te nyelves kofa! még bizony eláztatná szegény apját a tulajdon magzatja előtt! Rettenetes, hogy mire nem vetemednek a mai gyerekek . . .

Hogy fájdalmát kissé enyhítse, egy-két kortyot hamar huzott a flakóból.

— Kétségbeejtő . . .

Ez a felsóhajtás őszinte volt, szívből jött, mert észrevette, hogy az üveg kiürült.

Aztán folytatta:

— Nem úgy van az, lelkem Erzsikém! Én

azt mondtam, hogy te nagy művész vagy, a színháznak ragyogó csillaga, a nemzetnek büszkesége, te majd gondjaidba veszed ezt a varangyos békát is. Hiszen már kenyér után kellene néznie, vagy mi! Erős, mint a tulok . . . kettő helyett eszik . . .

Az anya helybenhagyólag bólongatott.

— Bizony . . . itt az ideje, hogy valamit kezdjen . . . Talán ő is elmehetne a színházhoz . . .

Erzsi hosszasan nézett nővérére.

— Volna reá kedved? — kérdezte.

— Nines! nem akarok! — kiáltott Jolán.

— Hallod ezt, te jó Isten! Ezért neveljen az ember gyermekeket! — nyöszörögte az apa. — Milyen gondok. Nem elég, hogy a gyomrom fáj . . .

— És miért nem akarsz a színházhoz jönni?

Jolán csak a vállait huzogatta.

— Mert lusta, renyhe, komisz teremtés! — adta meg a választ az anya. — Persze, idehaza ténferegni, lebzselni, zabálni, de semmit sem dolgozni! Hogy is ne! Csepp kedvem sincs egy ilyen kamaszt kihizlalni . . .

— Nem is kell! — vágott közbe Jolán. — Én akarok dolgozni, de . . .

— Látom! — kesergett az anya.

— Ez a gyerek mindig csak bajt, keserüséget okozott . . . Mennyi mérget nyelek miatt! . . . Azt hiszem, a gyomrom is a sok epétől fáj . . . Ez legyen öreg napjaink támasza! Mivé lennénk, ha a jó Isten nem adott volna téged gyönyörűségünkre . . . Milyen más leány vagy te . . . Meg is áldott az ég! Nem hiába mondja a szentírás: tiszteld . . .

Erzsi már szeretett volna kiünn lenni. Undorította ez a jelenet.

— Hagyjatok nyugodtan beszélni Jolánnal. Hát mondd csak, Jolán, miért nem akarsz a színházhoz jönni? Bátran szólj, őszintén . . .

— Tudod, Erzsi, voltam a színházban néhányszor . . . láttalak téged is . . . ne haragudjál . . . szégyeltem magamat . . .

— Te bohó!

— Egyszer a . . . nagyon szép voltál . . . csillogó, uszályos selyemruhád volt . . . hercegnőt játszottál . . . és . . . és . . . aztán ott . . . annyi ember előtt . . .

Erzsi elnevette magát.

— Átöltöztem a színpadon! Te gyerek! Hisz az csak komédia . . . játék . . .

— Lehet . . . de én nem tudnék olyan kurta, feszes ruhákban ugrálni . . . én nem tűrném el, hogy engem ölelgessenek, hogy én minden este kipacsomagoljam magam . . .

— Az mind nem olyan rettenetes, mint te gondolod! — szóló zavarát palástolva Erzsi. — Ez hozzátartozik . . .

— Látod! — kiáltá dühösen Kuttner, — leczkézted, téged, a felnőt, komoly leányt ez a csirke! Aki még egy fillért nem hoz a házhoz . . .

Erzsi készülődni kezdett.

— Majd én mindent megbeszélék Jolánnal. Jöjj el holnap hozzám . . . eljössz?

— Elmegyek! — felelte a leány, aztán nővérének a fülebe sugta:

— Szólj nekik, hogy ne bántsanak . . . különben megvernek . . .

Erzsi megsimogatta Jolán arcát.

— Tehát holnap.

Aztán szüleihez fordult:

— Meg ne halljam, hogy bántottátok Joláut. Az apa könyekig meghatva rebegete:

— Micsoda áldott jó szíve van . . .

Szükség van azonkívül aknahajókra, amelyeknek a „Pelikan“-t kell pótolniok. Ezek az aknahajók szénszállításra és a sebesült vagy fáradt egénység elhelyezésére is szolgálnak. Két szénszállító hajó még így is föltétlenül szükséges, valamint halaszthatatlan a tenger alatt járó flottilla újjászervezése is. Mindezekből az következik, hogy a katonai kérdések megoldása előérbe nyomult, mert azt ugyan még a bécsiek sem hiszik, hogy ilyen horribilis terhet minden ellenszolgáltatás nélkül vesziunk magunkra.

Budapest, december 2.

A képviselőház holnap, csütörtökön, délelőtt tíz órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

Küldöttség az igazságügyminiszternél. Csik-Japolecza község küldöttsége tiszteltette ma Günther Antal igazságügyminiszternél, akinek az ottani rendezetlen birtokviszonyokra hívta fel a figyelmét. A miniszter megígérte a küldöttségnek, hogy kérésüket a lehetőség szerint teljesíteni fogja. A csik-Japoleczaiak ezután gróf Hadik János belügyi államtitkárnál tisztelegtek, akinek memorandumot adtak át, hogy a községet ne kapcsolják Csikszeredához.

Miskolc főispánja. A király Kubik Bélát, Borsodmegye főispánját, Miskolc törvényhatósági jogú faluházott város főispánjává is kinevezte.

Komjáthy Béla Szigetvárott. Komjáthy Béla, a szigetvári kerület balpárti jelöltje tegnap este Barta Ödön, Nagy György, Schriffert József és Molnár Jenő képviselők kíséretében Szigetvárra érkezett. Komjáthyt a nagy számban megjelent választók igazi lelkesedéssel fogadták. A választók kívánságára Komjáthy röviden vázolta programját, mire a kíséretben lévő képviselők gyűjtő beszédekkel intéztek a néphez. Komjáthy ma nagy kísérettel körutra indult a kerületben. A választók hangulatából ítélve, Komjáthy megválasztása bizonyosra vehető.

Beszámoló. A brassómezei szász képviselők: Copony Traugott, Copony Vilmos és Schmiedt Károly vasárnap számoltak be választók előtt Bertalan községben. Nagyobb beszédet csak Copony Traugott mondott, aki részletesen kiterjeszkedett a szász választókat érdeklő politikai kérdésekre. Nagy éljenzéssel fogadták Sztéry József államtitkárnak táviratát, amelyben üdvözlést küldte választóinak és megígérte, hogy legközelebb megjelenik körükben, hogy beszámolót mondjon.

Erzsi gyorsan bucsuzott, pénzt tett az asztalra és kisietett. A szülők kikisérték a kapuig, ahol a tömeg még mindig türelmesen állt és várt. Néhány leves bizonyára megkocsmásodott, a rántások is odaégték, de az mellékes: a Kuttnerék derék, finom vendégét még egyszer látni akarták. Mikor Erzsi a kocsihoz szállt, a „kezit csokolom“-okat éppen úgy megkapta ismét, mint az „éljen“-eket.

A gyengéd szülők alig várták, hogy a kocsi elrobogjon és rohantak vissza a szobába. Az asszony volt a fürgébb, ő kapta el a pénzt.

— Ötven korona! — kiáltott diadalmasan, — futok a piacra.

— Hozz magaddal egy kis rumot is . . . Fáj a gyomrom . . .

— Hozok . . .

Odament Jolánhoz

— Látod, te mihaszna! a jó leány így segíti szüleit . . . Példát vehetsz . . . Egy-két év alatt te is vihetnéd ennyire . . . többre . . .

— Siess már a rumért! Majd holnap Erzsi beszél a bolond fejével.

Másnap Jolán csakugyan elment nővérehez. Későn este került tőle haza.

— No, mi újság? — kérdezte az apja.

— A színészkolába fogok járni . . .

— Ez már derék! — kiáltott Kuttner. — Ismét leányomnak, az én engedelmes jó leányomnak fogadlak! Erzsi is ott kezdte . . .

Büszke vagyok reád . . .

— Milyen finom két leányom lesz, — örvendezett az anya.

— Gyöngy életünk lesz, — ujjongott Kuttner. — Mert Jolán sem fog megfélemlíteni arról, hogy szüleinek mennyit köszönhet . . . Hiszen arany szive van, derék leány . . .

A t. Házból.

I. Beharangozás.

Kora reggel óta ágyuztak s a parlament alakjai zizegve reagáltak a hadi ünneplés zajára, mely a császár tiszteletére szólalt meg. S a folyosó hosszú ideig üres volt, a nagy férfiak egész sora hiányzott; sehol egy miniszter, egy államtitkár, egy nevezetesség. Azonban mégis . . . itt van Justh Gyula, a főelnök, Kaiserrockján rajt a tulipán, nemzeti létünk nagy temető-virága, vagy mit mondjak?

— Hát te, kegyelmes ur, nem vagy a templomban, — interpellálja a hullámzó báró, az epés.

— Én? — feleli Justh, — én megyek templomba, de nem vagyok katolikus.

— Azaz, hogy vasárnap mégysz templomba és nem szerdán. A többiek, látod, szorgalmasabbak.

Justh másfelé tereli a beszélgetést, de még sokáig várakozik. Mind a templomban vannak, a hálaadó istentiszteleten, melyre Vaszary invitálta a híveket. Tíz óra rég elmúlt. Polónyi Géza, aki a földmívelésügyet szét akarja szedni, már itt van, de nincs Darányi. Gyűlnek lassanként a magános képviselők, a ködtakaró alatt surranó nemzetiségiek, oláhok, tótok, az elegáns, öreg Polit Mihályval; a szürkeruhás demokrata és az izraeliták, akik csakugyan nem szeretnek a várbeli templomba járni. Ugy, ahogy tudták, tölték az időt, összecsoportosultak liberálisok és klerikálisok, megtanácskozni a nap szenzációját, a legújabb egyházpolitikát, melynek neve Koczurek. Egyik oldalon báró Kaas Ivor volt a liberálisok között, másik részen Polónyi Géza szapult a Kuriát a kevésbé semita társaságban, ahová azonban a függetlenségi párt hivatalos mamehukjai felekezeti különbség nélkül odatartoznak.

Párosával, hármásával megérkeztek végre a templomozók közül azok, akiknek nem kellett átöltözködniük, mivel nem szorultak díszmagyarba a nagy mise miatt. Az eleven társaság hovatovább növekszik s immár jelentik,

hogy mindjárt megkezdhetik a gyűlést, mert megíjve Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter ur exczellenciájára, csak éppen hogy a magyar nadrágot, csizmát, meg a mentét és a derékszorító övet (az Isten akárhová tegye) kell letennie és német pantallót huzni, meg bő fehér mellényt, angol kabátot venni fel helyettük s ama puha czugoszipót a megnyomorgatott lábakra. Ez is megtörtént s aztán megnyitották az ülést és tárgyalták a földmívelés ügyeit.

Kevés érdeklődés mellett diskurálgattak, míg a folyosóra begömbölyödött Eötvös Károlynak, az ország legszebb beszédű vajdájának, a liberális utolsó öreg támasztékának, a vajdának az alakja.

— Hopp! Itt van az ügy!

Az ügy, az új kereszties hadjárat. Ami abból kezdődik, hogy a szószékről a katolikus pap kipredikálja a polgári házasságos anyakönyvezést és emiatt a Kuria elítéli ama Koczurek nevű papot, viszont néppárti képviselők, 24-en nyomtatott felhívásban felszólítják a katolikus híveket, hogy aképpen cselekedjék, amiként azt a világi törvényekkel elítelt katolikus pap, aki egyháza hű apostolának vallja magát. Már most a néppártiak interpellálni fognak egy körjegyző miatt, aki a felekre rákiáltott, hogy a jegyzőkönyvet alá kell írni, holott ezt nem mondja a törvény. A liberálisok pedig megnyerték Eötvös Károlyt, hogy interpelláljon a néppárt miatt, amelyik ennek az ügynek az üstökét fogva, egyházpolitikai harcot szít. E miatt jött Eötvös és megjelenésekor világosak lettek az ablakok, a köd eloszlott és az ágyuzás, ama szomorú december másodikának a felidézője, megszűnt.

Most elfogja a vajdát Wekerle.

— Így találkozunk? — szól Deák Ferencz írója. — Így kell találkozunk?

Eötvös és Wekerle! A nagy liberális harcokban a tizenhat év előtti bajtársak most találkoznak a küzdőtéren, ahol most Wekerlénél a pártjához tartoznak a klerikálisok.

A két nagy ember beszélget, vitatkozik.

— Most leveszi a lábáról Wekerle a vajdát, — aggódnak a távolban. — Már nem fog interpellálni Eötvös.

Jolánnak ezentul jó dolga volt; már tudnillik annyiban, hogy nem ütötték, verték, nyugton hagyták. Ő nem is kívánt mást. Reggelente már hét órakor felkelt és elsietett — akárhányszor reggeli nélkül — hazulról.

A szülők sokat tárgyalták ezt.

— Erzsi nem volt ilyen szorgalmas . . .

— Nem baj! Jolán még többre viszi . . .

— Hm! de Erzsinék már ilyenkor hányan udvaroltak! Művésznőnek neveztek . . . hoztak neki virágokat . . .

— Nekem szívtart . . .

— Nekem czukorkákat . . .

— No, majd meglátjuk . . .

Ujra elmúlt egy hónap.

— Ennek a szegény leánynak nincs szerencséje, — vélte az apa, mikor ismét Jolán jövőjéről esett a szó.

— Engem is aggaszt. Erzsinék egy, a művészetet pártoló előkelő ur gyönyörű kalapot vett . . .

— A másik pedig ruhákat . . .

— Aztán az Erzsi már a színpadon volt . . .

Néha játszott is . . .

— Csak két szót, de az újságok mégis irtak róla, mert volt néhány újságíró tisztelője.

— Az arczképét is kiadták . . .

— Jolánnal meg semmi se mutatkozik . . .

Valahol sántít a dolog. Én elmegeyek Erzsihez . . .

— Tudod, hogy elutazott Franciaországba . . .

— Igaz, ni . . . De hátha megmondanám a magam véleményét annak az igazgatónak . . . meg is mondom . . . Elvégre én az Erzsinéknek, a nagy művésznőnek az apja volnék . . .

Abba maradtak, hogy másnap Kuttner elmegy a színészkolába igazgatójához. Ugy is tör-

tént. Kora délelőtt összeszedelközött és eltávozott. Öreg este lett, mikor hazajött. Amint benyitott, jobban mondva beesett a szobába és meglátta Jolánt, nekironított és ordította, ütni, verni kezdte, tépte, ránczigálta a haját.

— Te rongyos! Te komisz! Te czéda!

A leány sikoltozni kezdett és menekülni akart, de a dühös ember nem engedte. Nagyokat rugott rajta, ahogy csak ereje bírta.

— Ezért hizlaltunk mi téged! Te hálátlan! Megcsalod gondos szüleidet . . .

Kuttnerne tipegett, topogott a férje körül és nagyokat rántott rajta.

— Ne bánts a leányt! Ha részeg vagy, feküdj le . . .

— Ne bántsam? — ordított Kuttner, — de bizony agyonütöm! A becsületesemet nem hagyom . . .

— De hát mi bajod?

— Mi? Tudod, mit csinál ez a czéda? Ma utánajártam és rájöttem mindenre! Nem jár a színészkolába! Nem is járt, csak egy hétig, a becsútel . . .

— Nem jár? Hát hová ment minden reggel?

— Csak bolondított minket! Mi várjuk, lesük, hogy mikor lesz művésznő, mikor fog keresni, mint a nővére és : az orrunknál vezet . . .

— Mit csinált egész nap? Hol volt? . . .

— Hol? Valami masamód-üzletben! ruhavarrást tanult . . .

— Istenem, micsoda kétszínű, romlott teremtes! — sopánkodott az asszony. — Így bolondítai szegény szüleit . . . Oh jaj!

Aztán szó nélkül nézte, amint férje kilökte Jolánt az ajtón . . .

Am a vajda csendes, meggondolt lépésekkel bemegy az ülésterembe és instálja az interpellációs könyvet. Három jegyző is szalad szolgálatkészzen:

— Tessék, Károly bátyám . . .

És Justh, mintha biztatón intene a szemével, de semmieset sem parancsolja a jegyzőknek, hogy helyükön maradjanak.

A vajda a terem közepén a nagy zöld asztal mellé ül, melyet a Ház asztalának neveznek. Ez nevezetes hely. Több, mint a képviselők egyszerű padja. Ez törvényben megállapított jelentőségű butordarab és a házszabályok bizonyos rendelkezéseket szabnak meg a Ház asztalát illetően. A Ház asztalán kell lennie az ország törvényének hivatalos kiadásban. Ide teszik le a miniszterek a fontos okmányokat, ha gyanuba fogják őket. A házszabályok tilalmazzák a Ház asztala körül való csoportosulást. Ide helyezik el a szavazási urnákat, ha tisztségekre választanak parlamenti férfiakat. Ez a Ház asztala, kedves olvasó. A Ház asztala, amelyet tiszteletben kell tartani s amelyet mindössze egyszer vittek ki, amikor azonban a parlamentárizmust is kivitték és a helyébe fekete ruhába öltöztetett darabontokat állítottak megpofoztatásra. És az is csak egyszer történt, hogy ehhez az asztalhoz támaszkodva hajolt előre Pozsgay Miklós, miniszterek leköpdősése céljából.

E mellé az asztal mellé telepedett le Eötvös Károly az interpellációs könyvvel. Pennát, ténst keresett.

— Placeat, — mond előzőkenyen Darányi és odaadta neki a miniszteri kalamárist, református atyafiságos szeretettel.

Mind feljegyezni való külsőségek. Eötvös megigazgatja fején a kis fekete sapkát és czvikkert rak a szemére. Egy-egy betűt ír a papírra, ám minduntalan felpillantgat. Összesen négy sort ír, de vagy fertály óráig eltart a dolga, mert minden szó után gondolkodik, a földmivélsügyi szónok beszédét hallgatja és módot nyújt mindenkinek, hogy szemlélődjék az érdekes jeleneten. A széleskalapu hölgyek is tudomást szereznek már róla a karzaton. A gyorsrajzolók és fotografusok megjelennek. Kitiünő helyet kapott a kabaretos Huszár, aki Eötvös Károlyt szokta mulatságosan imitálni Nagy Endréknél.

Nagysokára elkészült vele és felemelkedett, Darányinak megköszönte a kalamárist, egy kicsit diskurálgatott vele s aztán elment.

Az interpellációt leírták, szétkapkodták és olvassgatták.

— Tehát meglesz! — mondták.

— Azonban csak este, — tették hozzá, — tehát még nem egészen bizonyos.

Tárgyalhatták már a földmivélsügyeket. Polónyi hosszasan beszélt a baromfitenyésztésről és a Vázsonyi-csoport egy tagja megjegyezte:

— Az állattenyésztésről kellene szólania, hogy miképpen lehet az embereket lóvá tenni.

Fejtette továbbá hasonló terjedelmességgel Polónyi a tojáskereskedelmet és nevezetesen emlegette, hogy milánói konzulunknak az egész tojásforgalomról csak ennyi a jelenteni valója:

— Áru van bőven!

Bizonyos, hogy ez a konzul ur a baromfiak tojóképességének ügyében strucztójás-politikát folytat, de az is bizonyos, hogy a Házat e témával nem lehetett lázadásra izgatni.

Ellenben még a Darányi miniszter rendkívül becses beszéde is kárba veszett ama szenzációban, hogy:

— Mi lesz a Koczurek-ügygyel?

Valamennyien azért siettek haza a déli ülés végén, hogy minél frissebb figyelemmel jöjjenek

össze este a nagy szenzációra a Dunapartra, ahol ime már kivilágítják a parlament palotáját.

* * *

II. Elkoczurekzeve.

Most szakítsuk félbe a történet fonalát és keressük meg ott, ahol a képviselőház esti színe tárul elénk zsufolt, gyönyörű karzataival, szöke és barna szép asszonyaival, a nyugtalanul mozgolódó, kivörösödött arcú képviselőkkel, a félkörben ülő miniszterekkel, akik mögött az államtitkárok tanyáznak. A néppárt minden épkéz-láb embere megjelent. A függetlenségi oldalon a liberális blokk elvegyülve a konzervatív csoporttal. Az alkotmánypárton frakkos és szmokingos kaszinói összejövetelre öltözködött urak. A hegyen a busmagyar balpártiak a bekötött szemü Bozókyval és a szikár Farkasházy Zsigmonddal. Éhes fogukat csattogtatják a nemzetiségiek, közbe fogva az izzadó arcú Lukácsiu Lászlót, az egykori agitátort, aki olyan könnyelműen eljátszotta a püspökséget. A hirlapírók páholyaiban ember ember hátán.

Miket beszéltek megint a földmivélsügyről, amíg eltelt az idő és a másus a Ház óráján félnyolcra fordult? Ugyan, kérem . . . Sokan már fáradtan kidültek. Mások tüzet nézni mentek, mert az est nagyobb dicsőségére egy evezős-klub dunai háza is kigyult s innen látható a tűz fénye.

De már következnek az interpellációk. Brrr . . . Fagyos fuvallat áramlik be valamely nyitva felejtett ablakon. A Háznak határozottan klerikális a levegője. Nem is Eötvös Károlylyal kezdődnek a kérdések.

A néppártiak foglalják el a bástyákat. Szmrecsányi György a zionistákat üldözi és Apponyhoz czimez interpellációt: miképpen türheti, hogy tanárok és tanítók közt hazafiatlan zionisták legyenek. Apponyi nincs itt.

— Diadal, — mondja Kelemen Samu, — Szmrecsányit kikaczagtuk.

A második is néppárti: Simonyi Semadam Sándor fordul Andrassy Gyula gróf belügyminiszterhez, aki itt van, hogy hajlandó-e megbüntetni azt a jegyzőt, aki az anyakönyvek aláírását követeli. (Nincs válasz.)

Aztán egy háborus interpelláció jön, szintén válasz nélkül.

S most . . . és most megmozdul az egész baloldal és oldalvást igyekszik Eötvös Károly közelébe, az északnyugoti vidékre, a hegy tájára. Következik a vajda.

Már felkelt Eötvös Károly és bölcs fejét szeliden ingatja:

— Tisztelt képviselőház!

Mondja az Interpellációt. A figyelő Ház feléje fordul. A Wekerle arcza, mint egy emailkép. Mögötte Popovics kíváncsian. Szerényi József a szemüvege mögül a jó magyar beszéd hallgatására vágyakozva tekint erre felé. Andrassy Gyula gróf az irodalmi férfiú gourmandériájával és semmiképpen sem szigorúan és nem belügyminiszterileg. A néppártiak sorának a szélén Rakovszky István hátraszegett fejfel:

— No, halljuk!

S akik itt csoportosulnak a vajda szomszédságában, azok igen érezik, hogy kisebbségben vannak az ügy komolyságának a felfogásában. Itt ez a Ház, ime, irodalmi csevegést, jóízű magyar humort vár Eötvös Károlytól . . . és ez a felfogás a liberalizmus utolsó fellobbanásának a temetője leend.

Aztán Eötvös maga is azzal kezdi, hogy beszélni akar.

— Beszélni akarok a Koczura-féle nem tudom mi féle ügyben, — mondja.

— Olyan kicsinyes a tárgy, — folytatja,

hogy én bizony nem tudok, nem is akarok belőle valami nagy dolgot csinálni.

— Hát akkor miért hozta a Házba? — kérdezik.

— Huszonnégy képviselő multságából nem tudok komoly dolgot csinálni.

— Huszonöt, — javítja Szmrecsányi.

— Huszonötöt érdemelne, — szól Lányi Mór.

Eötvös csak megmarad amellet, hogy 24 néppárti képviselő csinálta a forrongást és beszél a Kuriáról. Mindenekelőtt pedig abban állapodik meg, hogy a Kuria ítéletét szabad bírálni, mivelhogy a Kuria, amelyik a katolikus papot elítélte, emberekből áll s az emberek tévedhetnek.

— Tehát együtt vagyunk, — szólnak a néppártiak.

— A fenét, — gondolja Eötvös Károly.

És magyarázza, hogy a néppárt a kormányt támogatja, viszont a kormány támogatja a néppártot, kéz kezét mos, a néppárt dolgozik a kormányért, a kormány a néppártért, következőképpen a logika fegyverével, a logika jól tápozott utján járva, odakonkludál, hogy a kormánynak ebben a dologban része van. A miniszterek derüs mosolylyal fordulnak a szónok felé és a néppárt tapsol, Rakovszky pedig kiáltja:

— Ugy van! Wekerle írta a felhívást.

Most megható jelenet következett. Eötvös Károly egy írást vesz elő és amint mély csend keletkezik, a bölcs ember komolyságával fordul a hallgató Házhoz.

— Ezelőtt tizenhat esztendővel.

A nagy multat idézi . . . Amikor ezelőtt tizenhat évvel ő Wekerlével szövetkezett:

— Hogy — ugymond — szövetkezzünk, nemzetünk törvényhozási és kormányzati függetlenségét megmentsük s evégből állami és egyházi intézményeit s működési köreit elkülönítsük . . . és a szabadelvű nemzeti okos haladásnak nagy érdekeit a rajtuk függő göröngyöktől s ezek között az egyháziaktól, közigazgatástól és nemzetiségiektől is megszabadítsuk . . .

Eötvös akadozottan olvasta a régi írást, amelyet eltett volt, hogy ne feledje. És csend volt. Rakovszkynak az éles hangja hallatszott csak:

— És erre taps nincs!

Nincs. De azt várták, hogy rettentő filippika lesz belőle. Am Eötvös arra fordította a beszéd sorát, hogy megtámadta gróf Apponyi Albertet, aki abban az időben, amikor Wekerle a liberalizmus zászlaját lobogtatta, elültette a klerikális mérges növényeket, most pedig jó egészségben a vallásügyi tárcazt vezeti ugyanazon Wekerle kabinetjében.

A függetlenségi párti képviselők ereiben elhült a vér . . . Az ő egyik vezérük Apponyi . . . Hát tapsolhatnak-e. Akik a liberalizmus érdekében Eötvös mellé állottak volna, egyszerre szomorúan elhallgattak.

Éles kifejezések hallatszottak:

— Ezt türjük?

— De hisz nem komoly beszéd.

— Azt hiszi az Abbáziában van.

Egy szégyelni való közbeszólás nyomult a vajda felé:

— Vén h

Csend.

Azután megint:

— Hagyjátok, hisz kabaretezik . . .

— Azt mondiák, hogy kabaret — szól most a vajda, de a hangja már kedvetlen, fáradt — Hát ott is voltam egyszer életemben és láttam a mai állapotok szomorú képét.

— A magad képét láttad öreg! — szól egy ifju hős.

Eötvös igyekezett, hogy bevégezze. És egészen más interpellációt nyújtott be, mint amit tervezett. Azt kérdezte tudniillik, hogy mit tenna a miniszterelnök a liberalizmus híveinek együvé tömörítésére?

Aztán a néppárt tapsolt... tapsolt... s az egész közönség kiment az utcára.

— Az ügy el van koczurekezve — szóltak. A miniszterelnök nem felelt.

A bejáróhoz a távozó képviselők elé odaszaladt egy vidéki zsidó-ember és kiáltotta:

— Ugy kell nekünk! A zsidók hozták létre a nemzeti kormányt. A zsidó a világ legbutább embere.

Visontai Soma meglepetten kérdezte:

— Ki ez a kiabáló ember?

— Az én főkortese, — felelte Fried Lajos.

... Tehát csakugyan vereséget szenvedett volna a liberálizmus? Ez a kérdés lebegett a késő estben hazafelé távozók között...

Budapest, december 2.

Ezertagu küldöttség a Házban. A Délvidéki Gazdák Szövetségének ezertkilencvenöt tagu küldöttsége érkezett ma reggel Budapestre, hogy az odavaló képviselők vezetésével a kormány tagjainál tisztelegjenek és az adóreform megváltoztatását és a kataszter kiigazítását kérje. A küldöttség, amely a főváros utcáin általános feltűnést keltett, délelőtt tizenegy órakor jelent meg a képviselőházban Wittmann János volt országgyűlési képviselő és Blaskovits Ferenc kanonok vezetésével. A küldöttség a képviselőház kupolacsarnokában helyezkedett el, ahonnan képviselők által álló küldöttség ment Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, aki gróf Apponyi Albert és Darányi Ignác miniszterek, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Nagy Lajos, a képviselőház alelnöke és több képviselő társaságában jelent meg a küldöttség előtt.

Wittmann János, a Délvidéki Gazdák Szövetségének elnöke üdvözölte a miniszterelnököt és átnyújtotta a Bogároson tartott gazdaközgyűlésnek az adóreformra vonatkozó kérvényét.

Wekerle Sándor miniszterelnök hosszabb beszéddel válaszolt: Sajnálatos tapasztaltam — mondta — hogy az alapelveiben már tizenöt évvel ezelőtt inicziált adóreformmal, amely akkor a törvényhozás elé is terjesztett egy memorandum alakjában, évek hosszú során át senki sem foglalkozott. Ennél az adóreformnál két szempont vezetett bennünket: először, hogy a kevésbé vagyonos osztályoknak helyzetén javítsunk, másodsor, hogy helyes arányokat hozunk be az adózásba. Azt a minimumot, amit önk kívánnak, a 800 koronát, én magam is akarom; abban, hogy a közterhek, tekintet nélkül arra, hogy milyen a községi kötelek, egyformán viseltesenek a község kötelekébe tartozók által, szintén találkozunk, egyet azonban nem helyezhetek kilátásba, hogy jelen viszonyaink között adómérséklésbe menjünk bele. Még egyszer köszönöm megjelenésüket, lelkiismeretes tanulmány tárgyává teszem kívánalmait és amennyiben ama nagy elvekkel, amelyeket említettem, összekötésbe tudom azokat hozni, teljesíteni is fogom. (Hosszas, lelkes éljénzés.)

Ezután Baross János képviselő üdvözölte gróf Apponyi Albert kultuszminisztert, aki meleg szavakkal válaszolt.

Justh Gyulát, a képviselőház elnökét Várady Imre országgyűlési képviselő üdvözölte, mire Justh válaszában hangoztatta, hogy a mi kataszterünk egyáltalában nem igazságos és hogy különösen szemben a nagybirtokkal, a kisbirtok óriási terhekkal van megrakva. Azután Blaskovits Ferenc kanonok üdvözölte Darányi Ignác minisztert. A küldöttség tagjai ezután megtekintették a parlament épületét, délután pedig a Gambinus-étteremben banket volt, amelyen a délvidéki képviselőkön kívül résztvett gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is.

Agrár-vita és Koczurek-ügy.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 2.

A nap jó békességben, a földmivészügyi tárca vitatásával telt el, az este pedig mozgalmakat hozott, mert izgalmas interpellációk következtek.

Délelőtt Fábry Károly, Török Ferencz, Reök Iván után Polónyi Géza szólott hosszasan a tárczához, aki a nemzeti képviselőkkel polemizált.

Két óra felé Darányi Ignác kezdett beszélni. Irányelve az, hogy az ipar és a földmivészügy között megtartsa az egyensúlyt, majd rátért az egyes szónokok által fölhozottakra. Beszélt a székely erdőkről, melyek ügyében a fölhozott panaszokat is az erdőtörvény keretében kell orvosolni; azután sor került a kisbirtokosok ügyére, a baromfiitenyésztésre, folyamrendőrségi intézkedésekre, a telepítésre, a nemzeti képviselők kérdéseire, kimerítő, előzékeny és szakszerű felvilágosításokat adva mindazoknak, akik föl szólaltak. A beszéd végeztével a Ház melegen üdvözölte a minisztert, aztán megkezdődött a részletes vita, melynek során Pescha Miklós, Wildfeuer Károly, Ferdinándy Béla, Világhy Gyula, Bozóky Árpád, Maniu Gyula, Thorotzkay Viktor, Nagy Emil szólaltak föl, akik közül Darányi Ignác a legtöbbeknek megadta a kielégítő felvilágosításokat.

Fényolc volt már, amikor a Ház telt padok és zsufolt karzatok előtt rátért az interpellációkra.

Előbb Wekerle Sándor a kereskedelemügyi miniszter nevében nem kevesebb, mint öt interpellációra adta meg a választ. A Ház természetesen mindannyit tudomásul vette.

Ezután Szmracsányi György a cionista mozgalmak miatt interpellálta meg a belügyi és a közoktatásügyi minisztert. A Ház az interpelláció egész folyamát zajos derűtséggel kísérte s egy cseppet sem volt hajlandó a néppárti képviselő aggodalmait komolyan venni.

Simonyi-Semadam Sándor a Koczurek-ügyet tette szavá s meginterpellálta a minisztert, van-e tudomása arról, hogy Mazarovics pozsonyszentiványi jegyző a katolikus híveket az anyakönyvek aláírására kényszeríti? A képviselőház ezt az interpellációt meglehetősen csendben hallgatta végig.

Ezután Nemes Bertalan intézett kérdést a miniszterelnökhöz a boszniai határon történetek tárgyában, majd Eötvös Károly következett szólásra.

Egyszerre nagy mozgalom kelt az ülés-teremben. A képviselők fölkerekedtek és sereggestől odaköltöztek a vajda közelébe, hogy egy szavát se veszítsék el az érdekes parlamenti beszédnek. És amint Eötvös szavá tette a néppárti fölhívást, egy pillanatig sem lanyhult a figyelem, a minden iziben eredeti föl szólalást folytonos derűtség és figyelem kísérte.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Délelőtt.

— Kezdődött tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Szmracsányi György és Vertán Endre.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A földmivészügyi tárca költségvetése van napirenden.

A földmivészügyi költségvetés.

Fábry Károly: A belvisszabályozás és ármentesítés államosítását kívánja. A költségvetést elfogadja.

Török Ferencz: Az erdőpanamákat panaszolja fel, amelyeket Galicziából és Bukovinából bevándorolt elemek indítottak meg. A költségvetést elfogadja.

Polónyi Géza: Sajnálja, hogy Maniu és társai még a földmivészügyi tárca keretében is hangoztatják nemzeti követeléseiket. Hiszen a kenyér tárczája. Bizonyítani akarja, hogy Magyarországon más fajnak, mint a magyarnak, politikailag szervezkednie nem szabad.

Az elnök: Figyelmezteti Polónyit, hogy a földmivészügyi tárca keretében a nemzeti kérdés nem lehet vitaini. A sürgősség értelmében ez még a Ház engedelmével sem lehetséges.

Polónyi Géza: Maniuk fejtegetésére kíván válaszolni. A telepítési akció talán mégis e tárca körébe vág. (Helyeslés.)

Az elnök: Az igen, de nem a nemzeti kérdés.

Polónyi Géza: Igazán nem tudja, mit tegyen, megszokta, hogy a saját okoskodását kövesse. (Halljuk, halljuk!) Nagyon fontosnak tartja, hogy a határon ne egy ellenséges idegen faj, hanem a székelység erősítesse meg. (Élénk helyeslés.)

A nemzeti ügyek: Kicsoda az idegen? Ön az idegen! Mi itthon vagyunk! (Nagy zaj.)

Felkiáltások a függetlenségi parton: Hallgassatok! Idegen törekvéseket ápoltok!

Polónyi Géza: Azon az áron, hogy a határon lévő vérrokonainkat idegen áramlatoknak feláldozzuk, azon az áron nincs béke! Élénk helyeslés, taps a függetlenségi parton; a nemzeti ügyek dühösen lármáznak.) A költségvetést elfogadja.

Reök Iván: A telepítés kérdésével foglalkozik; igen fontosnak és sürgősnek tartja megoldását. Csongrádmegyei községek adózási viszonyaival bizonyítja, hogy az alföldi nép milyen nagy terhet kénytelen viselni a községi háztartás javára. A költségvetést elfogadja.

Az elnök a vitát berekeszti.

A miniszter válasza.

Darányi Ignác földmivészügyi miniszter rendre válaszol a vita során elhangzott beszédekre. Az ármentesítő és belvisszabályozó társaságokat, már a költség miatt sem államosíthatják. A kisemberek érdekeinek megóvásáról gondoskodni fog a vizsgai törvény revíziójakor. Általában megjegyzi, hogy mindent az államtól várni, nem helyes. A földmivésziskolák reformjával foglalkozik; nem sokára érdemleges előterjesztést fog tenni a Háznak. (Helyeslés.) A székelyföldi erdő- és legelőkérdést Mezössy államtitkár a helyszínen tanulmányozta; az a nézete, hogy a bajokat az erdőtörvény keretében is meg lehet szüntetni. A legelőgyarapítás érdekében, mágnában Csongrádmegyében sok ezer holdnyi erdőt oldottak fel a tilalom alól. Általában azonban nem tehetik szabad préda tárgyává az erdőségeket. (Helyeslés.) Polónyi beszédére megjegyzi, hogy a kisczagok száma növekedésben van és jólétük is növekszik. Az állat-állomány és különösen a juh-állomány csökkent, igaz, ennek az oka a belterjes gazdálkodásra való áttérés. Örövend, hogy Polónyi tüzetesen foglalkozik a baromfiitenyésztés kérdésével, mert ez a nemzeti gazdálkodás nevezetes ága. Németországba való kivitelünk sem csökken, ellenkezőleg, nő. A tojás-börze kérdését a kereskedelem támogatása nélkül nem lehet megoldani. Az állategészségügyi viszonyokról szólva, ajánlja, hogy ha baromfiivész üt ki, a megbetegedett baromfit nyomban irtják ki.

Az elnök két órakor félbeszakította a miniszter beszédét s délután négy óráig szünetet adott.

Délután.

— Kezdődött négy órakor. —

Elnök: Rakovszky István.

A földmivészügyi miniszter folytatja beszédét.

Darányi Ignác földmivészügyi miniszter: Polónyi Géza kérésére, hogy az Országos Baromfiitenyésztési Egyesület lapját nagyobb mértékben támogatassa, kijelenti, hogy jóakaró megfontolás tárgyává kívánja tenni azt, hogy azokat a tanítókat, akik különösen a baromfiitenyésztés terén kitűntettek magukat, a lap megküldésével kedvezményezze és bátorítsa. Reök Iván arra utalt, hogy a munkásházak építésének kérdését nehezíti az, hogy a kislátítás e czélra nincsen megengedve. Ő azt hiszi, hogy a munkásházak építése anélkül is, hogy a kislátítás e czélra törvényileg megengedtesék, rendkívüli mértékben halad, úgy, hogy a törvény meghozatala óta 12.000 munkásház épült és van épülés alatt.

Áttér ezután a Maniu Gyula felszólalására. Igen veszedelmes volna, ha azok a nézetek, amelyeket Maniu kifejtett, hitelre találnának. (Élénk helyeslés.) Itthon nem veszedelmek ezek a nézetek, mert mi ismerjük a viszonyokat, tudjuk, hogy román polgártársaink iránt mennyi figyelemmel viseltetünk, hanem olvassák ezeket más országokban is és ez alkalmas arra, hogy a magyar nemzetet, amely mindig szabadságszeretőnek és lovasnak bizonyult, balul ítéljék meg. (Felkiáltások: Ez volt a czélja!) Maniu Gyula azt kérde, mi történik az állami birtokokkal. Ilyen birtok, fájdalom, igen kevés van

Szell Kálmán már a pénzügyi bizottságban utalt arra, hogy milyen nagy baj az, hogy annak idején az állami birtokok eladtak és hogy azok segítségével milyen hatalmas és nagyszabású birtokpolitikát lehetett volna folytatni. Maniu úgy akarja felülmúlni a dolgot, mintha mi megkülönböztetést akarunk tenni az ország lakossága közt anyanyelv szerint. Ez igen igazságtalan állítás. Mert vegyük először is az általános mezőgazdasági intézményeket. Ki mondotta azt valaha, hogy ha az állattenyésztést akarják fejleszteni, szőlőket akarnak telepíteni, erdőszínt akarnak, kopárokat befásítani, folyamokat megkötni és szabályozni, hogy mi ezen kérdéseknél megkülönböztetéseket tegyünk? Senki sem állította.

Maniu azt állította, hogy egyes különleges intézkedéseknél, pl. a székelyföldi akciónál a románok a rövidebbet húzzák. Ezek a kivételes intézkedések, mert ilyen csak három van, a felvidéki akció a tótok közt, a hegyvidéki akció a ruthének közt és a székelyföldi akció Erdélyben. Ezen kivételes akcióból ellenünk fegyvert kovácsozni méltányosan és igazságosan nem lehet azért, mert ezek nagy része nemzetiségi vidékeken van. (Élénk helyeslés.) Azt mondja Maniu, hogy az ő románjai, akikre ő olyan súlyt helyez, hanyatlóban, gazdaságilag visszamaradnak. Ez tévedés, ők is haladnak, ők is emelkednek a gazdasági jólétben. Azelőtt román közép-birtok és nagybirtok nem volt. Az 1895. statisztikai felvétel szerint volt már román közép-birtok 693 és román nagybirtok 28 és pedig ebből 21 tulajdonjogi jelleggel.

Popp Cs. István azt állította, hogy minden nagyvállalkozóknak van kiadva. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, mert csak fele volt nagyvállalkozóknak kiadva, a másik fele pedig kisemberek részére lett fenntartva.

Amikor a magyar állam átvette a naszdvidéki erdőket a saját kezelésé alá, negyvennégy román-ajku község teljesen el volt adósodva. Most pedig úgy áll a helyzet, hogy már 1895-től kezdve folyamatosan tiszta jövedelemben részesülnek. Azt hiszi, hogy mikor így áll a magyar állam a más anyanyelvű polgárok érdekeivel és vagyonával szemben, nem szemrehányásra, hanem hála és elismerésre számíthat. (Tetszés és helyeslés.)

Már most áttér a telepítési törvényjavaslatra. A telepítési törvényjavaslatot úgy tüntették fel a román képviselők, mintha az egyenesen ellenük lenne irányozva, elfelejtve azt, hogy a telepítési törvényjavaslatnak igen sok olyan szakasza van, amelyről kénytelenek ők is elismerni, hogy az mindenkinek egyformán a javára szolgál. Magára a telepítési akcióra azt kell megjegyeznie, hogy minden nemzetnek megvannak a fennmaradásához és a saját fenntartásához a vele született jogai. (Élénk helyeslés.) Azt hiszi, hogy nemcsak ennek a nemzeteknek kötelese az, hogy a magyar állameszme alapjait megerősítse és a nemzeti fejlődésnek alapjait biztosítsa, hanem ha változnak is a pártok és a kormányok, ha változnak is az idők, viszonyok és körülmények, ezt a politikát a magyar nemzetnek következetesen folytatnia kell, ha fenn akar maradni. (Élénk helyeslés.) A költségvetést elfogadásra ajánlja. (Élénk helyeslés.)

A Ház a tárczát általánosságban, a részletes tárgyjait alapjául elfogadja s elveti Fábry Károly határozati javaslatát.

Következik

a részletes vita.

Az erdőtiszték fizetése című tételnél

Pescha Miklós az erdőtiszték legutóbbi gyűlésén elfogadott memorandumot ajánlja a miniszter figyelmébe.

Wildtner Károly az erdőtiszték létszámának emelését sürgeti.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter: A kormány az erdőtiszték ügyében már megcsinálta a szükséges előmunkálatokat és a jövő évi költségvetésben honorálni is fogják kívánságaikat.

A Ház a tételt elfogadja.

Az állami lótenyésztés tételénél

Ferdinándy Béla hosszabb beszédben a földművelésügyi kormányzatnak a lóspart terén szerzett érdemeit méltatja.

Nagy Sándor: Meg kell szüntetni a totalizort!
Ferdinándy Béla a minisztert a lóversenyügy fejlesztésére kéri.

Bozóky Árpád a kormány működését kritizálva, nem fogadja el a tételt.

Világhy Gyula a hidegvéri lótenyésztést ajánlja a miniszter fokozott figyelmébe, azután hosszasan foglalkozik a lótenyésztés érdekeivel. A tételt elfogadja.

Darányi Ignác a kormány minden lehető el fog követni a lóversenyügy fejlesztése érdekében. A hidegvéri lótenyésztés érdekében a kormány támogatni szándékozik az erre a célra alakult szövetkezeteket.

A Ház a tételt elfogadja.

Az állategészségügy tételénél

Bozóky Árpád oltóanyagokkal való védekezést és az oltóanyagok állami előállítását sürgeti.

Elnök: Ez csak a személyi járandóságok tétele.

Az oltóanyagok a következő tétel alatt szerepelnek. Méltóztassék ott felszólalni.

Bozóky Árpád beszédét megszakítva, leül.

Elnök: A tétel meg nem támadtatván, elfogadjatik.

Az oltóanyagok tételénél

Bozóky Árpád folytatja félbeszakított beszédét. Az állam által megtett óvintézkedéseket hiánysáknak tartja.

Az árvízszabályozás tételénél

Bozóky Árpád tizenhat község nevében hívja föl a miniszter figyelmét a Tisza—Körös szabályozásának sok fogyatékoságára.

A tételt elfogadják.

A halászat tételénél

Bozóky Árpád a halászati törvény módosítását kéri.

Darányi Ignác a halászati törvény módosításáról, mielőtt ez lehetséges lesz, javaslatot terjeszt a Ház elé.

A tételt elfogadják.

A telepítési tételénél

Maniu Gyula polemizál Darányi beszédének a telepítésre és parcellázásra vonatkozó részletével. A román nép fejlődik ugyan, de ez valóságos stagnáció a magyar faj fejlődéséhez képest. Darányi a múlt évben azt mondta, hogy a telepítésnél csak a hazafias érzelmi nemzetiségeket fogja támogatni.

Felkiáltások: Éljen Darányi! (Zajos taps és éljenzés.)

Maniu Gyula: Azt fejteti, hogy a magyarok visszaélnék a hazafias elvekkel. (Beszédét folytonos zaj és közbeszólások zavarják.)

Az **elnök** többször figyelmezteti Maniut, hogy maradjon a tárgynál, majd megvonja tőle a szót.

Következett volna **Lorkovics Iván**, de nem volt a teremben.

Thorotzkay Viktor határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítani kívánja a kormányt, hogy a telepítésről záros határidőn belül törvényt nyújtson be.

Nagy Emil: A kisbirtokosok érdekeit hangsúlyozza, majd a latifundiumokról kezd beszélni. Magyarországon a birtokeloszlás egészségtelen.

Mezőfi Vilmos: Ebben igaz van!

Nagy Emil: Ezt nem kérdem Mezőfőtől, aki ezt a tényt igazatársa használja fel!

Mezőfi Vilmos: Ha én nem izgattam volna, maga nem beszélne így!

Az **elnök** (csenget): Csendet kérek, képviselő urak!

Nagy Emil: Törvényt sürget az egészségtelen magánparcellázás ellenőrzésére.

Darányi Ignác: Egyik legsürgősebb teendőjének tartja a telepítési törvény megalkotását. Ennek a keretében tervezi a parcellázási törvényt, melynek vezérével az egészséges parcellázás támogatása mellett, a visszaélések kizárása.

A tételt elfogadják. **Thorotzkay** határozati javaslatát elvetik.

Következnek az elnöki előterjesztések, majd fél nyolczkor áttérnek

az interpellációkra.

Wekerle Sándor válaszol Surmin Györgynek a horvát munkások zaklatása tárgyában a kereskedelmi miniszterhez intézett interpelláció tárgyában, kimutatván, hogy ezek a vádak merőben alaptalanok.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Wekerle Sándor a kereskedelmi miniszter helyett felel **Babics-Gyalsky Lyuba** interpellációjára a postai értékek tárgyjában.

A választ tudomásul veszik.

Wekerle Sándor a kereskedelmi miniszter nevében felel **Zanella Richárdnak** a fiumei kereskedelmi raktárak tárgyában tett interpellációjára, bizonyítva, hogy a raktárvállalattal kötött szerződés az államra előnyös.

A választ tudomásul veszik.

Wekerle Sándor a kereskedelmi miniszter nevében **Mezőfi Vilmosnak** a Kovald-gyár szerencsétlensége ügyében azt feleli, hogy a katasztrófa tárgyában a vizsgálat még most is folyik s hogy a kereskedelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg intézkedett a veszedelmes és robbanó ipari anyagok szigorú ellenőrzése tárgyában.

Mezőfi Vilmos a választ nem veszi tudomásul. A rendelet úgy látszik nem nagy eredménnyel járt, mert két héttel ezelőtt történt egy a Kovald-szerencsétlenségre emlékeztető robbanás. Csak a veszedelmes gyárak kitélepítése vezethet kielégítő eredményre. A Kovald-gyár ma sem kevésbé tűzveszélyes, mint volt annakelőtte.

Wekerle Sándor rövid válasza után a Ház a választ tudomásul veszi.

Wekerle Sándor a kereskedelmi miniszter nevében **Surmin György** interpellációjára válaszol a visszatartott táviratok tárgyában. A felpanaszolt visszatartások a pétervári nemzetközi posta- és távirda-egyezmény alapján történtek.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Wekerle Sándor a kereskedelmi miniszter nevében felel **Surmin Györgynek** a horvát postatisz-

tekkel történt mellőzés tárgyában. **Bebizonyítja**, hogy semmiféle mellőzés a horvátokkal nem történt. A Ház a választ tudomásul veszi.

A cionistákról.

Szmrecsányi György: Interpellációja megtételeben felekezeti elfogultság nem vezet, előre tiltakozik az ellen, hogy a magyarországi egyetemes zsidóság ellen kívánna tüntetni (Derültség.) Tiltakozik az ellen, hogy interpellációja megtétele előtt interpellációjában kételkedjenek.

Elnök: A rendutasításokat méltóztassék rámbizni! (Derültség.)

Hentz Károly közbekiált.

Elnök: Kétszer egymásután rendutasítja Hentzet.

Szmrecsányi György: A cionista mozgalom kezdeményezői dr. Herczl és Norden. (Zaj és derültség.) Bizonyítja, hogy a cionista mozgalom politikai mozgalom. Nálunk négy éves múltja van ennek a mozgalomnak, de már is nagyon elterjedt. A zsidó nemzeti állam céljaira máris gyűjtöttek 1301 koronát (derültség.) A magyar zsidók egy része mindig hazafias volt, most ezeket akarják az országból való kivándorlásra csábítani (derültség), ő nem akarná az elégedetlen elemeket visszatartani (derültség.) Zsidó tanárok csinálnak propagandát (derültség.) Zsidó tanárok csinálnak propagandát a cionista eszméknek. A cionista egyesületeknek sem jóváhagyott alapszabályaik, sem pénzügyi engedélyeik nincsenek. Kérdi a belügyminisztertől, van-e erről tudomása és a kultuszminisztertől, hogy mit szándékozik a cionista tanárok ellen cselekedni?

A Koczurek ügy.

Simonyi-Semadam Sándor a következő interpellációt intézi a belügyminiszterhez:

Van-e tudomása a belügyminiszternek arról, hogy Mazarovics pozsonyszentiványi jegyző arra kényszeríti a feleket, hogy az anyakönyvet és a házassági jegyzőkönyvet aláírják?

Tekintettel arra, hogy törvényeink értelmében erre senki sem kényszeríthető, kérdi, szándékozik-e ennek a sérelemnek az orvoslásáról gondoskodni?

Minden államban megvan állapítva mindenkinek a joga és a kötelessége. Senkit kényszeríteni arra nem lehet, hogy egy jegyzőkönyvet aláírjon. A bíróságok előtt is jogában van a tanúnak az aláírást megtagadni. Még a feleket sem lehet kényszeríteni arra, hogy eskü alatt kivett vallomásaikat aláírják. A polgári házasságról szóló törvény is megadja a feleknek és tanúknak azt a jogot, hogy aláírásukat megtagadják. Csak a pozsonyszentiványi jegyző cselekedte meg azt, hogy a feleket és tanúkat a jegyzőkönyv aláírására terrorizálta s eljárásának konzekvenciáit mégsem ő, hanem az a szegény plébános szenvedte el, aki a híveket törvényes jogaikról felvilágosította. (Tetszés a néppárton.)

Nemes Bertalan megemlékezik a boszniai mozgósításról elterjedt híreket s interpelláció alakjában megkérdezi a miniszterelnöktől, igaz-e a 34-es ezred összeütközéséről elterjedt hír.

Eötvös Interpellációja.

Az **elnök**: Eötvös Károly!

Nagy mozgás. A képviselők elhagyják helyeiket s az ülésterem baloldalán Eötvös Károly körül csoportosulnak.

Eötvös Károly: Tisztelt Ház! A Koczurek-féle ügyben a királyi Kuria egy ítéletet hozott s erre az ítéletre a néppárt huszonnégy tagja egy fölhívást tett közre. Nem hiszem, hogy ez a felszólalás minden várakozást kielégítsen. Oly kicsinyes maga a tárgy. (Zaj a néppárton.) Huszonnégy képviselő mulatsága komoly dolog talán? (Derültség.) Hát igaz: aláírták. De nem az aláírás fontos, mert az írás, olvasás tudományának mai előrehaladása idejében akárki megteheti, hogy aláír valamit. (Zajos derültség.) Hát nem is az aláírás fontos. Az itt a fontos, hogy ez a huszonnégy képviselő véletlenül mind a néppártból került ki, tehát olyan pártból, amelyik a kormányt támogatja. A legfőbb bíróság ítéletét tisztességgel, jogi fegyverekkel meg lehet bírálni. Az én véleményem is az, hogy a királyi Kuria tévedt ebben az ítéletben. (Nagy zaj.)

Szmrecsányi György: Híszén akkor együtt vagyunk! (Derültség.)

Eötvös Károly: No... nem egészen! (Hosszszantartó zajos derültség.) Tudok rá esetet, hogy **Deák Ferencz** a magyar parlamentben megbírálta az akkori legfőbb bíróság ítéletét. A harminczas években történt ez, akkor, amikor az országgyűlési ifjakat több esztendei börtönrre ítélték. **Deák** akkor ezt mondta: El kell venni a királytól a legfőbb bíróság kinevezési jogát! (A néppárt felé): Önöktől nem várom, hogy ezt kívánják! (Hosszszantartó zajos derültség.) A huszonnégy képviselő előbb szövetkezett, azután kibocsátotta a fölhívást. És véletlenül mind a huszonnégyen a néppártból kerültek ki, amelyek a kormányt támogatja. Az a huszonnégy képviselő tehát a kormányt támogatja, ebből én azt következtetem, hogy a kormány viszont őket támogatja. (Derültség a néppárton.)

Fölküldetés: Ohó!

Eötvös Károly: No ha nem most, akkor más ügyben! A kormánynak szüksége van a többségre, mert ennek úgy is nagy oka volna elpártolni tőle. (Zaj.) Logikai következtetéssel arra az eredményre jutok, hogy ebben a kormánynak is része van! (Hangos derütség és taps a néppárton.)

Rakovszky István: Wekerle írta az egész fölvívást! (Derütség.)

Eötvös Károly: A kormánynak része van abban, hogy minden kritikán aluli politikát követ! (Zaj.)

Molnár Jenő: Igaza van! (Nagy zaj.)

Eötvös Károly: Emlékeztetem rá Wekerle Sándort, hogy tizenöt-tizenhat évvel ezelőtt, anélkül, hogy előre összebeszélünk volna, mi egy nagy nemzeti cselekvényre vállalkoztunk. A vállalat nevét fölvírtam, hogy el ne felejtsem. (Zaj. Derütség.) Arra vállalkoztunk, hogy a nemzeti munka sikerét minden felesleges sallangtól megtisztítsuk, az állam és az egyház különválasztásával. (Zaj.) Akkor még nem volt néppárt. A néppárti eszmét csak egyes képviselők költöztették, melengették, megvonulva a mai kultuszminister, gróf Apponyi Albert háta mögé. (Zaj a néppárton.) Mikor mi azt a munkát nagy nehézségekkel véghezvittük, soha sem hittük volna, hogy jön idő, amikor a miniszterelnök ur háta mögött az a párt fog állni, amelyiknek huszonnégy tagja most a nyilatkozatot aláírta. A népet félre lehet vezetni (nagy zaj), hogy a kormány függetlenségi párti politikát csinál, vagy szabadelvű párti politikát csinál, vagy néppárti politikát csinál...

Ugron Gábor: Hát az új párt!

Eötvös Károly: Az új párt volt! Egy évig! Amikor a függetlenségi párt négyszer szerelt le egymásután az akkori kormányoknak! (Nagy zaj.)

Ugron Gábor: Mi akkor sem szereltünk le! (Hosszantartó nagy zaj. Az elnök csenget.)

Eötvös Károly: A kormány mögött olyan többség áll, amelyik fontos kérdésekben nem egységes. A parlamentáris helyzet e tekintetben nem egységes, nem tiszta, nem állandó. S nemcsak a néppárt követ el hibákat, hanem a kormány is. A közönség elméje fuziótól terhes. A néppárt kiválásáról is beszélnek. Nem valószínű egyik sem, mert a miniszterelnök ur éppen olyan lanyhán gondoskodik a kétörri, mint Pató Pál: „Ej, ráérünk arra még!” A nemzet nem látja tisztán, kik támogatják ezt a kormányt, milyen irányban vezetik a nemzetet. Nem lát tisztán azért, mert most egy egyházpolitikai kérdésben a néppárthoz tartozó 24 képviselő nyilatkozatot adott ki, amely önmagában véve nem valami nagyjelentőségű, de azzal, hogy azon oldalról jött és összebeszélés folytán jött létre és így együttes nyilatkozatként látott napvilágot, jelenségnek mégis komoly. (Ugy van! a jobboldalon. Fölküldetés a néppárton: Persze, hogy komoly.) Ezért a t. miniszterelnök urhoz egy meglehetősen általánosságban tartott kérdést vagyok bátor intézni, amely körülbelül így szól: (Halljuk! Olvassa.)

„Hajlandó-e a t. miniszterelnök ur az alkotmányos gyakorlat, a tisztas, szokott politikai felfogás és az egészséges parlamentárizmus érdekében a zavaros politikai helyzet tisztázására, egyenlő és egyirányú pártot, vagy többséget alakítani és erre a maga részéről is minden lehetőséget követni.”

Ajánlom ezt az interpellációt a miniszterelnök ur figyelmébe. (Nagy zaj. Tüntető taps és éljenzés a néppárton.)

Gróf Batthyány Tivadar: Éljen Apponyi!

Az elnök: Az interpelláció kiadatik a miniszterelnök urnak. Következik Bella Mátyás.

Bella Mátyás a lipótmegyei mezőgazdasági közegek visszaéléseiről interpellál.

Az ülés vége nyolcz óra ötvenöt perczkor.

KÜLFÖLD.

A kínai császárt megkoronázták. A londoni kínai követség egy Pekingből érkezett utasítás következtében tudatta a kormánynyal, hogy ma történik meg a kis Puyin hercegnek császárrá való megkoronázása és a trónralépést a mai naptól kezdve fogják számítani.

Német birodalmi gyűlés. A mai ülésen napirenden volt a szabadelvűek, a szociáldemokraták és a lengyelek javaslatai a birodalmi alkotmánynak a miniszteri felelősséget illetőleg való megváltoztatása tárgyában.

Bethmann-Holweg államtitkár mindjárt a vita elején kijelentette, hogy néhány szóval formálisan jelezni kívánja a szövetséges kormányok magatartását. Az államtitkár ezt mondta: Az észak-német szövetség és a német birodalom alkotmányának megalkotásakor a birodalmi kancellár felelősége állított fel elvként. Mind a javaslatokat, amelyek a miniszteri felelősség jogi formájára vonatkozó

határozatokat tartalmazták, elvetették. Ebben az elvben a leghatásosabban látták érvényesítve a miniszteri felelősség elvét és a legbiztosabb és a legáltalálóbb kifejezését látták benne a követelt garanciáknak.

Müller szabadelvű-néppárti azt javasolja, hogy az összes javaslatok az ügyrendi bizottság elé utaltassanak. A császár Németországban nem szuverén, hanem, mint a szövetséges tanács elnöke, csak primus inter pares. Spahn cenztrumpárti szerint a miniszter felelősségét ki kell terjeszteni a császár oly aktusaira is, amelyek nem ellenjegyezhetők, így beszédekre, levelekre stb.-re.

Mielzinsky lengyel párta javaslatát indokolja, mely szerint a birodalmi gyűlés egyharmada kivánhatja a ház egybehívását. **Juncck** nemzeti liberális elfogadhatatlannak mondja a szociáldemokraták azon javaslatát, hogy a hadüzenet csakis a birodalmi gyűlés beleegyezésével lehetséges. A legközelebbi ülés holnap.

A sah menekülni készül. Teheránból jelentik, hogy a fenyegető helyzet nyomása alatt a sah arra az esetre, ha az állapotok még inkább rosszabbodnak, minden előkészületet megtett az Oroszországba való szökésre. A sah ott akar letelepedni s már meg is bizta ügynökeit, hogy ott neki birtokot vegyenek.

A balkáni események.

Budapest, december 2.

A mai táviratok nagyon kevés eseményről számolnak be. A törökországi bojkott mindeideig nem csillapodott, ennek daczára a konstantinápolyi jelentések szerint a viszony monarchiánk és Törökország között lényegesen javult. Ugylátszik mégis sikerült bázist találni a tárgyalások folytatása céljából.

A napokban ismételt híre terjedt, hogy az anektált tartományokban levő csapataink többször megütköztek részben a szerb bandákkal, részben pedig a montenegrói határon a czernagorcokkal. A hadügyi kormány czáfolata nyomon követte ugyan e híreket, ennek daczára a közvéleményben bizonyos nyugtalanság keletkezett, mert híre ment, hogy a jelentett bandaharcok csakugyan megtörténtek, de a hadügyi kormány nagyobb bonyodalmak elkerülése céljából erősen titkolózik. Tény az, hogy az anektált tartományokban levő katonák leveleikben, melyeket hozzátartozóikhoz írnak, szintén említést tesznek ezekről a bandaharcokról. Ezek alapján ma **Nemes Bertalan** interpellált a Házban, a jelenlevő miniszterelnök azonban nem válaszolt az interpellációra, ami ugylátszik igazolja ama feltevést, hogy lennt Boszniában csakugyan voltak bandaharcok.

A helyzet komolyságát különben dokumentálja a következő esemény, melyről lapzártakor kaptunk értesítést:

A keleti pályaudvaron ma összeállítottak egy katonai vonatot, melyet aztán átvezettek a ferencvárosi pályaudvarra, ahol vonatra szállították a miskolczi gyalogezred két zászlóalját. Az ezredet Zimonyba szállították.

Mai híreink a következők:

Viszonyunk Törökországhoz javult.

A „Times” jelenti Konstantinápolyból, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország viszonyában határozott közeledés jelei mutatkoznak. A hivatalos körök most ama reményüknek adnak kifejezést, hogy néhány nap múlva közvetlen tárgyalások fognak megindulni Bécs és Konstantinápoly között. Addig a bojkott a közönség részéről legalább is tovább fog tartani, de Szalonikében a teherhordók már hajlandóságot mutatnak arra, hogy a vámhivatalok parancsainak engedelmesskedjenek. Konstantinápolyban a hajó-

sok egyrésze kijelentette készségét az osztrák és magyar hajók kirakására, a teherhordók nagy része azonban még mindig ellenkezik. **Hilmi** pasa tevékenysége a belügyminiszteri székben már is érezteti kedvező hatását a politikára és remélhető, hogy az a szellem, melyet ő képvisel, át fogja törni **Kiamil** pasa abszolútizmusát. A nagyvezér utasítása folytán közölték a lapokkal, hogy a viszony Ausztria-Magyarország és Törökország közt normális.

Konstantinápolyból rendelet jött Szalonikébe, hogy a macedóniai főfelügyelőség **Hilmi** pasa visszarendelése ellenére is folytassa működését. Ez a rendelet bizonyítja, hogy a porta ezt az intézményt egyelőre nem akarja megszüntetni.

Oroszország nem enged.

A „N. Fr. Pr.” konstantinápolyi tudósítója kérdést intézett Szinovjev orosz nagykövethoz a Pétervár és Bécs között folyó tárgyalások és a konferenzia programja felől. A nagykövet kijelentette, hogy a tárgyalások jelenlegi állása felől nincsen tájékozva, biztosította azonban a kérdezősködőt, hogy Oroszország még mindig azon a régi állásponton van, hogy Bosznia annexiója, amelyet egész Európa helytelenített, a berlini szerződés megsértése.

Izvolzki expozéja.

A Birsevija Viedomosti értesülése szerint Izvolzki külügyminiszter azért fogja külügyi expozéját a дума titkos ülésén elmondani, mert nagyon fontos titkos okmányokat akar előterjeszteni.

Megczáfolt visszahívás.

Párisban semmit sem tudnak **Descos** belgrádi francia követ visszahívásáról. Ugy látszik, hogy a szerb kormány intrikáiról van szó, amelynek nincsen kedvére a belgrádi francia követ korrekt viselkedése.

Francia illetékes helyen kijelentik, hogy a belgrádi francia követ sohasem használta fel befolyásait olyan irányban, hogy a szerb kormányt Ausztria-Magyarország ellen harcias kedvre hangolja, sőt ellenkezőleg, **Pichon** külügyminiszter utasításaihoz alkalmazkodva, a szerb kormánynak mindig azt tanácsolta, hogy legyen higgadt és mértékletes. Egyébként **Descos** a háborus izgalmak idején nem is volt Belgrádban, hanem Albániában járt.

A Balkán-bizottság törekvése.

Mr. Buxton, az angol Balkán-bizottság elnöke, a New-York Herald munkatársa előtt úgy nyilatkozott, hogy a Balkán-bizottság törekvése és célja a szerb államokat Törökországgal és Oroszországgal koalícióba vinni Ausztria-Magyarország és Németország ellen.

A szerb-montenegrói unió.

A Suraj Umet a szerb-montenegrói unióra célzó törekvések ügyében kifejti, hogy egyes szerb és montenegrói politikusok e fajta híreikkel izgatják a közvéleményt. A monarchia intézkedéseivel lehetetlenne tette Bosznia megtámadtatását. Szükséges, hogy Törökország a Szandzsák és Montenegro határára is intézkedéseket tegyen, hogy azokat a bandákat, amelyeket a boszniai határról esetleg török területre visszaszorítottak, Törökországban ártalmatlanná tegyék. A Tanin szerint újabb miniszterválság van keletkezésben. Nézete szerint **Husein Hilmi** lesz a nagyvezér.

A balkán-kérdés az olasz kamarában.

A ház ma kevésbé látogatott, mint tegnap. A diplomaták paholyában a bolgár diplomáciai ügyvivő és a román katonai attasé foglaltak helyet. **Fusinato** javaslatának folytatolagos tárgyalása során **Galli Róbert** azon nézetnek ad kifejezést, hogy az általános politikai nemzetközi szerződések nem sérthetetlenek. A berlini egyezménynek Olaszországra nézve káros következményeiről szólva, kijelenti, hogy annak feloldása, megszüntetése azon állapotnak, mely ötven éven át sértette Olaszország érdekét és tekintélyét. Helyesli Bulgária függetleni-

tését és kiemeli, hogy Ausztriának Szaloniki felé való előnyomulásának veszélye, immár megszűnt. Olaszország támogassa Görögországnak Kréta annexiójára irányuló törekvéseit és felszólítja a többséget, támogassa a kormányt. Valli nem tartja kielégítőnek a monarchia részéről az annexióval szemben felajánlott kompenzációkat s behatóan tárgyalja a hármasszövetséget, felsorolja annak hátrányait, de egyben kijelenti, hogy e szerződés megváltoztatásáig Olaszország kötelessége megmaradni a szövetségben, hogy később a hármasszövetséget új feltételek alapján meg lehet majd újítani, vagy pedig Oroszországhoz, Franciaországhoz és Angliához lehet majd közeledni. Időközben a határt és a hadsereget annyira meg kell erősíteni, hogy Olaszország önmaga irányíthassa sorsát.

Baccelli pártolja Tittoni politikáját és kijelenti, hogy Olaszország jelenlegi helyzete kedvezőbb, mint a berlini kongresszus után.

Sonnino azt kérdezi, hol van az az összhang, melyről az október 29-én Tittoni és Izvolszki találkozás után közzétett nyilatkozat szól, mondván, hogy a két miniszter között a Balkánra vonatkozó nézetekben és elhatározásaikban teljes az összhang. Mert hiszen Tittoni október 6-án kijelentette, hogy az annexióban egy már fennálló tényleges helyzet elismerését látja, míg Izvolsky élénken azt hangoztatta, hogy az annexió kérdése konferencia elé tartozik és vonakodott előleges kijelentés által minden további skrupulus nélkül szentesíteni a befejezett tényt. Katonai előkészületeket ajánl, kijelenti azonban, hogy egyáltalán nem gondol Ausztria-Magyarország elleni háborúra. Hangsúlyozza, mert mindig, hogy Olaszországnak nagy érdeke, hogy Ausztria-Magyarországgal közvetlen és őszinte egyetértésben járjon el.

Éppen azért, mert őszinte barátja a hármasszövetségnek, a szövetségnek akciójából minden komoly divergencia valószínűségének kizárását óhajtja, mert a szövetség szívélyes viszonyt és kölcsönös méltányosságot jelent. Kedvezőtlennek tartja a pillanatot arra, hogy ítéletet mondjon a külpolitikáról és elősegítse az Ausztria-Magyarország ellen irányuló vad agitációt. És mert hiva a mostani alliance rendszernek, csak azért szavaz Fusinato javaslata ellen, hogy ezáltal tiltakozzék Tittoninak a legutóbbi időben tanúsított magatartása ellen. (Helyeslés.) A szónokot több képviselő üdvözlöi.

Demarinis úgy látja, hogy a vita figyelmen kívül hagy két kardinális pontot, amelyek alapját képezték a monarchiának az annexió kérdésében elfoglalt álláspontjában. Ausztria elsősorban a berlini egyezmény óta Boszniát jogilag is, politikailag is a birodalom egy részének tekintette, másrésztől sohasem engedte meg, hogy egy esetleges annexió Olaszországgal területiális kompenzáció ügyében folyó tárgyalások tárgyává tétessék. Hosszasan foglalkozik Bosznia kérdésével s végül kifejti, hogy Olaszországnak továbbra is az európai béke támaszának, a hármasszövetségnek hű tagjának kell maradnia, mely utóbbi kitünően építette ki viszonyunkat a többi hatalmak közt. Oroszországgal való egyetértésünk e politikát meg fogja szilárdítani. (Élénk helyeslés.) A vitát holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

A francia hajóhad lőszerhiánya.

Páris, december 2. Azon hírekre vonatkozólag, hogy a hadiflotta lőszerkészlete igen hiányos, Germinel tengernagy, a közép-tengeri hajóraj parancsnoka több lapudósítónak kijelentette, hogy ezek a hírek, sajnos, igazak. A hajókon csak az előírt készletnek fele van meg, úgy hogy három órai tüzelés után kénytelenek volnának a harcot feladni.

Az unionisták győzelme Londonban.

London, december 2. A közép-essxi kerületben lefolyt mai pótválasztásnál C. Rasú unionista helyére Pretiman unionistát választották meg 6182 szavazattal Dence liberális 3587 szavazatával szemben.

Statárium Prágában.

— Hóhér a cseh fővárosban. —

Budapest, december 2.

Azt a nagy felfordulást, mely Ausztriát szüntelenül emészt, még a császárbülbileum ünnepe aktusa sem tudta, legalább néhány napra, elsimitani. A vágyott, de el nem ért harmóniát egy nagyon szomorú és nagyon sajnálatos diszsonancia bolygatta ma meg: Prágában kihirdették a statáriumot. Az ártatlannak mondott vasárnap esti sétát, mely hihetetlenül rövid idő alatt antidinasztikus jellegű tüntetéssé fajult, ma már az akasztófa rémének nem éppen invitáló állomásához érkezett. Bécsben küldöttség küldöttség hátán özönlik a császár hódolására, a hű csehek székhelyén pedig ronggyá tépik a fekete-sárga zászlót és válaszul a szerbek éltetésére, a Wacht am Rhein-t bömböli a német tömeg.

A hadiállapot kihirdetéséről egyébként a következő jelentéseket kaptuk:

Harcz.

A császárbülbileum alkalmából a német lakosság lobogókat tűzött ki és lelkes hangulatban készült a német egyetem alapköavatásának ünnepére. A múlt éjszakai utcai barrikádharc után ma reggelre készenlétebe helyezték a katonaságot s a tulságos elővigyázatosság nem volt felesleges. A kora délelőtti órákban ismét nagy tömeg, többnyire fiatal emberek és nyilvánvalóan zavarokat előidézni törekvő elemek gyülekeztek a Grabenen. Amidőn a német diákok meg akarták kezdeni a sétájukat és kijöttek a aszínóból, óriási tumultus keletkezett. Miután a német diákok nem akartak lemondani sétájukról és heves összeütközésektől lehetett tartani, a Grabent megtisztították. Ez óriási tumultusok mellett ment végbe. A Grabent csak fél kettőkor nyitották meg ismét.

Mikor a rendőrség egy kiküldött tisztviselője a német egyetemi ifjuságnak megvitte a hirt, hogy az alapkö-avatás elmarad, a német ifjak a tilalom ellenére felvonultak a Grabenen, ahol hamarosan ott termettek a cseh diákok is, s erre kitört az utcai harc. A rendőrség és a csendőrök nagy készenléttel vonultak ki s a közben északra menő egyetemi ifjuságot lépésről-lépésre kiszorították a Grabenről. Nehezen ment a térség kiürítése s már dél felé járt az idő, amikor a rendőrség a tüntetőket a Weinberge-városrészbe szorította vissza. Ott aztán németek és csehek összeverekedtek és valószínű csata támadt közöttük. A rendőrség a csendőrök támogatásával a Riegerparkba hátráltatta a tüntető egyetemi hallgatókat, akik a nagy kertben egyszerre abba hagyták a verekedést és egyesült erővel támadták meg a rendőröket és csendőröket. A szorongatott rendőrség és csendőrség kardot rántva védekezett, vagdalkozott és szétverte a tüntetőket igen sok sebesülés történt.

Délelőtt fél 12 óra felé két lovasrendőrt egy többnyire fiatal suhanczokból álló 150 főnyi csapat a Rieger-parknál kövekkel megdobott. A rendőrség szétütötte a tömeget, mely Ziskovon át menekült. A rendőrség, amely idáig üldözte őket, nem tudott egyet sem kézrekeríteni.

A statárium kihirdetése.

A kormány erre a hirre a végső eszközhez nyult: ma délelben Prágában kihirdette az ostromállapotot. Alighogy a Rieger-parkból kiverték az egyetemi ifjuságot és nyugalom lett a városban, az utcásarkokra és hirdető-oszlopokra kiragasztották a hadiállapot proklamálását je-

lentő német és cseh nyelvű hirdetményeket. A statárium kihirdetése a bírósági kerületeken kívül Vrsovic bírósági kerületre is kiterjed. Olyan a cseh főváros képe, mint valami katonai táboré. Ha most nem csillapodik le a nemzeti gyűlölködés, akkor történelmi nevezetességű napok várnak Prága városára... A heteken át szüntelenül tartó tüntetések és kihágások, amelyek a rendes eszközökkel nem voltak elnyomhatók, tették szükségessé e rendkívüli eszköz alkalmazását, amely remélhetőleg maga után fogja vonni a békeszerető elemek által annyira óhajtott teljes nyugalom és rend helyreállítását. A rendőrfőnökség egyidejűleg kiadott hirdetménye megtilt mindennemű utcai gyülekezést, elrendeli a házak kapuinak este nyolcz órától való bezárását és egyuttal megtiltja mindennemű egyesületi, vagy másnemű jelvény nyilvános viselését.

A statárium kihirdetését délután 4 órakor egyidejűleg mindenütt foganatosították és elrendelték a következőket: 1. Mindennemű gyülekezés és felvonulás legszigorubbán meg van tiltva. Ez ellen vétők a legsúlyosabban büntetnek. Mindenki kötelessége, hogy gyülekezésekben való részvételtől tartózkodjék, valamint ugyanily értelemben hasson családtagjaira, cselédségére, az ipari segédekre és tanoncokra és ezeket szükség nélkül, különösen az esti órákban ne engedje ki a házból. A hatósági szervek valamennyi rendelkezései azonnal és ellenkezés nélkül teljesítendőek. 2. Egyesületi, valamint mindennemű más jelvény viselése zászlók hordása vagy kifüggesztése, hacsak ezek nem a birodalom vagy az ország zászlói, tilos. 3. Szintugy tilos a házak vagy az üzletek mindennemű dekorálása. 4. A házak kapui, továbbá a nyilvános helyiségek és üzletek ajtajai az illető utcák és terek kiürítése esetén vagy a hatósági szervek felszólítására bármikor azonnal bezárandók. 5. Este 8 órakor valamennyi ház kapujának és korcsmáknak bezárva kell lenniök. 6. Mindenki, aki a fenti rendelkezések ellen vét, hacsak nem a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekményről van szó, az 1854. év április 20-iki császári rendelkezés szerinti pénz vagy börtönbüntetéssel fog sujtatni.

A hóhér Prágában.

A bécsi hóhért a statárium folytán utasították, hogy menjen azonnal Prágába. A hóhér már elutazott Bécsből. Ez a hír általános megdöbbenést keltett a cseh fővárosban, ahol az első pillanatokban nem akartak a statárium komolyságában hinni. A hóhér kiküldése azonban egyszerre megváltoztatta az optimisták véleményét, s most valószínűleg pánik uralkodik a hadiállapot miatt. A Graben és a főutcák mintha kihaltak volna. Valószínűleg az ostromállapottal együtt a kivételes állapotot is kihirdeti a kormány.

Rendőri fedezet alatt.

Mialatt a német diákokat a Klementinumban és a müegyeten visszatartották, a Grabenen és a Venzel-téren újból gyülekezni kezdtek a tüntetők. Fél egy órakor a rendőrség megtisztította a Grabent a tüntetőktől. Egy órakor a német diákok a technikáról erős rendőri és csendőri fedezet alatt a Grabenre vonultak. Az erős fedezetnek meg volt az a hatása, hogy a diákok minden incidens nélkül jutottak el a német kaszinóba. Ott a német diákok, több képviselő rábeszélésére elhatározták, hogy tekintettel a pillanat komolyságára, a szokott sétát nem tartják meg. A diákok képviselői és vendégeik a monarchiából és a német birodalomból déli tizenkét órakor tanácskozásra ültek össze.

A német főiskolai tanulók ma korán megállták a Mensa Akadémiát és megakadályozták, hogy a nem koaleált diákok a Mensába jussanak. Utóbbiak a Mensa előtt gyülekeztek. Közben elrendelték a Mensa elzárását. A német

diákok rendőrvédelem mellett elvonultak és a nem német diákok is hajlandóknak jelentették ki magukat távozni. Rövid idő múlva azonban ismét visszatértek a Mensa elé, mire többet közülük letartóztattak.

Rendkívüli minisztertanács.

Ma délután három órára összehívták a minisztertanácsot, hogy a Prágában foganatosítandó komoly rendszabályokról határozzon. Híre jár, hogy a statárium után Prágában a kivételes állapotot is kihirdetik. A reichsrathban az a hír terjedt el, hogy a cseh radikálisok a statáriumnak Prágában való kihirdetése miatt lehetlenné akarják tenni, hogy az osztrák képviselőház tovább ülésessen, amely ok miatt a reichsrath elnapolását tervezik.

Egy kiváló német képviselő kijelentette, hogy úgy lehet, hogy már a holnapi ülésen megtörténik a robbanás. A koalíció eszméjét ilyen körülmények közt nem lehet fenntartani, mert a Prágában történtek után teljesen ki van zárva, hogy a csehek és a németek a kormányadokkon együtt működhesse. Kétségtelen, hogy a prágai eseményeket a képviselőházban úgy német, mint cseh részről már holnap szóvá fogják tenni, ami elég gyújtóanyagot fog szolgáltatni arra, hogy a reichsrathot már a legközelebbi napokban szétrobbantsák.

Elmaradt diner.

A helytartó a király jubileuma alkalmából a helytartósági palotában ünnepi dinert szándékozott adni, amelyre a bíboros hercegeket, a tartományi főmarsallt, a tartományi főtörvényszéki elnököt, valamint a hatóságok fejeit hívta meg. Tekintettel azonban a statáriumnak közben történt elrendelésére, indítatva érezte magát, hogy a dinert lemondja.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Vármegyei tisztviselők a belügyminiszternél. A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesületének küldöttsége tisztelt ma a képviselőházban gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél, a vármegyei tisztviselők státusz-rendezése ügyében. Fazekas Ágoston alispán és Horváth József (marosújvári) országos képviselők vezették a küldöttséget, amelyben résztvettek Bornemisza László, Somogyi István, Puky Endre, Benkó Albert, Koller Sándor és Issekutz Aurél alispán. Gróf Andrássy Gyula a küldöttséget gróf Hadik János államtitkár társaságában fogadta. Fazekas Ágoston alispán üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a vármegyei tisztviselők nem fizetésrendezést kérnek, hanem csak egyenlősítést a bírói szervezet tagjaival.

Gróf Andrássy Gyula miniszter a következő szavakban válaszolt:

Tisztelt uraim! Az önök szónoka hangsúlyozta, hogy önök nem fizetésrendezésért fordulnak hozzám, hanem csak paritást óhajtanak a vármegyei tisztikar és a közigazgatás más ágai között. Én szívesen jelentem ki tisztelt uraim, hogy ezt a kívánságukat a magam részéről teljesen igazságosnak és méltányosnak tartom már csak azért is, mert meggyőződésem, hogy a közigazgatási szolgálat nemcsak sok tekintetben jóval terhesebb, mint minden más szolgálat, hanem jóval költségesebb is, mert nagyon sok reprezentatív kiadással is jár. Éppén ezért ismétlem, kívánságukat jogosnak, méltányosnak és igazságosnak tartom és nézetem szerint ez a kívánság lehetőleg teljesítendő. Ha ennek ellenére még sem adhatok most kötelező ígéretet, ez csak azért van, mert a kívánság teljesítése nem tisztán tőlem függ, hanem a pénzügyminiszter uralól is és az ő meghallgatása nélkül kötelező ígéretet nem tehetek. Legyenek azonban meggyőződve, hogy a magam részéről mindent el fogok követni, hogy a pénzügyminiszter urat az önök jogos kívánsága teljesítésének megnyerjem.

A küldöttség lelkes éljenzéssel fogadta a miniszter választát.

A belügyminiszter leirata Debreczen városához. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a fizetésrendezés ügyében a következő leiratot intézte a városához: Érttesítem a város közönségét, hogy törvényhatósági szervezetéről ujonnan alkotott szabályrendeletet tárgyalás alá vettem, melynek eredményét annak idején közölni fogom. Azon kérelmet, hogy a szervezési szabályrendeletnek a fizetések megállapí-

tására vonatkozó részét oly időben hagynám jóvá, hogy a jövő hó folyamán megtartandó általános tisztújításra vonatkozó pályázati hirdetmény már az új szervezési szabályrendelet alapján legyen kibocsátható, teljesíthetőnek nem találtam, mert habár elvileg nincs kifogásom a városi alkalmazottak illetményeinek a város vagyoni viszonyaihoz mért felemelése ellen és a törvényhatósági bizottságnak erre irányuló törekvését helyeslem, úgy mégis, tekintettel egyrészt arra, hogy több új állás szervezése, viszont pedig több új állás beszüntetése is elhatározott, mely kérdések csakis az egész szabályrendelet felülvizsgálata során bírálhatók el, másrészt pedig a fizetésemeléshez csak akkor járulhatok hozzá, ha az rendszeresen és a város közérdekeit minden tekintetben kielégítő módon eszközöltetett, már pedig mindezen kérdések a rendelkezésre álló rövid idő alatt teljes megnyugvással megoldhatók nem voltak. Ezekre való tekintettel tehát az általános tisztújítás a jelenleg érvényben levő szervezési szabályrendelet alapján lesz megtartandó, megjegyezvén egyúttal, hogy nincs kifogásom az ellen, hogy a beszüntetendő állás betöltése függőben tartassék, az ujonnan szervezett állások pedig csakis az erre vonatkozó jóváhagyó leiratom vétele után töltsenek be.

Hatvan év az osztrák trónon.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 2.

Az ünnepségek fényes sorával ünnepelte meg Ausztria, hogy I. Ferencz József hatvan évét töltött a császári trónon. Az udvari ünnepségeken résztvettek az uralkodóház összes tagjai, még azok is, akik nem laknak Ausztriában.

A bécsi ünnep.

A mai napot a schönbrunni kastély kápolnájában végzett csöndes imával kezdte meg az uralkodó, aki innen az ünnepi díszbe öltözött és sok ezerre menő néptömeggel megtelt utcákon át lelkesült ovációk között hajtatott a Hofburgba. A Hofburg plébániájában ünnepi Te Deum volt s a plébániát ez alkalommal virágos kertté varázsolták. Ezen a misén csak a császár és az uralkodóház tagjai vettek részt. Utána az uralkodó néhai Erzsébet királyné termeibe ment, míg a főhercegek és főhercegnők a Sándor-terekben gyülekeztek, hogy az uralkodóház hódolatát fejezzék ki a császár előtt. Ferencz Ferdinánd főherceg jelentést tett az uralkodónak, mire az uralkodó a sarokterembe lépett s ott fogadta az egybegyűlt uralkodó család üdvözlését, amelynek nevében Ferencz Ferdinánd főherceg hódoló beszéddel üdvözölte. A király mélyen megindulva hallgatta végig a beszédet és köszönő szavakkal válaszolt. Ezután az uralkodó cercelet tartott, majd visszavonult lakosztályába. Délután egy órákor a császár magánlakosztályában fogadta báró Aehrenthal külügyminiszter vezetésével az udvar gratulációit, mely alkalomból Aehrenthal miniszter a külügyminisztérium szerencsekívánatait is tolmácsolta. Délelőtt tízenegy órákor a Szent István-templomban az udvar számára ünnepi istentisztelet volt, mely alkalomra a templomot gyönyörű virágdísz borította és fényesen kivilágították. Ezen az istentiszteleten résztvettek az uralkodó udvara, az uralkodó család tagjai, a mediatizált hercegi házak fejei, a titkos tanácsosok, kamarások és kinstartók, palotahölgyek stb., továbbá a közös miniszterek, az osztrák miniszterelnök a miniszterekkel és minisztériumok vezetőivel, gróf Zichy Aladár a magyar kormány képviselőjében, valamint a helytartók, a központi hatóságok fejei, a parlament két házának elnöksége, a községtanács elnöksége, a magas udvari és állami hivatalnokság, a tábornoki kar és a főnökség. A misét Marschall érsek celebrálta, míg Gruscha bíboros hercege a Te Deumot mondta.

A katonaság a mai napot szintén megünnepelte. Az őrségek díszben vonultak fel. Reggel hét órákor az arzenálban huszonnégy ágyulövés dördült el és az árbocra felhúzták a lobogót. Ébresztőkor az összes kaszárnyákba kivonult a katonaság és harsogó zeneszóval óriási közönségtől kísérve, végigvonult az utcákon. Az egész helyörség istentiszteleten vett részt. A legünnepesebb volt a Votiv-templomban a mise, amelyen többek közt résztvettek azok a katonai személyiségek is, akik a császár trónalépcsőkor résztvettek az Olmützben rendezett paradén.

Az istentisztelet közben az arzenálban újabb huszonnégy ágyulövést tettek. A székváros többi templomaiban is, nagyrészt a katonaság számára, ünnepies istentiszteletek voltak, amelyekre a helyörség zeneszóval vonult. A más vallású legénység számára szintén ünnepi istentiszteletek voltak, melyek után a legénység visszatért a kaszárnyákba, ahol ünnepiesen kiosztották a tisztikar és legénység közt a jubileumi katonai keresztet. A tanuló ifjuság számára szintén ünnepi istentiszteletek voltak.

A mai ünnepnap az udvari operában rendezett díszelőadással fejeződött be. Előadták Thun-Schalm Krisztina grófné „A császár álma” című alkalmi darabját. Amidőn az uralkodó a páholyba lépett, az egész közönség felemelkedett és lelkesen éltette a felséget. Az előadás végén a zenekar az osztrák himnuszt játszotta, amelyet a közönség felállva végig énekelt.

Hivatalos ünnepelés Budapesten.

A hatvanesztendősi jubileumot megünnepelte ma a fővárosban az egyház, a hivatalos világ és a katonaság.

Az ünnepi főistentisztelet, melyet Vaszary Kólos bíboros hercegprimás rendezett, délelőtt kilencz órákor volt a budavári koronázó Mátyás-templomban. A templom előtt Mátyás rendőrtanácsos és Beniczky felügyelő vezetésével egy szakasz rendőr tartotta fenn a rendet, míg a templom főhajójában Andersz százados vezetésével alabárdos koronaőrök alkottak díszőrséget.

A főszentélyben részint fényes díszmagyarban, részint katonai díszben foglaltak helyet a megjelent előkelőségek, akik közt ott voltak: Wekerle Sándor gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert, Darányi Ignác, Günther Antal és Josipovich Géza miniszterek, gróf Dessewffy Aurél, a főrendiház elnöke, Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, Széll Kálmán volt miniszterelnök, Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke, Bernáth Géza, a Kuria másodelnöke, Csathó Ferencz, a királyi tábla elnöke, gróf Hadik János, Márffy Albin, Szerényi József, Popovics Sándor, Tóth János, Töry Gusztáv, Imling Konrád, Meskó László és Ottlyk Iván államtitkárok, a miniszterelnökség részéről Ábrányi Kornél min. tanácsos, a miniszterelnöki sajtóiroda főnöke, Romy Béla min. tanácsos, báró Skerletz Iván min. osztálytanácsos, dr. Bárczy István, a miniszterelnök titkára, a főrendiház tagjai közül gróf Zselénszki Róbert, Windischgraetz Lajos herceg, gróf Nádasdy Tamás, gróf Esterházy Sándor, báró Rudnyánszky József, báró Forster Gyula, Müller Kálmán, Ghyczy Béla és Zoltán Elek ny. altábornagyok, gróf Széchenyi Gyula zászlós ur, gróf Batthyány Lajos, gróf Andrássy Sándor és gróf Üchtritz-Amadé orsz. képviselők, Székely Ferencz koronaügyész, Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Radisich Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, Fülepp Kálmán főpolgármester, Földváry Antal főjegyző, Boda Dezső főkapitány, Czajlik Alajos, a határrendőrség főnöke, Fazekas Gusztáv, Pest vármegye alispánja, Székely István, a tudományegyetem rektora, Dárday Sándor, az állami számszék alelnöke, Bartóky József, Riekl Gyula, Szohner Antal és Reiner Ignác min. tanácsosok, Képegy Árpád, Lukács Sándor, Gerenday György, Lossonecz Géza és Lukacsich Béla min. osztálytanácsosok, az idegen államok konzulai, köztük Fontenay vicomte francia főkonzul. Az istentiszteleten Vaszary Kólos bíboros hercegprimás képviselőjében dr. Kohl Medárd püspök pontifikált dr. Nemes Antal pápai prelátus, budavári apátplebános, Berger Márk kanonok és Csárszky István udvari papok segédletével. A püspök az 1867-iki koronázási ornatust viselte, melyet a király ajándékozott a koronázó templomnak. Ezt a drága egyházi öltönyt viselte Simor hercegprimás a koronázás alkalmával. Istentisztelet alatt a templomi ének- és zenekar Vavrincez karnagy vezetésével Beliczay Gyula F-dur miséjét adta elő. Mise elején a kórus Bogisich királyhimnuszt énekelt, befejezésül pedig a magyar himnuszt.

A budai királyi várpalota Szent István-templomában reggel nyolcz órákor hálaadó istentisztelet volt, amelyen teljes számban jelentek meg az udvarnagyi és udvari tisztviselők.

A misét Kanter Károly pápai prelátus, udvari apát-plébános mondotta.

A katonai főistentisztelet délelőtt kilencz óraker volt a budavári helyőrségi templomban, ahol báró Czibulka Hubert gyalogsági tábornok, budapesti hadtestparancsnok vezetésével megjelentek a tábornoki kar, valamint a helyőrség összes tisztjei. Az ünnepi misét Várady Géza tábort főpap, apát czelebrálta nagy segédlettel. Mibe közben a kivezényelt diszszázad a templom előtti téren háromszor disztüzet adott. A legénység részére istentiszteletek voltak a különböző felekezetek templomaiban. A templomból az ünneplők a kaszárnyákba vonultak, ahol kiosztották közöttük a jubileumi keresztet.

Az öt helyen tartott hálaadó istentisztelet befejezése után a főváros minden kaszárnyájának udvarán felállottak az illető kaszárnyákban állomásozó ezredek az ujonczokat kivéve. A legénység is, a tisztek is díszbe öltöztek. A csapatok élén tartották az ezred zászlóját és minden ezred zenekara a Gotterhaltet játszotta, amikor a tisztikar megjelent. Minden kaszárnyában az ezredes beszédet intézett a legénységhez. A beszédek mindenütt egyforma szövegűek voltak, méltatván az uralkodó császári jubileumának jelentőségét és a legfőbb hadur iránti hűségre hívták fel a legénységet. A beszédek végeztével a zenekarok a Gotterhaltet játszották s a századparancsnok először a tisztek, majd a második és harmadik évűket szolgáló közlegények és altisztek mellére feltűzték a jubileumi emlékkeresztet. Az emlékkereszt bronzból készült, elől a király babérkoszorúval övezett domborműű arcsképe, hátul 1848—1908 évszám, a jubileumi két határozandó száma díszíti. A hadsereg ünnepének kiemelkedő része volt a Mária Terézia-kaszárnyában történt jubileumi emlékérem kiosztása. Itt a nyugdíjas cs. és kir. közös hadseregbeli tisztek gyűltek össze. Pont tíz óra volt, amikor megjelent a laktanában Surányi Ferencz városparancsnok Winnert kapitány kíséretében. A városparancsnok az egybegyűlt nyugdíjas tisztekhez beszédet intézett, Winner kapitány pedig kiosztotta az emlékkeresztet. A kaszárnyákban ma nagy volt az öröm, mert elengedték az összes fegyelmi és rendbüntetéseket és ezen a czímen a fogságban levőket szabadon bocsátották. Ezenkívül dupla zsoldot és a jobb, ünnepi ebédhez bort is kaptak a közlegények.

A budai királyi várpalota Szent István-kápolnájában ma délelőtt 11 óraker hálaadó istentisztelet volt ő felsége jubileuma alkalmából. A kápolnában jelen volt az udvarnagyi hivatal tisztviselői kara, a várkapitányság és a kertgondnokság, a darabontestőrség és az udvari személyzet. Az istentiszteletet Kanter Károly prelátus, udvari plébános fényes segédlettel czelebrálta.

A vidék ünneplése.

Ő felsége 60 éves uralkodói jubileuma alkalmából az aradi katonai vár udvarán ma ünnepiesen leplezték ő felsége mellszobrát. Bélaifalvy Fekete Miklós dandárparancsnok beszédében méltatta a nap jelentőségét. A szobrot a katonai tisztikar állította. A város utcáit katonai zenekar járta be diszszázadok. Tegnap este lampionos körmenetet tartottak.

Ünnepelték továbbá Veszprém, Debreczen, Szombathely, Eszék, Zágráb, Pécs, Kassa, Eperjes és sok más vidéki város. Aradon a császár uralkodói jubileuma alkalmából gyakorolt kegyelmi tény alapján a nagyszerb propaganda ügyében letartóztatott és az aradi várban elzárt Markovic Vladimir banjalukai hírlapíró, Bilbia Perot, Papapic Déliot, Miahilovic Vását, Tomic Ristót és Ugenovic Ljubomir kereskedőket Banjalukából, továbbá Miljevic Petar építőmestert ma szabadon bocsátották.

A külföld ünnepe.

Berlinben az osztrák-magyar nagykövetség és az osztrák-magyar konzulátus palotái fel vannak lobogóva. A Ferencz császár gárdagranátos-ezred délelőtt saját körében ünnepelte a jubileumot. Délben a Szent Hedvig-templomban az osztrák-magyar kolónia rendezett hálaadó istentiszteletet. Az oltártól

jobbra a császárné, a trónörökös és neje, Eitel Frigyes herceg, Agost Vilmos és Frigyes Lipót nejeikkel, valamint Viktória Lujza főhercegnő foglaltak helyet. A trónörökös, Eitel és Friedrich Lipót hercegek osztrák-magyar ezredek egyenruháját viselték. Az oltártól balra Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövet és neje, valamint a nagykövetség személyzete foglalt helyet. Megjelentek továbbá Bülow herceg birodalmi kancellár az államtitkárok élén, a porosz miniszterek, az egész diplomáciai kar, a Ferencz József-ezred tisztikara és az osztrák-magyar kolónia tagjai. A Szent Hedvig-templom prépostja nagymisét mondott tedeummal.

A londoni osztrák-magyar kolónia tagjai ma meg voltak hiva az osztrák-magyar nagykövetségre, ahol gróf Mensdorff-Pouilly nagykövet és az egész nagykövetségi személyzet fogadták őket. A jelenlévők, mintegy ötszáz vendég, szerencsekivánságait és hódolatukat nyilvánították ő felsége iránt. A vendégek között volt számos rendelt viselő angol előkelőség is. A termék fényesen voltak díszítve.

Párisban a császár uralkodói jubileumának alkalmából gróf Khevenhüller osztrák-magyar nagykövet dinert adott, amelyre a nagykövetség tagjai és a főkonzulátus személyzete, valamint az osztrák-magyar kolónia legkiválóbb tagjai voltak meghiva. Gróf Khevenhüller pohárköszöntőt mondott, amelyben megható szavakkal ecsetelte Ausztria örömnapijának nagy jelentőségét és hangsúlyozta, minő sohasem lankadó kötelességtudással teljesíti a császár daczára számos sorscsapásnak is, magas hivatását. A birodalom népei hálásan tekintenek fel az uralkodóhoz, aki egyforma szeretettel veszi őket körül. Hazafiasság és az uralkodó iránt való hűség Ausztria-Magyarországban szinonim fogalmak. A nagykövet a császár éltetésével zárta szavait, amit a jelenlévők lelkesen visszhangoztattak.

Brüsszelben a jubileumot a nunciusz ünnepies tedeum czelebrálásával ünnepelte, amelyen a király, Albert belga herceg, az osztrák-magyar követség és a diplomáciai kar képviselői jelentek meg.

Berlinben délelőtt tizenegy óraker ünnepelték a Szentháromság-templomban ő felsége jubileumát, ahol Msgr. Stampler baseli püspök czelebrálta a nagymisét. Résztvettek a szövetségtagok összes tagjai, a kantonok és Bern város képviselői, a diplomáciai testület, a nemzetközi irodák igazgatói, valamint igen nagyszámu közönség.

A mikádó a császár jubileuma alkalmából rendkívül megleghangu táviratban fejezte ki szerencsekivánságait Ferencz Józsefnek. Azonfelül elrendelte a mikádó, hogy az udvari gyász, melyet a japáni udvarnál a kínai császár és anyacsászárné halála miatt viselnek, a jubileum napjára függesztessék föl és Fushimi herceg vegyen részt azon az ünnepélyen, amelyet a tokiói osztrák-magyar nagykövetségén ebből az alkalomból ma rendeztek.

Marseilleben a jubileumot a Szent József-templomban ünnepies istentisztelettel ülték meg, amelyen Hickel osztrák-magyar főkonzul, a konzuli testület, az előkelőségek, valamint az osztrák-magyar kolónia számos tagja vett részt. Ezután az osztrák-magyar főkonzulátuson fogadás volt.

Kitüntetések.

A császár jubileuma alkalmából a hivatalos lap csak úgy ontotta a polgári és katonai kitüntéseket. Ezek közül kiemeljük báró Aerenthal külügyminiszter kitüntetését, aki a Szent István-rend nagykeresztjét kapta és báró Burriánét, aki a Lipót-rend nagykeresztjét a gyémántokkal kapta, ami a legfelsőbb kiváló elismerés jelének tekinthető.

AZ EGYETERTÉS szerkesztősége és kiadóhivatala VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházkodhatik minden ember finoman és elegánsan
az ország-elsősorban
ma ismert **Zélinger Samu** ur-nagyból

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 8-8 méteres legújabb divatu
mint a gyapjuszövetekből mérték szerint készítik:
finom öltönyt --- --- --- 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt --- 26

Haglan --- --- --- --- ---
Főtöltő vagy
Telikabát --- --- --- --- --- **21-26 frt**
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett

A Steinheil-ügy.

— Orvosi szakvélemény. —

Budapest, december 2.

Steinheilné körül a háló mindig szorosabbra fűződik. Immár csaknem bizonyossá vált, hogy részes férjének és anyjának meggyilkolásában. Ma egész sor újabb hazugságot bizonyítottak rá. Kiderült az is, hogy Borderel polgármesteren kívül Barlemont-Balencourt gróf és Chonard kereskedő is a kedvese volt. — Berillon doktor, az ismert párisi ideg orvos nyilatkozott és Steinheilné gonosztevőnek, nem hiszterikának mondja.

Részletes tudósításaink a következők:

Leydet mentegetődzik.

A Steinheil-ügyben az utolsó napokig Leydet bíró vezette a vizsgálatot, akitől — mint ismeretes — elvették az ügyet, mert Steinheilnével való viszonya miatt elfogultnak tartották. Leydet most védekezik az elfogultság vádjá ellen s kijelenti, hogy a vizsgálat eddigi során szigoruan alkalmazkodott Hamard rendőrbiztos utasításaihoz.

— Amikor — mondja Leydet — a büntény napján megjelentem a Steinheil-villában, már ott talál Hamard rendőrbiztos, aki régi tapasztalataira hivatkozva, közölte velem, hogy itt csak hivatásos gonosztevő büntényéről lehet szó s a vizsgálatot is ilyen irányban kell folytatni.

Berillon véleménye.

Dr. Berillon, az ismert párisi ideg orvos, a következő véleményben nyilatkozik Steinheilné körül:

— Kizártnak tartom, hogy Steinheilné asszony az ő össze-vissza való hazudozásait szuggesztív kényszerek hatása folytán követné el. A szuggesztió, hogy hatékony legyen, a szuggeralandó egyénben bizonyos jellemgyöngeséget igényel; ilyenről pedig Steinheilné illetőleg szó sem lehet. Továbbá, ha tényleg szuggesztív kényszere következtében állította volna erről, vagy amarról a személyről, hogy Steinheil gyilkosa, — akkor nem késhetett volna ily sokáig állításai kijelentésével. Ha Steinheilné hazudott és hogy hazudott, ez nem kétséges, csakis alapos megfontalással, gondos kombinációval cselekedte azért, hogy bizonyos nyomokat, amik neki egy vagy más okból kelemetlenek lehetnek, eltakarjon. Steinheilné asszony nem örült, ezt egész határozottsággal konstatálhatom; sőt ellenkezőleg, szellemi épségének teljes birtokában áll. Semmi szellemi defektusa sincs, ellenben az igaz, hogy híjával van az erkölcsi érzéknek. E körülmény aztán képessé teheti őt arra, hogy tudva, ártatlanokra kenje a gyilkosság vádját. Igenis, moral insanity a neve az ő jellembeli fogatkozásának, de ennek nincs semmi köze az elme betegségeihez. Ily egyének nem a tébolydába, de igenis, a börtönbe való.

Steinheilné újabb kihallgatása.

Steinheilné kihallgatása hét óra hosszat tartott. Elmondta az okait annak, hogy házassátele miért romlott meg és így fakadt ki:

— Férjem csak egyszer csalt meg, amikor elhitette velem, hogy tehetséges festő!

Steinheilné föntartotta azt az állítását, hogy a gyilkosság éjszakáján három kaftanos férfi és egy vörshaju nő jött a házba, de Wolff Sándor elleni vádjait visszavonta. Amikor André vizsgálóbíró azt kérdezte tőle, hogy mi célja volt hát azzal, hogy Wolff Sándort meggyanusította, így felelt:

— Csak a nálam kilincselő újságíróknak akartam anyagot szolgáltatni egy szenzációs tudósításhoz.

A vizsgálóbíró ajtájának küszöbén Steinheilné visszanyerte lélekjelenlétét. Ezek voltak első szavai:

— Csodálkozással tölt el, hogy mint gyanusított álllok itt. Vagy nem különös-e, hogy engem, aki magam is alig menekültem meg, ilyen súlyos gyanuval terhelve idehoztak. Igazságtalan letartóztatásom megfosztott a lehetőségétől annak, hogy az általam megkezdett nyomozást tovább folytassam.

Dupuy, aki Faure elnöksége idején miniszterelnök és belügyminiszter volt, a „Matin” egy munkatársának érdekes részleteket mondott el Faure halálának körülményeiről.

— Egy nap — beszélte Dupuy — hivatalosan értesemre adták, hogy a köztársasági elnöknek komoly szivbaja van. Ez épp akkor történt, mikor sikerült az új kabinetet megalakítanom. Tudattam az elnökkel, hogy a kormány tagjai délután tanácskozássra jönnek össze heczzám, s hogy a tanácskozás végeztével, félhat óra tájban, tisztelni fogunk az Elyséeben az elnököt. A miniszteri tanácskozás azonban váratlanul elhúzódott s csak félhat órakor jelenhettünk meg Faurenál. Az elnököt a késedelem igen fölizgatta. Mikor megjelentem nála, kezemet a szíve felé tettem s így szólt: „Érzi, milyen hevesen működik? Lásza, ezt a késedelem miatti izgatottságom okozza”. Valóságai megdöbbentem, mikor éreztem, milyen vadul ver az elnök szíve. A katasztrófát megelőzőleg Faure igen sokat szenvedett. Utóljára február 16-án még elnököt egy minisztertanácsban, de már a kabinet valamennyi tagjára a súlyos beteg benyomását gyakorolta. Még aznap este jelentették nekem, hogy az elnök igen rosszul van. Nyomiban az Elyséebe siettem, ahol az elnök ágya körül már ott voltak orvosai. Faure-val mesterséges lélegzési kísérleteket végeztek. Az ágy fejénél egy pap imákat mormolt. Ekkor az elnök már oly rosszul volt, hogy nem ismert föl. Leánya, Lucie, sűrűn jelent meg a betegszobában, hogy atyja hogy léte felől kérdezősködtek. Féliz órák az egyik orvos, Lannelongue professzor közölte velem, hogy az elnök kiszendvedt. Az orvosoknak sejtelmük sem volt büntényről, a halált szivbajnak tulajdonították. Hogy járt-e Steinheilné akkor Faurenál, nem tudom. Később mondták ezt nekem, de én nem hittem.

A „Matin” kétségtelen hitelességű bizonyítékok birtokában azt írja, hogy Faure elnök aznap délután, mikor Steinheilné magához várta, szokatlanul nagymennyiségű port vett be, s hogy izgatottsága feltűnt a monakói herczegnék és Richard biborosnak is, akiket akkor fogadott.

A Petit Republicque mai száma közli, hogy Sisovac kambodjai király 1906-ban megismerkedett Párisban Steinheilnéval és az ismeretségből benső viszony lett. A kambodjai király úgy belebolondult a festőművész feleségébe, hogy nem is akart Párisból elutazni.

A mai kihallgatáson Steinheilné megrágalmazta szerencsétlen férjét. Azt mondta róla, hogy kicsapongó volt s házasságtöréseit nem is igyekezett titkolni. Később ő névtelen leveleket kapott, amelyekben férjét természetellenes üzemekkel vádolták s meg is győződött arról, hogy a vádak nem voltak rágalmak. Csak leánya miatt nem hagyta ott és kerüldte a botrányt.

A bizonyítvány-hamisítók.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, deczember 2.

Elhatározó fordulat még ma sincs a bizonyítványhamisítók dolgában. Ma is csak a kihallgatásokat folytatták anélkül, hogy letartóztattak volna valakit a terheltek közül. A mai valóságok azonban rendkívül érdekesek. Egy feltűnő szembesítés is történt. Mosdóssy Imrét, a budapesti kir. tanfelügyelőség fejeét szembesítették Vogel Bélával, az egyik zugiskola tulajdonosával. És ez a szembesítés nem volt kedvező a kir. tanfelügyelő urra nézve.

Mosdóssy Imre kihallgatásánál azt állította, hogy ő a bűnös visszaélésekről nem tudott semmit s csak most értesült a dolgokról, a rendőri nyomozás során. Vogel Béla azonban ezzel szemben szemébe mondta Mosdóssynak a következőket:

— A tanfelügyelő urnak tudni kellett mindenről, mert én tavaly telefonon jelentettem, hogy Fiuméből öt ember érkezett Budapestre és a Rottenbiller-utcai iskolában akarnak vizsgáztatni. Sőt hordár utján levelet is küldtem a tanfelügyelő urnak, kérve közbelépését. De ez elmaradt, a fiúmeiek pedig sikerrel levizsgáztak.

— Nem igaz, engem nem értesített! — mondta erre Mosdóssy izgatottan.

Vogel ezután elmondta, hogy három év alatt egyedül a Rottenbiller-utcai iskolában

több mint nyolczszáz ember vizsgázott le hamis lak- és alkalmaztatási-bizonyítvány alapján, az összes budapesti iskolákban pedig közel háromezren kaptak bizonyítványt. Megdöbbentő egy Sambel Gyula nevű csendőr esete. Magántanuló volt és jelentkezett husvétkor vizsgára. De csak vizsgadíjat fizetett, megvesztegetésre nem is gondolt. Elbuktatták. Ugyanaz a sors érte júniusban is. Buskomor lett és a nyáron a Balaton mellett föbelötte magát. Ez a szerencsétlen áldozat először a Nagydíófa-utczai, másodsor a Sziget-utczai iskolában vizsgázott.

Nem érdektelen, hogy az idők folyamán elbuktatott emberek, most, hogy a visszaélésekről értesültek, óriási botrányokat csapnak azokban az iskolákban, ahol nem engedték át őket a tanárok. Ma a Práter-utczai polgári fiúiskolában jelent meg egy csapat vasutas, akik a szeptemberi magánvizsgálatokon minden tárgyból megbuktak és a tanároktól visszakövetelték a lefizetett vizsgadíjakat. Ez persze óriási botrány keretében folyt le. Előljárt a tanárok szidalmazásában Szuhódi Hudocskij János, segítségére voltak ebben: Ölvédi József, Mérsáros Illés, Kiss Ferenc és Domoszlai Dénes. Oly izgatott hangon folyt a veszekedés és oly nagy volt a láрма, hogy az előadások rövid időre megszakadtak, a zajongókat pedig a rendőrség távolította el az iskolaépületből.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új czimüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Csütörtök, deczember 3. — Róm. kat.: Xav. Ferencz. — Prot.: Ferencz. — Görög-orosz: nov. 20. Dek. Gerg. — Zsidó: Kiszlev 9. — A nap két reggel 7 óra 51 perczkor, nyugszik délután 4 óra 9 perczkor. — A hold két délután 2 óra 12 perczkor, nyugszik éjjel 1 óra 42 perczkor.

A miniszterelnök fogad délután 4 órakor. — Az igazságügyminiszter fogad déli 12 órakor. — A pénzügyi államtitkár fogad 12—2 óráig. — A közoktatási államtitkár fogad 12—2 óráig. — A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

A Numizmatikai kiállítás Kaplon-u. 7., nyitva 5—7-ig. A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 3—9-ig. Belépő-díj 1 kor. — Modern festők kiállítás a Könyves Kálmán-nál Nagymező-utczai 37—39. Nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Uránia Kigytőri szalonja rendezés miatt zárva van. — A Nemzeti Múzeum állatára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi bazára megtekinthető az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban (IX. Üllői-ut 33—37.) hétfő kivételével este 7 óráig, vasárnap 9—1-ig. — A földtani intézet múzeum nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Szechenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az országos levéltár oklevél-kiállítása nyitva d. e. 9—1-ig. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9—12-ig, a téli hónapok alatt novembertől február végéig kedden és pénteken 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 óráig vannak nyitva.

— **József főherczeg betegsége.** József főherczeg egészségi állapotában örvendetes javulás állott be, úgy, hogy semmi nemü aggodalomra nincsen ok. A herczeg tegnap érkezett vissza Bécsből s már az éjszaka annyira javult az állapota, hogy ma reggel elhagyhatta az ágyat s csakis néhány napig lesz kénytelen a szobában maradni. A kir. herczeg dr. Czyszewsky Gyula, a herczegi család udvari orvosa kezeli.

— **A nagyszerb propaganda.** A vizsgálóbíró tegnap szabaddá helyezte Musulin kereskedőt és Pocsusa tanítót, akik a nagyszerb propaganda alatt tíz napot töltöttek a börtönben.

— **A beteg Kossuth Ferencz.** Némi javulás állt ugyan be Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter betegségében, de azért — sajnos — a javulás nem teljes. — Még néhány napig okvetlenül ágyban kell maradnia. Kezelőorvosának, dr. Müller Kálmánnak tanácsára a miniszter egyelőre látogatókat nem fogad, amennyiben nyugalomra van szüksége. A mai nap folyamán Sztérenyi államtitkár jelent meg a miniszternél, akivel hosszabban elbeszélgetett. Naponta felkeresik a minisztert Tormay min. titkár, aki a kereskedelmi minisztérium és Palla Sándor, aki a függetlenségi párt ügyéről referál. Mindennap rendkívül sokan érdeklődnek a beteg miniszter hogyléte felől. A miniszternek közérzése jó, az éjeleket nyugodtan tölti és fájdalmai csillapultak. Ha a betegség továbbra is így javul, akkor a miniszter néhány nap mulva már elhagyhatja ágyát.

— **Magyarellenes meetingek Romániában.** Bukarestben a jövő vasárnap újabb magyarellenes meeting lesz, melyet a legelőkelőbb szenátorok és képviselők hívtak egybe. A bukaresti egyetemi hallgatók egyesülete deczember 3-án meetinget rendez, amelyre a következő meghívókat küldték szét: Tekintettel arra a rendkívül válságos helyzetre, melyet az új választási törvény az erdélyi románok részére teremtett, meghívjuk önt az „Amicitia”-teremben tartandó gyűlésre, amelyen behatóan akarunk foglalkozni ezzel a kérdéssel, mely az egész románságot érdekli. Ujabbán Pitestiben és Damboviczán voltak magyarellenes népgyűlések. Pitestiben ezen alkalomból az egész várost fellebögőzték és zenealmodást tartak be az utcákat. A gyűlés szónokai, többnyire képviselők, a leghevesebben kifakadtak Ausztria és Magyarország ellen. A gyűlés után tüntető-felvonulást rendeztek és Ausztria-Magyarországot abuzogták.

— **A pápa nagybeteg.** Pius pápának betegségéről már adtunk hírt. Sajnos, a szentatya betegsége nem egyszerű gyöngéledésből áll, mint azt az első jelentések hírül adták. A ma érkezett tudósítás szerint a pápa súlyos beteg. A bécsi „Reichspost” Rómából ezt a tudósítást kapta: „Az ellenkező jelentésekkel szemben, sajnos, kénytelen vagyok azt tudatni, hogy a pápa súlyos beteg, mert reczidiváló tüdőgyulladás van. A Vatikánban nagyon aggódnak az állapota miatt.”

A „Berliner Tagblatt”-nak táviratozzák Rómából: A pápa mindenáron fel akar kelni, hiába unszolják orvosai, hogy maradjon ágyban. Ujából kihallgatást akar adni a szent atya és a jövő vasárnap személyesen kívánja megnyitni és beszédet mondani a harmadik kongregáció ülésén, amely kongregáció az orleansi szűz szentté avatásának pörét viszi.

— **Thék Endre diszpolgársága.** Orosházán Thék Endre udvari tanácsost, a város szülöttjét, nagy lelkesedéssel diszpolgárrá választották meg. A kitüntetéssel a város képviselő-testülete Thék Endre elévülhetetlen érdemeit akarta jutalmazni.

— **A haditengerészet köréből.** A király a díj elengedésével a sorhajókapitányi czimet és jelleget: ns. Beer Gusztáv, Pecinei Cosulich Henrik, Pichl Leonidás és Michnik Gusztáv nyugállománybeli fregatt-kapitányoknak; a korvett-kapitányi czimet és jelleget: báró Ramberg Ágost nyugállománybeli sorhajóhadnagyak és Virtologi Rupprecht Frigyes sorhajóhadnagyok; a 2. oszt. főgépvezetői czimet és jelleget: lovag Gatterer Oszkár nyugállománybeli fregatt-hadnagyak és Svrluga Vladoj szolgálaton kívüli viszonybeli fregatt-hadnagyak; a 2. oszt. főgépvezetői czimet és jelleget: Zódet Ferencz nyugállománybeli 1. oszt. gépezetvezetőnek; az 1. oszt. gépezetvezetői czimet és jelleget: Pelizon Károly nyugállománybeli 2. oszt. gépezetvezetőnek; az 1. oszt. főművezetői czimet és jelleget: Rzihauczek Károly és Menatto János nyugállománybeli 2. oszt. főművezetőnek; a 2. oszt. főművezetői czimet és jelleget: Klausberger Ferencz nyugállománybeli művezetőnek; a 2. oszt. tengerészeti főhadbiztosi czimet és jelleget Cociancig Ferencz nyugállománybeli 3. oszt. tengerészeti főhadbiztosnak adományozta, továbbá jóváhagyta, hogy: Köppl János nyugállománybeli 2. oszt. hajóépítési főmérnök a VII. rangosztályba osztassék be.

Harisnya-Ház

Kardos és Steiner
Andrássy-ut 50. sz. (Octogon)

Harisnyák, keztük, valódi dr. Jäger trikók, alsó ruhák, berliner kötött áruk és mindennemű test-edző (sport sweter), valamint színházi czikkek stb. Vidéki rendelések 20 koronán felül bérmentve küldenek

— **Thallóczy Lajos kiténtése.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király tegnap kelt elhatározásával, osztályfőnökké nevezte ki Thallóczy Lajost, a közös pénzügyminisztériumnak osztályfőnöki címmel és jelleggel főruházott udvari tanácsosát. Thallóczy Lajost történelmi tanulmányai és szép-irodalmi munkái révén régóta becsüli a magyar közönség. Értékes tudós, de egyéniségét csak azok méltányolhatják érdeme szerint, akik minisztériumi munkásságát is ismerik és tudják, milyen jelentős garanciája Magyarországnak, ha a közös hivatalok bármelyikében magyar érzésű férfiak ülnek.

— **Egy fővárosi kereskedő öngyilkos kísérlete.** Nagy feltűnést keltő öngyilkossági kísérlet történt ma délelőtt a fővárosban. Blum Lajos egyenruha-kereskedő déli tizenkét óra után a Kossuth Lajos-utca 14—16. száma alatt levő üzlethelyiségében forgópisztolyal jobbalán-tekton lötte magát. A golyó a koponyacsonton félresiklott s nem ölte meg a szerencsétlen kereskedőt, de életveszélyes sérülést ejtett rajta. Blum Lajos régi és előkelő fővárosi kereskedő, négy gyermek atyja. A legidősebb fia, Rezső, üzletében van alkalmazva s ez közvetlenül édesatyja öngyilkossága előtt távozott az üzletből, hogy hazamenjen ebédelni. Az ifjabb Blum semmi különösebb idegességet nem vett észre az atyján, amiről sötét szándékára lehetett volna következtetni. A szerencsétlen kereskedő példásan boldog családi életet élt. Csalódásból és elkeseredésből ragadott fegyvert maga ellen Blum Lajos. Tavaly fizetésképtelen lett a cég, de a hitelezőivel kiegyezett és azóta pontosan eleget is tett összes fizetési kötelezettségeinek. Hitelezői között szerepelt Alexander Sohr, bécsi egyenruha-kereskedő, akivel nagyon meleg baráti viszonyban élt, amely még gyermekkorukból datálódik. Amikor a múlt évben kiegyezett a hitelezőkkel Blum Lajos, Sohrtól nem kért engedélyt, hanem teljes összegben kívánta tartozását, mindössze pár ezer koronát visszaifzetni. Hónapokon át pontosan fizette a részleteket és mintegy öt nappal ezelőtt felment Bécsbe, hogy a hátralékos 2600 korona kiegyenlítésére kétheti halasztást kérjen. Ezt meg is kapta. A terminus azonban még le sem járt, amikor ma délben, pontban 12 órakor, váratlanul megjelent a Kossuth Lajos-utcai üzletben dr. Marton Armin Trebitsch bécsi ügyvéd képviselője, továbbá a becsüs és a végrehajtó, hogy a Sohr-féle követelés erejéig foglalást eszközöljenek. Blum meg volt lepve, kijelentette, hogy a fizetési határidő még nem járt le és kérte, hogy függeszszék fel a foglalást.

Az ügyvéd azonban ragaszkodott a végrehajtáshoz, mire Blum Lajosból kitört a keserűség.

— A legjobb barátom tesz tönkre!

Közben berohant az üvegfallal elkerített iradohelyiségbe, elővette a revolverét és jobb halántékon lötte magát. A dördülésre összefutottak az üzlet alkalmazottai, akik könyes szemmel állták körül szerencsétlen gazdájukat. Abba hagyták most már a foglalást az ügyvéd és a végrehajtó is.

A mentők szállították be Blum Lajost a Réczey-klinikára, ahol megállapították, hogy a golyó megakadt a koponyacsonton. Nyomban meg is operálták és a golyót szerencsésen kivették a fejből. Állapota délután jobbra fordult és az orvosok biznak a szerencsétlen ember felgyógyulásában.

— **Nafta-tűz.** A szentendrei helyiérdekű vasút császárfürdői kiterőjénél ma az esti órákban kigyulladt két nafta-tartály körülbelül százötven méter-mázsá sulylyal. A naftát Weisz Ármán budapesti cég rendelte meg. Mihalik Péter vasuti munkás a szállító kocsi közelében gyufát gyújtott, mitől a tartályok kigyulladtak. A tüzhez a II. kerületi központi tűzrészeg Blazsnek Hugó segédtséget vezetésevel vonult ki. A tüzet lokalizálták.

— **A tengerbe ugrott.** Nagy feltűnést keltő öngyilkosság történt San-Franciszskóban: William J. Biggey rendőrfőnök, mikor a Belvedereből a rendőrség motorcsónakján visszatért, az öbölben a tengerbe ugrott és belefullt. Biggey öngyilkossága összefüggésben áll az ellene folytatott vizsgálattal. A rendőrfőnököt korrupcióval vádolták s valószínű, hogy Biggey a botrány elől való félelmében követte el tettét.

Az Egyetértés Karácsonya

A karácsonyi ünnepek közeledtével bejelentjük olvasóinknak, hogy ebben az esztendőben karácsonyi ajándéku olyan meglepetésben lesz részük, amelyet nem készíthet olvasóink egyetlen fővárosi lap sem. Az „Egyetértés” olvasói karácsonyi ajándéku az

Egyetértés Vasárnapjának

gyönyörűen kiállított, dus tartalmu ünnepi számát kapják.

Nem tudunk kellemesebb ajándéku, mint egy díszesen kiállított, sok képpel tarkított munkát, amely tartalmára érdekesebb és tanulságosabb lesz mindentéle más mellékletnél.

Az Egyetértés Vasárnapjának

minden száma változatos és minden alkalommal felöleli a bel- és külföld aktualitáisait. Olvasóink és a nagyközönség körében hihetetlen gyorsan népszerű lett és ma már nehezen várt vasárnap vendége minden háznak és ötletes, eleven kiegészítője lapunknak.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma egyenesen szenzációs lesz. Külföldi összeköttetéseink révén megszereztük és megszerezzük addig, amj fényképreprodukciókban megszerezhető és gondoskodtunk arról, hogy budapesti fényképszeink is kellő anyaggal álljanak rendelkezésünkre. A bel- és külföldi aktualitásokon kívül adunk pompás utleírásokat, gyönyörű képekkel, adunk mulattatót, tanulságosat, vegyest.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma olyan lesz, hogy olvasóink beköthetik és könyvtárukba helyezhetik mint mindenkor értékes munkát. Ugy tartalma, mint ragyogó kiállítás elsőrendű munkává fogja avatni, amelyben minden művelt embernek öröme fog telni.

A mellékletnek, miután karácsony nem esik vasárnapra

Az Egyetértés Karácsonya

címet adtuk.

Főlhívjuk erre már most az olvasóközönség figyelmét és reméljük, hogy ezzel az ajándékuval szinte örömet szerzünk minden hívünknek.

— **PártvacSORA.** Az országgyűlési függetlenség és 48-as párt ma este nyolcz órakor tartotta meg rendes heti pártvacSORáját a Kovács-féle vendéglő külön termében. A vacsorán megjelentek Günther Antal igazságügyminiszter, Hoitsy Pál ügyvezető alelnök, gróf Batthyány Tivadar alelnök, Leszkay Gyula a képviselőház háznagya, Falussy Árpád főispán, továbbá Bernáth Béla, Botzenhardt János, Eitner Zsigmond, Szász Zsombor, Kubinyi Márton, Szentiványi Árpád, Sággh Manó, Laehne Hugó, Mandorff Géza, Világhy Gyula, Török Ferencz, Nagy, Emil, Reök Iván, Fábry Károly, Zakariás János, Bedőházy János, Visontai Soma, Tutsek Sándor, Ferenczy Géza, Gáspár János, báró Sennyey Miklós, Potoczky Dezső országgyűlési képviselők. A vacsorán vendégekként megjelentek még az alkotmánypárt részéről Szilassy Zoltán orsz. képviselő, a néppárt részéről Rakovszky István, Rakovszky Béla és Jánoky-Madocsányi Gyula országos képviselők.

— **Bryan egy medve karmai között.** Majdnem áldozatul esett vadászszenvendélyének Bryan, az amerikai köztársaság volt elnökjelöltje. Bryan mostanában Mexikó őserdeiben medvékre vadászik. Chihuahua városából érkezett távirat szerint egy általa megebzett medve megtámadta és karmaival letépte róla a ruháját. A medve már éppen át akarta ölelni, de egy vadász jól irányzott lövése megmentette Bryan életét.

— **Lég-hajó-áratok.** A levegő legalább részben meg van már hódítva. Jövő évben, május 1-én — így közli azt velünk egy New-Yorkból érkezett távirat — életbeléptetik az első rendes lég-hajó-áratot, még pedig newyorki lég-hajózási társaság tervei szerint személyszállításra New-York és Boston között. Bostonban már építik is a lég-hajó-csarnokot s az amerikai kormány kormányozható lég-hajója építőjének, Baldwin kapitánynak tervei szerint megkezdték a lég-hajó-flottilla építését is.

— **Az erjedő bor halottja.** Olaszliszkán történt az alábbi sajnálatos eset. Kocsis György olaszliszkai gazdaember lement a házában levő borpinczébe, ahol a borok éppen erjedésben voltak. Családjá látta, hogy Kocsis soká marad lenn, utána ment előbb felesége, majd nagyobb és kisebb fia, de a borpinczától mind elszédültek. Egyik szomszédjuk, ki éppen látta, mikor a gazda lement, saját élete kockáztatásával felhozta az eszméletlen állapotban lévő asszonyt és két fiát, kiket sikerült életben tartani. Kocsist azonban a gázok megölték.

— **Testvérek a vádlottak padján.** A pestvidéki törvényszék esküdttörőse két napi tárgyalás után ma mondott ítéletet Jarabik Pál és Jarabik József nyiregyházi földműves-legények felett, akik ez év szeptember 18-án atyjuknak, Jarabik János nyiregyházi parasztagzádnak szeretőjét, Buják Pálnét, született Tokányi Katalint megtámadták. Jarabik József az országuton háromszor rálőtt Bujáknéra, akit a karján sebesített meg. Egy fél óra mulva pedig testvérecesse, Jarabik Pál a csábító asszonyt a szabadkői szőlőben egy vasvégű szőlőtörővel agyonverte. Az esküdtek dr. Bálint kir. ügyész vádbeszéde és dr. Farkasházy Zsigmond és dr. Adler Samu védők meghallgatása után verdikthozatalra vonultak vissza. Az esküdtek felmentő verdiktje alapján a bíróság a vádlottakat felmentette.

— **A nyitott sorompó áldozatai.** A szucsányi vasuti állomás közelében — így hozza hírül ezt Turóczenntmártonból a távirat — súlyos szerencsétlenség ért utól két embert. A szerencsétlenséget a nyitva felejtett sorompó okozta. Az átjárónál két testvér, Humai János és Humai Bertalan veszteniczi gyümölcskereskedők áthaladtak a sorompón, mely fel volt huzva. A kassai vonat éppen arra robogott s a két boldogtalant elgázolta. Humai János ott halt meg a kerekek alatt; Bertalannak a mellkasát zuzta össze s haldokolva vitték a tescheni kórházba.

— **Házasság.** Dr. Fuchs Lajos fővárosi ügyvéd eljegyezte Ellinger Albert leányát, Rózsit.

— **Nászajándékok.** Jegygyűriük legelőnyösebben Polgár Kálmán műórás ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. l. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Megégett.** Nagybecskerekén Degrell Jánosnének ma reggel főzés közben a tűzhelytől ruhája meggyuladt és annyira összeégett, hogy pár órá mulva meghalt.

— **A végrendelet hamisítók.** A Battik házaspárt a rendőrség tegnap délután szállította át a budapesti kir. ügyészség fogházába. Mielőtt elhelyezték őket a cellájukban, a fogház szabályai értelmében mindkettőt megfürdették s ruháikat is desinfi- cziálták. Battik Sándorné kézzel-lábbal tiltakozott a kényszerfürdés ellen, de Kisfaludy László fog- házgondnok kijelentette neki, hogy vele sem tehet kivételt, mire az asszony nagy nehezen lecsillapo- dott. Ujból hangos patáliát csapott azonban akkor, midőn a desinfi- cziálás után összegyűrve kapta meg toilletjét. Nem is hagyott fel kifakadásaival addig, míg meg nem ígérték neki, hogy kivásaltatják az összegyűrt ruhákat. Mikor a házaspár átesett ezeken az apró kellemetlenségeken, cellájukba vezették őket. A férfit a második emeleten, az asszonyt a harmadik emeleten helyezték el.

Az éjszakát nyugodtan töltötte a házaspár. Reg- gel már hat órakor felkeltek. A fogházgondnok reg- gelre kávéat adott nekik, amit egykedvűen fogyasz- tottak el. A letartóztatott házaspár tudta, hogy még ma délelőtt ki fogja őket hallgatni a vizsgálóbíró és erősen biztak abban, hogy a vizsgálóbíró kihallgatá- suk után szabadon fogja őket bocsátani. Mindazon- által gondoskodtak védelemről is. Már a kora reggeli órákban bekértek magukhoz dr. Polónyi Dezső ügyvéd, országgyűlési képviselőt s őt bízták meg védelmükkel.

Dr. Kovács Lajos vizsgálóbíró délelőtt 11 óra- kor hozatta fel a házaspárt maga elé. Előbb az asz- szonyt hallgatta ki, mialatt Battik Sándor egy fogházór őrizete alatt kint várakozott az előszobá- ban. A házaspár a vizsgálóbíró előtt is konokul tagad. Hallani sem akarnak arról, hogy részük volna a vég- rendelet-hamisításban s konok tagadásuk mellett meg- maradtak akkor is, midőn a vizsgálóbíró közölte velük, hogy a végrendelet tanuk Losonczon már be- ismerték a hamisítást.

A vizsgálóbíró a házaspár kihallgatása után át- küldte az iratokat az ügyészséghez indítványtétel céljából. Az ügyészség az előzetes letartóztatás fen- tartását indítványozta, mire a vizsgálóbíró kihirdette a házaspár és védőjük előtt, hogy fentartja az elő- zetes letartóztatást, mert a magánokirathamisítás büntetvényének erős gyanuja forog fenn ellenük s a büntetés előrelátható nagyságánál fogva megszöké- sükől lehet tartani. A vizsgálóbíró határozata ellen felfolyamodást jelentett be a házaspár. A felfolya- modás fölött holnap dönt a vádtanács. A szintén letartóztatott végrendeleti tanukat ma délután kísérték át az ügyészség fogházába. Ezeknek védője dr. Gráf Elemér, szintén előterjesztést adott be az elő- zetes letartóztatás ellen. Ezen előterjesztés tárgyá- ban azonban csak holnap hoz határozatot a vizs- gálóbíró, mert mindegyik terhelt vallomása ivekre terjed s így azoknak alapos tanulmányozása hosz- szabb időt vesz igénybe.

— **Sakkverseny.** A Magántisztviselők Otthona sakkversenyét múlt hó 5-én kezdte meg és 30-án fejezte be. A verseny mindvégig küzdelmes volt a tizenkét versenyző között. Győztesek lettek: I. Bog- nár Gyula 20 egységgel, II. Bihari Mór 18½ eg- ységgel, III. Dunka Gyula 18 egységgel, IV. Kova- csevics Károly 15½ egységgel, V. Balázs Gusztáv 14 egységgel. Versenyrendező Csiffáry Kálmán volt.

— **Megszűnt napilap.** A „Magyar Állam” című napilap, amely Szentkirályi Zoltán országos képviselő kiváló szerkesztésében hazafiasan kleriká- lis politikai programot szolgált, a mai nappal meg- szűnt. A szerkesztő lapjának mai utolsó számában vett búcsút olvasóitól.

— **Elsülyedt uszályhajó.** A Rudolfsnadnál két hét előtt elsülyedt uszályhajót három áldozattal együtt még a mai napig sem bírták kiemelni. A hatóság bu- várokkal fogja a holttesteket felhozni.

— **Betörtek egy postahivatalba.** Az abaujszántói postahivatalba az éjjel betörtek. A rablók kifosztot- ták az ablakvasakat és a kézipénztárból 496 koronát elraboltak. A nagy kutyaugatás miatt a tettesek nem törhették fel a Wertheim-kasszát. A csendőrök a nyomozást megindították, de eddig eredmény nélkül.

— **Uj hetilap.** Ujpesten Lovász Károly szer- kesztésében „Ujpesti Napló” czimen új hetilap fog- már legközelebb megindulni.

— **Harmincnyolc betörés.** A fővárosi rendőr- ség nem mindennapi tolvajt fogott el Reich Ernő kávéházi pikkoló személyében. Ez a tizenöt éves fiú otthagya a kávéházat és hosszú idő óta lopásból meg- betörésből élt. Büntőrsé volt Neufeld Jenő tizen- négy esztendősi siheder, akivel sok helyre besurrant s kabátot, órát, ékszert lopott. A detektívek már jó ideje gyanakodtak a különben is rovott multu pikkó- lóra s ma éjjel sikerült rajta ütniök. Amikor elcsip- ték, nem találták nála semmit, amivel bizonyítani le- hetett volna bűnösségét, de aztán harmincnyolc betörést vallott be. A pikkolót és czinkostársát le- tartóztatták.

— **Rablótámadás.** Szepesi János makói gazda és felesége hizókat adott el Makón s annak ár- val, 2800 koronával, az éjjel kocsin tanyájukra igye- keztek. A kocsi utközben rablók támadták meg, de Szepesi kést rántva védekezett a rablók ellen, kik- nek egyike feleségét fojtogatta s késével átszurta a fojtogató rabló kezét, a másikat pedig fejbeszurta. A rablók erre elmenekültek s nem vihettek maguk- kal semmit. A csendőrség nyomoz.

— **Fővárosi orfeum.** A decemberi új műsort jog- gal lehet nemzetközi artista szemlének nevezni, mert benne a világ minden tájékról összesereglett varieté-művészek vesznek részt. A Talsedos nővérek, kiknek bölesője Kaliforniában ringott, nemcsak re- mek tánczaikkal, hanem feltűnő szépségükkel, jel- mezeikkel és természetükkel is bámolatot keltek. Az ausztráliai Rigoletto Brothers légtornász-csoport rendkívül apart dolgokat produkáltak. A humorról Martini amerikai excentrikusok és a Raphael-Colom- bel francia kettős gondoskodott ugyancsak nagy si- kerrel. Schindler ur, egy délnémet művész a szá- harmonikán mutatott be olyan tökéletes művészetet, hogy ezen a téren igazán senki sem képes vele fel- venni a versenyt. A Lorch-család egy kis néma- játékkal vezette be szenzációs mutatványait és ez a csoport a tornászát terén valósággal megdöbbentő készségeit és ügyességét árult el. Hogy a macskák is megszelidíthetők és hogy mindenféle ügyességek elvégzésére képesek és alkalmasak, arról Miss Dar- win győzte meg a közönséget, elragadóan kedves macska-csoportjával. D'Armand egy mimodráma, melynek Kleopatra a címe, misztikus képekben mu- tatja be Kleopatra történelmi nevezetességű élet- sorsát. A mimodráma zeneileg és díszletezés tekintetében is magas színvonalon áll. A decemberi tul- ságosan gazdag műsor még egy egész sor külön- böző érdekes különlegességet tartalmaz. Köztük a „Sevilla rózsája” című spanyol balletet, Rosalda francia tánczosnó magánjelenetével. A közkedvelt házi komikusok, Aalbach és Baumann új műsor- számokat énekelnek. Labrador-Negrel, a remek fran- czia duett, szerződését meghosszabbította az igaz- gatósnak. Az előadások, mint rendszeren, nyolcz óra- kor kezdődnek. Jegyelővétel 10—1 és 3—6 óráig a nappali pénztárnál, melynek telefonja 93—36.

— **Halálozások.** A csak néhány nappal ezelőtt kuriai bírói czimvel és jellel kitüntetett Rök Gyula táblabíró szombaton hatvanéves korában meghalt Pécsen. Rök Gyula, a pécsi ág. ev. egy- háznak felügyelője volt. Temetése tegnap délután ment végbe óriási részvét mellett.

Bányai Vékony Ferenc nyugalmazott főszol- gabíró, kir. tanácsos, a Ferenc József-rend lovagja november 29-én hatvanadik évében meghalt Dégen.

Doppelbauer püspök ma reggel Linzben meghalt. Beyer Adolf bajai ev. egyházközpontja ma hat- vanöt éves korában Baján meghalt.

— **Löfköves debreczeni ékszerész** hozasson árjegyzéket.

— **Fodor-léle vivóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban fel- szerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

— **Kettős premiere** a Folies Caprice-ban. Ked- den, december 1-én újdonságot mutatott be a Fo- lies Caprice kiváló személyzete. Az egyiknek „Scheiden thut Weh...” a címe, szerzője pedig Rosée. E darabnak különös érdekességét az a kör- rülmény kölesönöz, hogy Rott Sándor, a messze földön elismert hírneves komikus és főrendező dol- gozta át magyarból németre. A másik újdonság címe „Corpus delicti”, magyarra pedig Satyr fordít- totta. Mindkét darab hatalmas sikert aratott, úgy, hogy előreláthatólag igen sokáig marad majd mű-

oron. Mindkét darabot Rott Sándor rendezte, ugyanő játssza a két újdonság vezető szerepeit is. Minthogy Rott művészetét dicsérni felesleges, csak azt állapítjuk meg, hogy a Folies Caprice egész sze- mélyzete, két új taggal, Bálint Bélával és Lugosi Jenővel bővítve, fényesen állta meg bennük a he- lyét. A magánszámok terén nagy sikert arattak Trebitsch, Türk, Nanon, Zöldi, Gerő, valamint Bá- lint Béla és Lugosi Jenő, továbbá Pálffy Mariska, az új tagok. A decemberi műsor bemutatója tehát minden egyes részletében fényesen érvényesült. Az emeleti Casino de Parisban ujonnan szerződöttest kitiűnő tánc-atrakciók szórakoztatják a közö- séget.

— **Czélserű karácsonyi ajándékok, legjobb ha- risnya-árak** Röslernél, Budapest, Harminczad-utca és József-tér sarkán.

6 visit **Fénykép 1 f 50**
HUNNIA FÉNYKÉPESZ.
BUDAPEST. KAROLY-KÖRUT 6.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Senatra Armida** hangversenye. Csodálatos érzések fogják el az embert, valahányszor ama ke- vés kiválasztott művész közül hall egyet-egyet, akiknek megadatott, hogy az emberi lelkek per- spektívájába mélyebb betekintést engedjenek. Ezek- ben a ritka perczekben érezzük, hogy a művészet szuggesztív ereje mennyire hálójába keríti az élve- zetre kész közönséget. Senatra Armida asszony is egyike azoknak, akik hegedűjátékukkal szívünk- nek legtitkosabb kamrácskáit is zengésbe hozzák. Mit bánjuk mi, hogy Paganini oktávfogásai nem hajmeresztő precizitással siklottak ki ujjai alól. Még azzal sem törődünk, hogy néha az előírástól egészen eltérő tempókat választ. De annál inkább van közünk ahhoz, hogy játékában lelkének egész melegségét juttatja érvényre, hogy nőnél még nem tapasztalt energia váltakozik a legleheletszerűbb szubtilitással. Ilyennek tudjuk azokat a művészeket, akik igazán hivatottak.

(*) **Az Operaházban** holnap, csütörtökön Miha- lovich Odön „Eliána” című zenedramáját adják a következő szereposztással: Eliána — Vasquezne, Ginevra — Szamosi E., Lancelot — Anthes, Artus — Takáts, Lavinius — Pichler, Kyot — Várady S., Re- nete — Erdős, Bárdok: Kárpát, Ney B., Déri, Ju- ház. Vezényel Kerner István karnagy; rendező: Alszegehy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 134. sz.). — Holnapután, pénteken ötödször kerül színre D'Al- bert Jenő „A hegyek alján” című nagyszerű dal- műve. — Szombaton „Normá”-t adják, a czimsze- repben Sebeők Sárával. — Vasárnap ez idényben először Goldmark „Téli regé” című operája van műsoron.

(*) **A „Nyugat”-nak, Ignotus, Fenyő Miksa és Osvald Ernő** kitiűnő s legmagasabb színvonalu folyóiratának most jelent meg a 23-ik száma. A szám rendkívül gazdag tartalma talán még előkelőbb színvonalu, mint az előző számoké. Verseket Ba- bits Mihály, Laczkó Géza, Ady Endre, Fröh- lichné-Kafka Margit és Kemény Simon, prózát pedig Móricz Zsigmond, Fenyő Miksa, Szász Zoltán, Baumgarten Ferenc, Füst Milán és Ady Endre írtak. A Figyelőben ezuttal He- gedűs Gyula, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Csáth Géza dolgai foglalnak helyet. A „Nyugat” előfizetési ára egy évre 20 korona, félévre 10 korona, egyes szám ára 1 korona. A kiadóhivatal VII., Akácfa-utca 5. sz. alatt van.

(*) **Schnitzler a Tháliában.** Csütörtökön, e hó 3-án lesz magyar nyelven az első nagyobb Schnitzler- premiere. „Hagyaték” című három felvonásos szin- művét adják elő. Szereposztása a következő: Lo- zatti Adolf — Doktor János, Betti — Kelemen Mária, Hugó — Kárpáti Sándor, Francziska — Karczag Marcsa, Winter Emma — K. Balogh Vilma, Agnes — Vadász Krisztina, Lula — Parányi Biri, Weber

Valódi

porosz szalonkőszent

és kocszot zsákokban, vala- mint egész fuvarokban a leg- gyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédei és Társa

Központi iroda: V., Béla-utca 4.
Telefon 36—83

Tóni — Judik Etel, ifj. Schmidt — Szénássy György, Brander — Gellért Lajos.

(*) **Fráter Loránd hangversenye.** Fráter Loránd huszárkapitány, a kiváló dalénekes vasárnap, december 6-án este fél nyolcz órakor a Royal-szálló dísztermében tartja idei első hangversenyét Vajdics Sári hegedűművész közreműködésével. Fráter Loránd hangversenyének műsorát következőképp állította össze: Hubay Jenő: Istrázsa dal. Csiky János: Mámorban. Kálmán Imre: Virágének. Szekács Aladár: Ha elér hozzád... Ha összejövünk... Vizsgán. Fráter Béla: Amióta asszony lett belőled. Tarnay Alajos: Tragédiák. Oh miért oly későn... Alkonyat. Fráter Loránd: Mit susog a fehér akác... Repülj, repülj árva galamb... Októberben. Blaskovics Bertus: Hangok a muliból.

(*) **A „Mary-Ann” első előadása.** Dr. Kacsóh Pongrácz új operettjének, a „Mary-Ann”-nak, szombaton lesz a Király-Színházban a bemutató előadása. Az újdonságnak már az utolsó házi próbái folynak. A karmesteri széken maga a szerző fog ülni, aki a próbák alatt is személyesen vezette a zenekart.

(*) **A Magyar Színház előadása.** A Magyar Színházban e hét hátralévő napjai közül pénteken és szombaton Hajó Sándor nagy sikert aratott vígjátékát, „A Holnap”-ot adják, amely eddig ötször került színre. Holnap, csütörtökön Félix Salten három felvonásos, „A tulsó partról” kerül színre, míg vasárnap este Drégely Gábor szatirikus komédiájának „A szerenese fia”-nak az előadását ismétlik meg; délután két és fél órai kezdettel „A Sasfók”-ot adják olcsó helyárral.

FŐVÁROS.

A főváros közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 2.

A főváros törvényhatósági bizottsága ma tartotta meg rendes ülését Fülepp Kálmán főpolgármester elnöke alatt. A tanácskozást a vásárpénztári intézmények és a főváros világitásának kérdése dominálták. A tanácskozást pénteken folytatják.

Részletes tudósításunk a következő:

Az elnök jelenti, hogy Szerajevó polgármestere megleghangú levélben tolmácsolta a város képviselő-testületének hálás köszönetét azért a fogadtatásért, amelyben Budapesten részük volt. (Éljenzés.)

Ezután áttértek a napirendre.

Első sorban a vásárpénztári intézménynek a sertésvásártéren való életbeültetése dolgában határozott a közgyűlés. Ezt az ügyet Melly tanácsos még a múlt szerdán referálta, de az interpellációk megakadályozták a döntést. A tanács javaslata az volt, hogy a vásárpénztárt állítsák fel a sertésvásártéren. A megindult vitát Bittner János vezette be. A vásárpénztár felállítását határozottan perhorreszkálja. A következő indítványt terjeszti a közgyűlés elé: „Mondja ki a közgyűlés, hogy ez idő szerint a közlekedés érdekében levőnek nem tartja, hogy a vásárpénztár működése a sertésvásártéren kiterjesztésék.”

Dr. Kraemer József a közlekedés érdekében valónak tartja a vásárpénztár intézményének kiterjesztését.

Hock János: Az inkassó-díj évenként körülbelül 200.000 koronával meg fogja drágítani a sertéshúst. Éppen csak a húst, mert a zsírra, amelynek ára nemzetközileg meg van állapítva, a drágulás nem terjedhet ki. Ennek az újabb megterhelésnek egyéb értéke pedig az, hogy nem kell a bizományosnak, nem kell a hentesnek, a fogyasztóközönségnek meg egyenesen hátrányára lesz. Ezenfelül az újabb megterhelés tisztára kizárja, hogy a bécsi piacvezető versenyezhetnének. Nálunk mindig olyan intézményeket csinálnak, amelyek a papírosan fényesen festenek, de a valóságban deficizzel záródnak. Nem fogadja el az előterjesztést.

Szilágyi Károly azt fejtegeti, hogy az érdekelt tényezők, akik a vásárpénztárral összeköttetésben vannak, meg vannak elégedve ezzel az intézménnyel. Csak abban az esetben fogadja el a tanács előterjesztését, ha megnyugtatták őt arra nézve, hogy sertésvásár ezentúl is minden hétköznapon lesz.

Dr. Salgó József azt hiszi, hogy a vásárpénztárt okvetlenül fel kell állítani a sertésvásáron. Gundel Jánosnak az a tapasztalása, hogy min-

den törvény, mely az utolsó években készült, egyenesen hátrányára van az iparosoknak és a kereskedőknek. Így áll a dolog ezzel a vásárpénztárral is. Nem fogadja el a tanács javaslatát.

Dr. Melly Béla tanácsos reflektál ezután az elhangzott felszólalásokra és ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Bittner János és dr. Kraemer József újabb felszólalása után szavazásra került a sor. A közgyűlés nagy többsége elfogadta a tanács javaslatát azzal a módosítással, hogy az inkasszó provízió 3 pro mille-ben állapítatik meg.

A Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság azzal a kérelemmel fordult a főváros tanácsához, hogy a saját költségén a Rákóczi-uton villamos ivlámpa-próbavilágítást rendezhessen be: kötelezve magát, hogy egy fél éven át az ivlámpákat a sötétség beálltától esti 10 óráig üzemben tartja. Ugyanakkor Biró Henrik bizottsági tag indítványt tett a főváros főbb utvonalaik ivlámpákkal való megvilágítása dolgában. A tanács a villamossági részvénytársaság ajánlatát elfogadásra ajánlja, Biró Henrik indítványának azonban ez idő szerint mellőzését kéri, addig, míg a légszuszvillágítás ügye végleges megoldást nem nyer.

Biró Henrik kijelenti, hogy közvilágításunk nem méltó az ország fővárosához. Boros Soma nem tartja célszerűnek, hogy most százezreket fektessenek bele olyan utak megvilágításába, amelyek eléggé meg vannak világítva. — A tárgyalás megszakításával áttértek ezután az interpellációkra.

Dr. Földes Árpád a Népszínház-utcai villamos vasút tárgyában interpellált. Az interpellációt kiadják a polgármesternek.

Folytatták ezután a közvilágításról szóló vitát.

Benedek Dezső azt óhajtja, hogy a próbavilágítást a központi pályaudvar környékére is terjeszték ki.

Szabó József azt az indítványt teszi, mondja ki a közgyűlés, hogy a gázkérdésnek végleges megoldásáig, közvilágításra senkinek semmiéle újabb engedélyt nem ad.

Dr. Basch Géza, dr. Plattly György, dr. Pető Sándor és dr. Andreanszky Jenő felszólalása után Bárczy István polgármester emelkedett szólásra: Tulzottnak mondja azt az állítást, hogy Budapest sötét város, viszont a főbb utak megvilágításával, még nem teszi világosabbá az egész várost. Ellsmeri, hogy a fővárosnak intenzívebb világitásra van szüksége. Két javaslatot nézete szerint át lehetne hidalni azzal, hogy nem kötnék ki fix terminusokat. A közvilágítás megoldását különben sem tartja szoros kapcsolatban lévőnek a gázgyár megváltásának kérdésével. Azt ajánlja, hogy hagyják el a fix dátumokat és utasítsák egyszerűen a tanácsot, hogy a közvilágítás kérdésében tegyen alapos előterjesztést. A közgyűlés magévá tette Biró Henrik indítványát, azzal a módosítással, hogy a tanács hat hónapon belül tegyen előterjesztést a főbb utvonalak megvilágítása tárgyában.

A közgyűlést pénteken folytatják.

(*) **Az új nyugdíjszabályzat.** A főváros valamennyi tisztviselőjére nagyfontosságú az új nyugdíjszabályzat, amelyet most alkotott a törvényhatóság. A szabályzatot felterjesztették jóváhagyás végett a belügyminiszterhez, aki a pénzügyminiszterrel együtt már előzetesen tájékoztatást nyert az új szabályzat alapelveiről. Ennek tulajdonítható, hogy a szabályzatot még ebben a hónapban, értesülésünk szerint december 15-ig jóváhagyja a miniszter, úgy, hogy pár hét alatt a szabályzatot minden vonalon életbe léptethetik.

(*) **Uj gimnázium.** Kispest község elhatározta, hogy jövő évi szeptember elsején kétértelmű gimnáziumot nyit. Az elüljáróság öttagú bizottságot küldött ki a szervezési munkák előkészítésére.

(*) **Fővárosi alkalmazottak hozzátartozói.** Szabó József bizottsági tag indítványt tett a közgyűlésnek, hogy a fővárosi alkalmazottak özvegyei és árvái a tanszemélyzeti alkalmazásoknál előnyben részesítenek és hogy a tanszemélyzet jelölésénél, illetve választásánál ne mellőzzék őket. A tanács most foglalkozott az indítvánnyal s kijelentette, hogy a oktatási személyzet ideiglenes, azaz első alkalmazásánál a fővárosi alkalmazottak özvegyei és árvái eddig is méltányos figyelemben részesültek és részesülni fognak a jövőben is, anélkül, hogy erre intézményes biztosítékokra volna szükség. A tanszemélyzet jelölésénél, illetve választásánál egyéb körülmé-

nyek, nevezetesen szolgálati idő és bebizonyított termetség döntőbb szerepet játszanak. Kijelenti végül a tanács, hogy mellőzésekről nincs tudomása, ha az illető különben érdemes volt a megválasztásra. Az indítvány tekintetében tehát különösebb intézkedéseket nem tart szükségesnek a tanács.

(*) **Inasothonok.** Gelléri Mór fővárosi bizottsági tag annak idején azt az indítványt tette a törvényhatósági bizottság közgyűlésén, hogy az iparos-tanulók megfelelőbb képzése és nevelése céljából inasothonokat létesítsen a főváros. A tanács legutóbb foglalkozott Gelléri indítványával és kimondotta, hogy az eszmét jónak és megvalósítását kívánatosnak tartja, de megfontolandó, hogy az inasothonok létesítése egyedül a főváros feladata-e, avagy nem volna-e elsősorban az érdekelt iparoskörök feladata. A tanács felhívta a közoktatásügyi osztályt, hogy tegye az ügyet további beható tanulmány tárgyává és érdemleges javaslatát hat hónapon belül terjesztesse elő.

(*) **Iskolás gyermekek táplálása.** Hermann Bertalan és felesége, Totis Lujza ezerkoronás alapítványt tettek. Az alapítvány kamatait iskolás gyermekek táplálására fordítják.

Nyilt-tér

— rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség. —

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alvizsgáktól az ügyvédi vizsgák bármely jogi vizsgáira. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

SPORT.

(*) **Versenydíjak a külföldön.** A magyar és osztrák versenydíjakkal az idén összesen 427.465 korona került a külföldre. A külföldi istállótulajdonosok közül a legnagyobb summa ebből a pénzből az orosz Lubomirsky hercegnek jutott, akinek a bécsi derby-nyertes Intrygant 120.770 koronát nyert. Gróf Arco-Zinneberg Miksa lovai 100.350, a Weinberg Testvérek lovai 89.000, a Graditzi-menes lovai 48.250, Hohenlohe herceg lovai 32.320 és báró Neimans lovai 7905 koronát nyertek.

(*) **A Magyar Athletikai Club díszlakomája.** Évekkel ezelőtt dr. Gerenday György, a MAC alelnöke serleget alapított, hogy évenként egyszer az ünnepi szónok emlékezzék meg a klub alapítóról és azokról az eszmékről, amelyek a klubot mindenhá irányították. Az idén a díszlakoma jelentősége növekedett annyiban, hogy egyrészt a klub folytonosan szaporodó új tagjai találkoztak itt a régi atlétákkal, másrészt a díszlakoma keretében választották meg a klub néhai alelnöke, gróf Széchenyi Imre utódát, gróf Széchenyi László személyében. A Hungária díszterme nyolcz óra előtt már szorosban megtelt az atlétákkal, akik száztövennél jóval többen jelentek meg a díszlakomán. A lakomán résztvettek gróf Andrássy Géza, ögróf Pallavicini György, Holló Lajos, Muzsa Gyula, dr. Polónyi Dezső, dr. Hentz Károly, Szmrecsányi György, Lovász Márton országgyűlési képviselők, Libits Adolf, Dessewffy Arisztid, a képviselőház elnöki tanácsosa, báró Vécsey Miklós, Menyei László kuriai bíró, kisaári Kiss Ferencz, Lestyán Adorján, a Debreczeni Torna-Egyesület elnöke, dr. Gerenday György miniszteri osztálytanácsos és mások. Az ünnepet közgyűlés vezette be, amelyen a klub alelnökévé közfelkiáltással gróf Széchenyi Lászlót választották meg. Azonkívül módosították az alapszabályokat és a folyton növekvő taglétszámra való

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbajcsok-
mek és esékazorulásokban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
3-5 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér

ebizonyított
Kijelenti vég
udomása, ha az
választásra. Az
bb intézkedése.

fővárosi bizott
nyt tette a tör
ogy az iparos
velése céljából
tanács legutóbb
és kimondotta,
át kívánatosnak
masothonok lé
e, avagy nem
skörök feladata.
osztályt, hogy
mány tárgyává
n belül terjesz

erman n Ber
koronás alapít
t iskolás gyer

a szerkesztőség.)

LTÁN
ma
zoza 3. sz.
alapvizsgáktól
vizegára.
intézetekkel!

magyar és osz
427.465 korona
ulajdonosok kö
enzből az orosz
a bécsi derby
ert. Gróf Arco
berg Testvérek
48.250, Hohen
mans lovai 7905

dszlakomája.
györgy, a MAC
renkint egysz
a klub alapít
k a klubot min
lakoma jelentő
gyrészt a klub
lálkoztak itt a
keretében vá
gróf Széchenyi
szóló személyé
óra előtt már
ik százötvennél
omán. A lak
örgróf Pall
Gyula, dr. Po
csányi György,
viseleők, Libits
selőház elnöki
yei László ku
estyán Adorján,
e, dr. Gerenday
és mások. Az
yen a klub al
henyi Lászlót
tották az alap
glétszámra való

reálit gyomrol
óra alatt tel
rendbe hozza
nyug 40 fillér.
nyug 60 fillér.

Csütörtök, december 3.

tekintettel a választmányt harminczhat tagura egészítették ki. A közgyűlés után a társaság az asztalok mellett helyezkedett el. Az asztalfőn gróf Andrássy Géza, a MAC alelnöke ült, jobbán Holló Lajos, az ünnepi szónok, balján Desseffy Arisztid. A harmadik fogás után Holló Lajos, kezében a Gerenday-serleggel, beszédet mondott. Beszédében az atlétikai sportok szükségessége mellett érvelt, szemben a filozófusokkal. Az ünnepi beszéd után Desseffy Arisztid József főherceget, a klub védőjét éltette, érdekes visszaemlékezéssel Viadorra, a klub alapítójára. Dr. Polónyi Dezső beszédében a klub eszméit fejtegette, amelyeket két szóba összegezett: Izmos kereszténység. Dr. Gerenday György az új tagokat köszöntötte fel és buzdította a klub eszméinek ápolására, amelyet az új tagok nevében dr. Hentz Károly ígért meg. A lakoma a beszédek után jó hangulatban folyt tovább és a nagyszámu társaság a késő éjjeli órákig együtt maradt.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Megrágalmazott alispán. Sok baja volt temesvári alispán korában Joa novits Sándornak, a cigány-ügy miniszteri biztosának. Így baja támadt Hofbauer Árpád német-szentmiklósi volt községi jegyzővel, akit épp Joa novits mozdított el hivatalából. Hofbauer a „Nemezis” című röpiratban és egy aradi lapban féktelenül rágalmazta az alispánt, sőt Temes vármegye főispánjához és közigazgatási bizottsághoz is feljelentéseket adott be az alispán ellen, amelyben azzal vádolja, hogy törvénytelenül egész halmazát követte el, rutul visszaélt hivatalos hatalmával, félrevezette magát a belügyminisztert, a választásokhoz küldött pártpénzekből fizette ki adósságait. Az alispán föltesse hatóságai elutasították az alaptalan feljelentéseket és Joa novits a bíróságnál keresett elégtételt meghurczoltatásáért. Közben Hofbauer nyilvánosan bocsánatot kért a meghurczolt Joa novistól, a temesvári törvényszék azonban ennek dacára ötrendbeli hivatalból üldözendő rágalmazás miatt két havi fogságra ítélte el a vádlott jegyzőt. A szegedi kir. tábla Hofbauer büntetését 14 napra szállította le, amelyhez ma a kir. Kuria is hozzájárult.

§ Jogos önvédelem. Már hosszabb ideje rossz viszonyban élt Patyi András kunifélegyházi földműves feleségével, Kis Szabó Zsuzsannával. Ez év márczius 16-án újból összeveszték a házasságok s a kissé pityókás Patyi nyitott késsel kereste halálra feleségét. Az asszony a fákamrába menekült férje elől, aki azonban még oda is követte. Mikor az asszony látta, hogy férje vak dihe elől alig tud menekülni, felkapta a kamrában volt baltát és négyszer sujtott férje felé. Patyi halálos sebeket borítva esett össze és másnapra meghalt. A kecskeméti kir. ügyészség halált okozó testi sértés miatt emelt vádat az asszony ellen. A bíróság azonban megállapította a jogos önvédelmet s özvegy Patyi Andrást a vád alól felmentette. A kir. tábla ma Frenreisz István elnökle alatt tárgyalta a kir. ügyésznek a felmentés miatt benyújtott felebbezését és annak elutasításával hozzájárult az elsőbíróság felmentő ítéletéhez.

§ Letartóztatott okmányszerző. Megirtuk pár nappal ezelőtt, hogy a rendőrség herceg Cantacuzene feljelentésére csalás büntette miatt letartóztatta Kisteleki Izsó Rákóczi-uti okmányszerző irodatulajdonost. A letartóztatott Kisteleki Izsó, aki a hercegtől különböző ürügyek alatt több ezer márkát csalt ki, a vizsgálóbíró letartóztatását elrendelő határozata ellen ügyvédje dr. Lengyel Zoltán útján felfolyamodással élt a törvényszék vádtanácsához, amely azonban ma a felfolyamodást elutasítva Kistelekinek további fogvatartását rendelte el. Kisteleki és védője most a kir. ítélőtáblához élnek felfolyamodással.

§ Az újeszi bankrablók. A pestvidéki törvényszék esküdthírsége holnap tárgyalja Antosievics Gyula 23 éves ércnyomó és Piaszkovszky József 22 éves vasöntőseged rablási bűnügyét, akik ez év október 23-án déli 12 órakor Uj-

EGYETERTES

pesten a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Árpádczai bankhelyiségébe revolverekkel kezükben behatoltak és ott 41,722 korona 81 fillért elraboltak. A rablott pénzzel elmenekültek s azt Rákoskeresztúr határában egy erdőben elásták. A kir. ügyészség vádjára rablás büntetével vádolva kerül a két vakmerő támadó a vádlottak padjára. A tárgyaláson Rónay Kamil elnököl. A vádat dr. Szölösy kir. ügyész képviseli, a vádlottakat dr. Dései Géza és dr. Ráth Endre ügyvédek védik.

Elegáns férfiruhákat

szállítók mérték után és mérsékelt szabott árban.

Új férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő urközlőség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrássy-ut 1. I. em

EGYESÜLETEK.

(—) A magyar földtani társulat ma délután Koch Antal elnökle alatt látogatott szakülést tartott, amelyen elsőnek dr. Schafarzik Ferencz műegytemi tanár a királyhidai köfőitőben feltárt tengeri állatok és növényektől felépített miocénkoru rétegekről értekezett. Utána dr. Vadász M. Elemér egytemi tanárségéd bemutatja a déli Bakony jurarétegeiről szóló tanulmányát, amelyek a különböző tengeri eredésű kőzeteknek keletkezését igazolja. Majd dr. Gaál István dévai főreáliskolai tanár a hunyadmegyei Marosvölgy sőtelep foszlányairól beszélt.

(—) Magyar Társadalomtudományi Egyesület. Folyó évi december hó 3-án, csütörtökön délután hat órakor Budapest székesfőváros közgyűlési termében (IV., Váci-utca 62—62. sz., II. em.) Tábori Kornél író „A ponyvairodalom társadalmi hatásai” czimem előadást tart. Az előadás teljesen díjtalanul hallgatható meg s a meghívók felmutatása is mellőzhető.

(—) A Magyar Gyermektanulmányi Társaság 1908. évi december hó 5-én, szombaton este hat órakor a Váci-utczai Ujváros háza közgyűlési termében nyilvános gyermektanulmányi értekezletet tart. Az értekezlet tárgya lesz: dr. Székely György pedagógiai tanárnak „A gyermek erkölcsi megítéléséről”-ről szóló értekezése.

(—) Az „Emberszeretet” jótékonyági egyesület 1908. évi december hó 5-én, szombaton az Egyesült Lipótvárosi Polgári Körben (V., Akadémia-utca 3.) szegény gyermekek felruházási alapja javára zártkörű táncszertélyt rendez. Részvételi jegy három korona. Jegyek kaphatók a vigalmi-bizottság tagjainál és a pénztárnál.

(—) Iskolatársak szövetsége. A II. ker. felső kereskedelmi iskola végzett növendékei december 6-án, vasárnap délelőtt tíz órakor tartják a volt iskolatársak szövetségének alakuló közgyűlését a Mester-utczai iskolában. Dr. Vadas József tanár ez uton is felkéri a nevezett intézet volt növendékeit, hogy az alakuló közgyűlésen lehetőleg teljes számban jelenjenek meg.

(—) Magyar építőművészek szövetsége. 1908. évi december 3-án, csütörtökön este fél hét órakor szövetségünk helyiségében (IV., Ferencz-terez 7., I. em. 6.) Palóczy Antal Arad szab. kir. város szabályozási tervét ismerteti. Utána egytetemes ülés. Ülés után a szövetség helyiségében társasvacsora.

KÖZGAZDASÁG.

A „Moderne Kunst” szubvencziónlása. Már volt hír arról, hogy a kereskedelemügyi minisztérium megállapodást létesített a „Moderne Kunst” müncheni lap szerkesztőségével, mely szerint a lap a jövő év elején Magyarországról külön füzetet ad ki, amelyben Magyarország történeti fejlődését és mai politikai, gazdasági helyzetét fogja ismertetni. Ez ügyben a kereskedelemügyi minisztérium leiratot intézett az összes gazdasági testületekhez. A leirat szövege ez:

„Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 6166. eln. szám. T. Cz. Megállapodást létesítettem a „Moderne Kunst” berlini képes lap szerkesztőségével, hogy a jövő év elején, az utazási idény megkezdése előtt Magyarországról külön füzetet adjon ki. Ezen füzetben Magyarország történeti fejlődése és mai politikai s gazdasági helyzete fognak ismertettetni, valamint természeti szépségei képből és írásban bemutatni. A „Moderne Kunst” általánosan ismert művészi kiállításai és nagy elterjedése biztosítja, hogy a Német-birodalom nagyközönségének figyelmé Magyarországra fel fog hivatni és hogy ezen külön szám megjelenése különösen az idegenforgalom fejlesztésére és emelésére lesz hatásos. Mindezeknél fogva fontos körzerek, hogy a tervezett mű megjelenése Magyarország hatóságai és intézetei részéről minden tekintetben előmozdítottassék, hogy a mű minél gazdagabb tartalommal jelenhessék meg, miért is felkérem a czimet, hogy ezen vállalkozást a maga részéről is hathatós támogatásban részesíteni sziveskedjék. Budapest, 1908. október hó 23-án. Kossuth s. k.”

Egyuttal megemlítjük, hogy a Moderne Kunst egy oldal hirdetésért, avagy szöveg-ismeretetésért 1040, azaz egyezernegyven koronát kér az egyes vállalatoktól, fél oldal hirdetésért vagy szövegismeretetésért pedig 540 koronát. A Moderne Kunst egyébként, hivatkozva a kereskedelmi miniszter leiratára, 1200, egyezerkétszáz marka „szubvencziót” kelt a debreczeni kereskedelmi és iparkamarától egy oldalyi közleményért, de a kamara — amint értesülünk — azt írta a folyóirat budapesti megbizottjának, hogy nem kér a közleményből és nem „szubvencziót” — külföldi lapot.

Uj gözmalom r.-t. Kisbecskereki Terézia-Gözmalom Részvénytársaság czég alatt — jelentik lapunknak — e hó 28-án Temesvárott új részvénytársaság alakult 200.000 korona alapitőkével. A részvénytársaság átveszi az eddig teljes üzemben volt kisbecskereki malmot. Az alakuló közgyűlés az igazgatóságba három évi időtartamra Rósa József, dr. Hajdu Frigyes, Kovács Mór, Kubicsek Oszkár, Jakóbi Arnold és Lukács Ivánt, míg felügyelő-bizottsági tagokul dr. Darabanth János, Schwarz Fülöp és Weinberg Lipótot választotta meg. A közgyűlést követő igazgatósági ülés az igazgatóság elnökévé Rósa Józsefet, jogtanácsosává dr. Hajdu Frigyeset választotta meg, a kereskedelmi vezetést Lukács Ivánra bízta, míg a malom technikai vezetése továbbra is Kratochwill Ferencz kezeiben marad.

A Magyar Általános Köszénbánya R.-T. alapítókezeléséhez. Az idő előtt megérkezett szigorú től ismét nagyon mozgalmassá tette a szénpiacot, melyen az állam bányavásárlásai is új helyzetet teremtettek. Daczára azonban annak, hogy a termelés fokozódott, még mindig nagy a fedezetlen szükséglet, ugy, hogy a Máv. az 1909. és 1910. évben szükséges szénmennyiség biztosítása céljából hétmillió métermázsza szénét külföldről kénytelen beszerezni és pedig 3.500.000 métermázsát Sziléziából s 3.500.000 mé-

SZEN, koks, briket,
antracit összes gazdasági ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.
Sürgőnyosim: ANTRACIT BUDAPEST

természét Angliából. Nem bizonyos még, hogy a két beszerzési forrás között ilyen arányban osztják fel a szükséges szénmennyiséget, de valószínű, hogy ez az arány nem igen fog változni. A hazai bányák ezt a nagy mennyiséget is szeretnék itthon fedezni. Fecéliből fokozott buzgalommal látnak új bányák feltárásához. Különösen a handlovai új szénterületekről esik sok szó, amelyekkel kapcsolatban az a hír járta, hogy a Magyar Általános Kőszénbánya R.-T. főemeli alaptőkéjét, — amelyben a Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. is támogatja — hogy a handlovai üzemet megkezdhesse. Mint jó forrásból értesülünk, ez a hír csak részben fedti a valóságot. Lesz t. i. valóban alaptőkeemelés, azonban egészen más czélból. Az alaptőkeemeléssel ugyanis a 4½%-os és 10,742.266 koronát kitevő elsőbbségi kölcsönt akarja a társaság a genfi és párisi részvényeseknek visszafizetni. Ez az alaptőke emelés tehát tisztára belső ügy, amely semmiféle kapcsolatban sincs a Salgótarjániával. Ami a handlovai telepeket illeti, itt ugy a Magyar Általános, mint a Salgótarjáni folytatják a furásokat a végzik a számításokat, úgy hogy csak a jövő év végére kerülhet a sor arra, hogy a kiaknázás módozatairól tárgyaljanak. És itt valószínű, hogy a két társaság egy közös új társaságot létesít. Hogy azonban ehhez alaptőkeemelés szükségeltetik-e, az még egyáltalában nem bizonyos.

Miniszeri biztos ármentesítő társulathoz. A földmívelésügyi miniszter elhatározásával dr. Kállay Zoltán, a szárazéri ármentesítő és belvízvezető társulat miniszeri biztos mellé alakított véleményező bizottságba dr. Galambos Ignácot, Makó város polgármesterét taggá nevezte ki.

Oláh kézre jutott magyar birtok. Régi, híres magyar középbirtok, az erdőszentgyörgyi Zeyk testvérek birtoka került ismét oláh kézre. Ezen a birtokon a régi erdélyi történelem nem egy nevezetes eseménye zajlott le. Tulajdonosai azonban az utóbbi időben elhanyagolták, meg is terheltek s így újra került. A birtokot az „Albina” oláh bank vette meg 30.400 korona vételáron. Az árverezők között volt Erdőszentgyörgy község is, ez azonban természetesen nem konkurrálhatott a gazdag Albínával. Az Albina — mint hírlik s ami igen valószínű is — bankfiókot fog Erdőszentgyörgyön létesíteni, hogy annál jobban lecsaphasson az anyagi zavarokkal küzdő székely gazdákra. Sajnos, jól ismerjük már az Albina politikáját. A bajba került magyar kisgazdákra és a magyar kormány közönyösségére alapítja üzletét: tehát igen biztos alapra. Így pusztul majd rövid egy-két év alatt el ez a most tiszta székely község is, mint a többi, hol az Albina „kulturális” működését tényleg nézték az illetékesek.

Gazdasági előadások a Közteleken. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a gyakorlati mezőgazdaság körébe vágó időszerű kérdések megbeszélése czéljából az intelligens gazdák számára gazdasági előadásokat rendez december 6., 7. és 8. napjain. Az előadások helye az O. M. G. E. székháza (IX., Köztelek-utca 8.). Első nap délelőtt 9 órakor Cserháti Sándor, délután 4 órakor pedig Ujhelyi Imre; második napon délelőtt 9 órakor Krolopp Hugó, délelőtt 11 órakor gróf Teleki Arvéd, délután 4 órakor Hensch Árpád, 5 órától dr. Szilágyi Gyula; harmadik napon délelőtt 9 órától gróf Teleki Arvéd, 11 órától Kerpely Kálmán, délután 4 órától Kosutány Tamás tartanak előadást.

Eredményes árverés. A fapiacz kedvezőtlen helyzete miatt különösen a földgyátermelők kénytelenek az erdőg hozamait visszatartani, mert rendkívül alacsony árakat ajánlanak. Szerencsére számottevő földgyerdeink elég szilárd kezekben vannak, a kincstár, a beruházási alap, a horvátországi vagyonszék s a még érdekelt néhány nagyobb uradalom egyaránt kibírja az 1—2 évi várakozást. Annál sajnálatosabb, hogy egyik nagybirtokos, a giurgievaci vagyonszék, miután 2,909.193 koronára becsült 7565 földgyterzsét november 16-án nem sikerült eladnia, december 9-ére 25 százalékkal kisebb becsérték alapulvétele mellett újabb árverést hirdet. Természetes, hogy a vállalkozók kiaknázzák mindenfelé a helyzetet. Annál meglepőbb, hogy a fehértemplomi állami erdő, melynek 500.000 korona volt a kikiáltási ára, a napokban 40 százalékos felülajánlattal került eladásra. Vevők voltak: a Magyar Fekereskedelmi R.-P., a Neuschloss-féle faárnyár és

gőzfűrész r.-t. és Drach Mór malaczkai fekereskedő-cég.

Az „Anker” biztosító 50 éves jubileuma. Az „Anker” élet- és járadék biztosító társaság december 2-án érte el fennállása ötvenedik évfordulóját. Büszke örömmel tekinthet vissza félszázados múltjára, mert nemcsak uttörője volt az életbiztosítási eszmének hazánkban, de a nemzeti közgazdaságnak is egyik kiváló tényezője lett. A társaság nagyságát minden szónál ékebben hirdetik a fejlődésére vonatkozó statisztikai kimutatások. Odaadó buzgalommal, fáradhatatlan munkával és szigorú takarékosságával a társaság felküzdötte magát a legelső hazai intézetek közé. Hazánkban, hol a társaság mindjárt alapításának első évében megkezdte működését, fejlődése, különösen az utolsó évtizedben öltött nagy arányokat. Biztosítási állománya ezen idő alatt Magyarországon 120 millió koronára, évi díjbevétele öt millió koronára emelkedett; az összes biztosítási állomány 550 millió tőkebiztosítást és egy millió korona életjáradékot ért el. Az előkelő helyet, melyet magának kivívott, azon bizalomnak köszönheti, melyet előzékeny üzleti eljárása, a korral mindig lépést tartó újításai által kiérdemelt. Közkeveltségének bizonyítéka azon tény, hogy ma — 50 éves fennállása után — alig van hazánkban tekintélyesebb család, melynek valamely tagját a lefolyt félszázad alatt az intézethez kötelek nem fűzték volna. Magyarországon jelzőkölcsönökben és pupilláris magyar értékpapirokban 30 millió korona van elhelyezve, míg az összes vagy 1907. év végén 174 millió koronát fölfülműlt. Az államkincstár szempontjából is fontos tényező a társaság, mert adó és illetékek fejében évenként több mint 150.000 koronával járul a m. kir. államháztartás terheire. A jubileum alkalmából a társaság Magyarországon igazgatóságot szervezett, a két szomszédos telek megvásárlása által kibővített régi „Anker-udvar” helyén a főváros díszére szolgáló hatalmas bérpalota építését kezdte meg. A hagyományokhoz híven, a társaság minden zajos jubileumi ünnepséget mellőzött, előnyösebbnek tartván, hogy az emberszeretet oltárán hozzon áldozatot. Az „Anker” megemlékezik érdemes tisztviselőiről és azok családjairól, többek közt azért, hogy a jövőre való gondoskodást célzó intézményeit kibővíti és kiterjeszti ezen intézményeket kihívatalnokaira is. Hogy további felvirágzásának útján magának odaadó munkatársakat tarthasson meg és használható új erőket nyerhessen. Így indul a társaság növekvő erővel a második félszázad felé!

A Növényzsirgyár R. T. vesztesége. Most, mikor olyan méregdrága a disznózsir, azt hinné az ember, hogy kitűnően megy a növényzsir-ipar dolga. Természetesen csak azért, mert a növényzsir jóval olcsóbb. Erre a kétségkívül jogosult hiedelemre azonban alaposan ráczáfol a Növényzsirgyár Részvénytársaság közgyűlési meghívója, amelyből kitűnik, hogy a részvénytársaság két évi fennállása alatt veszteséggel dolgozott. Háromszázhatvan ezer korona aktívával szemben négyszázezer korona passzívra áll szemben. Ez a mérlegszámla nem éppen biztató. Az igazgatóság most úgy akar segíteni a bajokon, hogy háromszázötven darab négyszázkorona névértékű új részvényt bocsát ki. A társaság különben 1906-ban alakult 350.000 korona alaptőkével s részvényei nagyjából a szegedi Back család birtokában vannak.

Szerbia vagonjai. Míg itthon a magyar vagongyárak saját szükségleteinket sem tudják fedezni, addig külföldön mindig készen állanak a szállításra. Még Szerbiának is. Így most a győri vagongyár szállít több millió korona értékű vagonot és egyéb forgalmi eszközöt Szerbiának. A megrendelt és nagyrésztben szállított áruk átadása most van folyamatban, evégből Schermer Artur vagongyári igazgató és Martin T. János főmérnök ma Belgrádba utaztak.

A gyufamonopolium? Már egy ízben megemlékeztünk arról, hogy a kormány a gyufamonopolium felállítását tervezi. Erre vonatkozólag most a következőket jelenthetjük meg. A legutóbbi kiegyezési tárgyalások alkalmából az osztrák keresztény-szociálista párt nyomására a magyar kormány az osztrák kormányval paktumot kötött a foszforos gyufák gyártási tilalmára nézve. Paktumot kötöttek azon egyszerű okból, mert mindeztideig a magyar kormány ellene volt a foszfor-tilalomnak s ennek kifejezést is adott a berni kongresszuson. A hirtelen változást tehát a kiegyezés nehézségei szülték. Kétségtelen, hogy a magyar gyufaipart a foszfor-tilalom tönkre fogja tenni, miután kizárólag a más fajta gyufáknak előállítására az országban nincsen elegendő faanyag. Néhány héttel ezelőtt — amint meg is írtuk — a kereskedelemügyi miniszteriumba az érdekelt feleket ankétra hívták össze, amely, alka-

lommal hivatkozva a nemzetközi egyezsége, a foszfor-tilalom behozatalát hangoztatva, szinte határozottsággal kijelentették, hogy öt év múlva a foszfor-gyufák gyártását betiltani kénytelenek. Ez ellen a magyar gyufagyárak protestáltak s ama kivánságuknak adtak kifejezést, hogy az esetben kártalanítsák őket. A gyárosok fölpanaszolták, hogy tekintettel azon körülményre, hogy a magyar kormány tudatában volt annak, hogy előbb-utóbb a foszfor-tilalmat kénytelen elrendelni, miért szorította a magyar gyárakat olyan egészségügyi berendezésekre, melyek mintegy 800.000 koronát nyeltek el. Követelték ezen befektetések, valamint a tilalom által értéktelenné válható berendezések és gépekért való kártalanítást. Sok huza-vona után a kártérítés jogosságát elismerték, de mert a kártérítési összeg nagysága nem áll arányban a hazai gyufagyárakba ölt tőke nagyságával, felvetődött a teljes leváltás — a gyufamonopolium eszméje. Ausztriában a kérdéssel már régebben foglalkoznak s tényleg erre az indító ok az aggság elleni biztosítás s mert Ausztria maga ez ügyben semmit sem tehet, Magyarországon is komolylyá vált a kérdés. Ausztria gyufagyáiraiban mintegy 12 millió, a magyar gyárakba mintegy 7 millió korona tőke van befektetve, előbbiben a monopol évente 20 millió, utóbbiban 14—15 millió koronát jövedelmezne, ha az árut úgy árulnák, mint más államokban, ahol a gyufa monopolium tárgyát képezi. A magyar gyárakra nézve a leváltás életkérdés, miután egy esetleges foszfor-tilalom esetén a gyárak a talajt lábuk alól elveszítik.

Új ipari segédfelügyelők. A kereskedelemügyi miniszter Somló István, Lengyel János, Balkányi Oszkár és Zaymusz Illés okleveles gépészmérnököket fizetéstelen II-od osztályú ipari segédfelügyelőkké nevezte ki.

Ankét a kereskedelmi minisztériumban. A Gyula-vidéki Helyiérdekű Vasut pénzügyeinek rendezése czéljából december 3-án értekezlet lesz a kereskedelmi minisztériumban, melyen Békéscsaba törvényhatóságát Ambrus Sándor alispán fogja képviselni.

Az Osztrák-Magyar Bank állása 1908. november hó 30-án: Bankjegyforgalom 1,999,745,000 (+84,897,000) K, érczkészlet 1,534,163,000 (+642,000) K, leszámítolási tőreza 637,792,000 (+51,098,000) K, lombardkölcsönök 77,284,000 (+1,616,000) K, adóköteles bankjegyforgalom 65,582,000 K.

A szegedi gazdaggyűlés. Az Alföldön működő különféle gazdasági egyletek, gazdakörök és szövetkezetek tagjai e hó 8-án délelőtt kilencz órakor dr. Becsey Károly országgyűlési képviselő és Bokor Pál helyettes-polgármester elnöklésével Szegeden gazdaggyűlést tartanak, melyen Polgár József battonyai kir. közjegyző a homoki szőlősgazdák szövetségének megalakításáról, Kiss Ferencz kir. erdőtanácsos, szőlőbirtokos a borértékesítésről s a szövetkezeti pénzékről tart előadást. A gyűlés végül dr. Bodor Antalnak, az Alföldi Gazda szerkesztőjének előadása nyomán állást fog foglalni a földmívelési kamarák felállítására tárgyában.

Négy százalékos szőlőkötvények sorsolása. A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaságnak a szőlők felújításának előmozdítása tárgyában hozott 1896. évi V. törvénycikk értelmében közzé és a földmívelési és pénzügyi m. kir. miniszterek között kötött szerződés szerint szabályszerűen engedélyezett kölcsönök alapján kibocsátott 4 százalékos szőlőkötvényeiből, amelyek és a melyeknek kamatszelvei az 1896. évi V. t.-cz. 16. §-a értelmében most és a jövőre nézve minden bélyegkötelezettség, illeték és adó alól mentesek és amely kötvényeknek törlesztése és kamatozása ugyanazon törvénycikk értelmében az állam által közvetve biztosítva van, az 1908. évi december hó 1-én kir. közjegyző és felügyelő-bizottság jelenlétében megtartott VIII. sorsolás alkalmával kisorsoltattak, valamint kivonattak a forgalomból. 10.000 koronás darabok: I. sorozat: 12 32 36 45 55 82 sz. II. sorozat: 135 155 161 163 167 171 190 191 198 204 221 224 230 233 254 304 327 332 340 350 364 369 390 451 457 458 sz. Ezután kisorsoltak 2000 és 200 koronás darabokat. A kisorsolt kötvények kamatozása 1909 január 1-én megszűnik.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságtudó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ABMÁND.**

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, december 2.

A készáru piac szilárd volt ma az irányzat. Kiegyensúlyozott kínálat mellett, a malmok kezdetben tartózkodók voltak ugyan, miért kissé nehézkesen indult meg az üzlet, a forgalom folyamán azonban egyre jobb vételkedvet mutattak és mérsékelt drágábbra tartott ajánlatokat is szívesen figyelembe vettek. Valami nagyon élénk forgalom mindazonáltal nem fejlődött ki, mindössze mintegy 20.000 mm. buza kelt el, eleinte változatlan, később a tegnapiaknál tíz fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 26.85 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.30 korona 76 kilós pestvidéki, üszkös búzáért. Egyéb gabonáruk csekély forgalom mellett változatlanok. Elkelt 500 mm. rozs 21.20 koronás áron, 200 mm. zab 17.60—17.65 koronás áron és 400 mm. árpa 16 koronás áron. A határidőpiacra a mai üzlet mindjárt megnyitáskor igen szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely ma is igen élénk és nagyarányú volt, csak rövid ideig lehetett nem eladási hajlamot észlelni, amelynek helyébe hamarosan igen élénk vételkedv lépett, amely később még egyre fokozódott is, mire alaposan szilárdult az irányzat és jelentékenyen emelkedtek az árfolyamok. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza harmincz fillérrel, az októberi buza szintén harmincz fillérrel, az áprilisi rozs és az októberi rozs negyven-negyven fillérrel, az áprilisi zab huszonkét fillérrel, a májusi tengeri tizenhét fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.55—25.95	80	26.15—26.55
"	77	25.75—26.15	81	26.30—26.60
"	78	25.93—26.30	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.80—26.20
"	76	25.35—25.65	80	25.95—26.30
"	77	25.55—2.90	81	—
"	78	25.65—25.95	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.75—26.05
"	75	—	79	25.90—26.30
"	76	25.45—25.75	80	26.05—26.40
"	77	25.65—25.95	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.80—26.15
"	75	—	79	25.95—25.35
"	76	25.50—25.00	80	26.10—26.45
"	77	25.70—26.05	81	26.25—26.55
Bácskai uj	74	—	78	25.85—26.30
"	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.55—25.95	80	26.15—26.55
"	77	26.75—26.15	81	—
Rozs l.-rendű uj	—	—	—	21.35—21.55
" középminőségű uj	—	—	—	21.05—21.25
Árpa takarmány l.-rendű	—	—	—	16.45—16.65
" l.-rendű	—	—	—	16.05—16.35
Köles	—	—	—	13.75—14.—
Zab l.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
" l.-rendű	—	—	—	17.05—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.05—14.25
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 kg. 26.85 korona, 200 mm. 80 kg. 26.85 korona, 500 mm. 79.5 kg. 26.70 korona, felső, 1750 mm. 79 kg. 26.70 korona, felső, 400 mm. 79.5 kg. 26.60 korona, 200 mm. 79.5 kg. 26.70 korona, 1000 mm. 79 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.80 korona, 400 mm. 79 kg. 26.80 korona, felső, 100 mm. 78.5 kg. 26.70 korona, 200 mm. 77 kg. 26.50 korona, 100 mm. 77 kg. 26.15 korona, 365 mm. 74.5 kg. 23.80 korona, üszkös. Fehérmegyei: 200 mm. 77 kg. 26.30 korona, 600 mm. 77 kg. 26.20 korona, 200 mm. 76 kg. 26 korona, 150 mm. 75 kg. 25.50 korona. Kalocsai: 2250 mm. 76 kg. 25.80 korona, üszkös. Pestvidéki. 100 mm. 78.5 kg. 26.65 korona, 300 mm. 78 kg. 26.40 korona, 125 mm. 78 kg. 26.40 korona, 100 mm. 78 kg. 26.20 korona, 100 mm. 77 kg. 26.20 korona, 100 mm. 78 kg. 25.60 korona, hibás, 1600 mm. 77 kg. 26.40 korona, 1500 mm. 76 kg. 26.10 korona, 100 mm. 76 kg. 24.30 korona, üszkös, 100 mm. 76 kg. 26.10 korona, 200 mm. 76 kg. 26.10 korona, 150 mm. 75 kg. 24.90 korona. Felsőmagyarországi: 100 mm. 79 kg. 26.50 korona, 100 mm. 78 kg. 26.40 korona, 200 mm. 71 kg. 26.80 korona. Bihari: 300 mm. 79 kg. 26.60 korona, 1450 mm. 79 kg. 26.60 korona

Becskeréki: 4000 mm. 78 kg. 26.60 korona. Rozs: 200 mm. 21.20 korona, 300 mm. 21.20 korona, készpénzfizetés mellett paritásra. Zab: 100 mm. 17.65 korona, 100 mm. 17.60 korona, készpénzfizetés mellett. Árpa: 400 mm. 16 korona, készpénzfizetés mellett, hajóra szállítva. Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

A határidőpiacra kötött:

Délelőtt:
Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909 áprilisra 13.—, 13.01, 12.96, 13.96.
Buza 1909 októberre 11.27, 11.30, 11.28, 11.38.
Rozs 1909 áprilisra 10.90, 10.86, 11.—.
Rozs 1909 októberre 9.78, 9.79, 9.77, 9.89.
Zab 1909 áprilisra 8.89, 8.94.
Tengeri 1909 májusra 7.58, 7.56, 7.63.

1 óra 30 percig zárulnak:

1909. áprilisi buza	13.08—13.09
1909. októberi buza	11.39—11.40
1909. áprilisi rozs	10.05—10.86
1909. októberi rozs	9.93—9.94
1909. áprilisi zab	8.97—8.99
1909. májusi tengeri	7.62—7.63

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 30-tól december 1-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	34893	—
Rozs	919	—
Árpa	3006	—
Zab	2776	25
Tengeri	1103	—
Liszt	—	18802
Korpa	—	5613

Értéktőzsde.

Ma a bécsi tőzsde a császárbülszámot ünneplendő, zárva maradt. A budapesti tőzsdének délelőtt nem volt mire támaszkodnia s már a reggeli lapok eseményeit sem merte eszkomptálni, mert nem tudta, hogy vélekedik azokról a bécsi tőzsde, amely most az ugynevezett „wetterwinkel”. De az előtőzsde tartózkodása nem akadályozhatta meg, hogy a déli tőzsdén a baisse ujra ki ne törjön. Az ostrom-állapot kihirdetése adta ma a lökést az árfolyamoknak, amelyek ismét jelentékeny árhanyatlást szenvedtek. A kínálat különösen a magyar hitelrészvényekben és a Közuti vasut részvényeiben volt nagyon erős, de a hangulat minden papir iránt egyforma volt. A déli tőzsdén — amint már fentebb is jeleztük — kifejezetten lanya volt az irányzat arra a hirre, hogy Prágában ki fogják hirdetni az ostrom-állapotot. Ez a hir nagy nyugtalanságot okozott, annál inkább, mivel most már nemcsak a külpolitikai, hanem a belpolitikai helyzet is aggodalmakra ad okot. A spekuláció nem is késett, rögtön a hir hallatára sürgősen kínálta az értékeket, amelyek ennek folytán természetesen meglehetősen csökkentek. Különösen a Magyar hitel, az Államvasut és a Közuti vasut élénk kínálat tárgya. A tegnapi zárlatához viszonyítva végeredményképpen csökkent: az Osztrák hitel 2 koronával, a Magyar hitel 2.50, az Államvasut 3.50, a Közuti 4.50 koronával. Forgalomba került: Osztrák hitel 612.75—610.50 koronán, Magyar hitel 711.50—707.50, Államvasut 660.50—656.50, Jelzalog 402—400, Rima 503.50—501.—, Közuti 580.50—576.—, Magyar koronajáradék 90.45—90.30, Hazai bank 269—269.50 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartózkodó.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 611.50—612.75. Magyar hitelrészvény 711.—711.50. Osztrák-magyar államvasut 660.25—660.50. Rimamurányi vasút 502.—503.75. Jelzalogbank 402.—. Közuti vaspálya 580.50. Magyar koronajáradék 90.30—90.45. Hazai bank 269.50—269.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde gyenge.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 612.—610.—. Magyar hitelrészvény 710.—707.—. Osztrák-magyar államvasut 657.—656.50. Rimamurányi vasút 503.50—500.—. Jelzalogbank 401.50—399.50. Közuti vaspálya 578.50—573.—. Városi villamos vasut 256.—265.—. Magyar koronajáradék 90.25—90.45. Hazai bank 267.—. Hazai sorsjegy 99.—. Magyar osztálysorsjáték 15.75. Belvárosi takarékpénztár 592.—. Concordia malom 190.—. Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. 550.—552.—. Erzsébet kir. szanatórium sorsjegy 7.40.

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. december hó végére 26.—28.— K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén helyi eladások nyomán az irányzat továbbra is lanya volt. Kötött: Osztrák hitelrészvény 610.—609.25. Magyar hitelrészvény 706.50—706.—. Rimamurányi 500.50—500.—. Városi vasut 255.50. Közuti vasut 574.—573.—.

A bécsi tőzsde a császárbülszám miatt zárva.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, december 2. (Tőzsdejelentés.) A tőzsdén ma is igen csendes volt az üzlet, főleg miután Bécs szünetelt, mégis kapcsolatban a külföldi piacok kedvező magatartásával, szilárd alapirányzat volt tulnyomó. Megnyitáskor déli vasutak kivételével a Prágában elrendelt statáriumról forgalomba került és később elterjedt hírek gyengültek, míg a többi értékpapir könnyű javulásokat ért el. Járadékok szilárdak voltak, szintugy olasz vasutak is. Bányarész és kelőbb elterjedt hirre gyengültek, míg a többi nyire azonban meglehetősen ellentálló képességeknek bizonyultak. Phönix részvények engedtek, gőzhajós és villamos részvények el voltak hanyagolva, de árfolyamaik tartottak voltak, a későbbi folyamatban az összstátus némileg emelkedő árfolyamok mellett csak csekély változásokon ment át. Zárlat nyugodt. A készpénzpiac ipari értékei nyugodtak, de tartottak voltak. Napi pénz 2 1/2%, magánleszámitolási kamatláb 2 1/8%.

Zárlatkor jegyezték: 4.2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék —, osztrák hitelrészvény 193.75, Déli vasut 18.50, orosz bankjegyek 214.30, 4 százalékos uj orosz kölcsön —, Disconto Commandit 128.25, Dinamit-truszt 155.60, Harpeni 192.50, Unifikált török járadék 91.75, 4.2 százalékos ezüst-járdék —, 4 százalékos magyar aranyjárdék 91.90, Magyar koronajárdék 90.60, Osztrák-magyar államvasut 142.41, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 225.75, Gelsenkircheni 187.25, Laurakohó 192.25. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) december 2. 4.2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.65, 4 százalékos magyar aranyjárdék 91.70, Osztrák hitelintézeti részvény 193.10, Osztrák-magyar államvasut 141.80, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.55, Bécsi Bankverein 125.52, Villamos részvény 137.20, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.—, 4.2 százalékos ezüstjárdék 96.80, Osztrák koronajárdék —, Magyar koronajárdék 90.50, Osztrák-magyar bank 124.75, Déli vasut részvény 18.40, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 853.—, Párisi váltóár 815.—, Union bankrészvény —, Alpési bányarészvény —, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat.) december 2. 4.2 százalékos ezüstjárdék 96.40, 1860. sorsjegy 153.—, Déli vasut 18.50, 4 százalékos aranyjárdék 97.20, Osztrák hitelrészvény 192.40, Osztrák-magyar államvasut 141.—, Olasz járadék 103.60, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 91.80. Nyugodt.

London, december 2. Angol consol 83 1/4.

Páris, decz. 2. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 97.07, Osztr. aranyjárdék 96.90, Magyar aranyjárdék 94.—, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 196.50, 3 százalékos Olasz járadék 103.95, Déli vasut elsőbbségi kötv. 284.—, 5 százalékos marokkói járadék 518.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 95.40, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.50, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.—, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.15, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 512.—, 4 száz. Szerb járadék 1907.—, 4 százalékos spanyol járadék 96.20, 4 százalékos unifikált török jár. 91.57, Török sorsjegy 171.25, Török dohányrészvény 372.—, Osztrák föld-hitelintézet 1088.—, Osztr. Ländlerbank —, Magyar Jelzalogbank 428.—, Banque de Paris 1520, Banque Ottomane 703.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 108.—, Meridional vasut 679, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 572.—, Rio Tinto 18.75, Sucrerie d'Égypte 36.—, Tula 273.—, Thomson Houston —, Urikányi köszén 148, Chartered 21.75, De Beers 322.—, East Rand 106.50, Jagersfontein 107.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 57.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 13.82, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4. Váltó Svájcra (röv.) 1/8. Csek Londonra 251.15. Magánkamatláb 2 1/4. Nyugodt.

VIZÁLLAS.

Table with columns for location (m. dec. 1. dec. 2.), temperature (m. dec. 1. dec. 2.), and names of stations like Sárdin, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gömbös, Ujvidék, Pancsova, Orsova, Marva Vág, Zsolna, Trencsén, Sziget, Szt-Gothárd, Győr, Várasd, Zákány, Barcs, Eszék, M.-Szerdah, Zárab, Sziszek, Mirovicsa, Szatmár, Kraszna, Laborca, Ung, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

December 2. Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter a deliblati kincstári bírtoknál alkalmazott Horváth István napidíjas erdőőrrel, jelenlegi állomáshelyén leendő meghagyása mellett erdőőrre; az igazságügyminiszter Pap Lajos dévai törvényszéki joggyakornokot az alsójárai járásbíróhoz jegyzővé, dr. Molnár Gyula budapesti büntetőtörvényszéki és Becsey Gyula budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki joggyakornokokat dr. Vaisz-féle alapítványi joggyakornokokká; a budapesti ítélőtábla elnöke Balog István budapesti lakos, jogszigorlót a budapesti ítélőtábla területére díjaz joggyakornokká; a budapesti vidéki pénzügyigazgatóság Pál Béla kiskunfélegyházi lakost a kiskunfélegyházi adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan gyakorlatnokká; a kolozsvári pénzügyigazgatóság Buzás Márton tekei díjtalan adóhivatali gyakorlatnokot a bánffyhatyad adóhivatalhoz díjaz gyakorlatnokká; az

állami munkásbiztosítási hivatal másodelnöke id. Balázs János napidíjas segédolgát hivatalosolgává; a gyulafehérvári törvényszék elnöke Balázs József volt m. kir. csendőrt a felügyelete alatti marosújvári járásbíróhoz IV-ed osztályú hivatalosolgává nevezte ki. Pályázatok. A nagyhecskeréki törvényszéknél jegyzői, a szepesófalvi járásbírósnál végrehajtói állásra 2 hét; a nagyszébeni állami elmeegógyintézetnél másodosztályú, Mezőnyéken (Borsod várm.), Alsószalánkon (Szepes várm.) postamesteri, Letkésen (Hont várm.), Rimócson (Nógrád várm.) és Alsóalmáson (Hont várm.) postai ügynöki, a besztekerébányai erdőigazgatóság kerületében egy I. oszt. és egy II. oszt. altiszt állásra 3 hét; a mohácsi járásbírósnál irnokai állásra 4 hét; a csász. és kir. hadseregnek több II. oszt. hadseregszolgái, a budapesti tudományegyetem egy fűtőszolgái állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

TÖRLEY CASINO TALISMAN GRAND VIN. Advertisement for wine featuring a bottle and a landscape illustration.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 2-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánkban tegnap is az ország keleti felén fordult elő szörványosan némi lecsapódás. A hőmérséklet többnyire a fagypont körül ingadozott; maximuma Cirkvenicán 12C° és minimuma Csáktornyan -7C° volt. Prognózis a következő 24 órára: Éjjeli fagy és legfeljebb keleten némi csapadék várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm., A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérőketek. Lists various stations and their weather data.

EGYETERTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJON MÁTYÁS

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, Egyéb gabonaneműek, Burgonya, Különféle termények. Lists prices for various agricultural products.

Table with columns: Allamadosság közkölcsönök, Záloglevelek, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különféle vállalatok. Lists financial and industrial information.

Table with columns: Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különféle vállalatok. Lists bank shares and other financial data.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kaczagó éjszakák.

Kaczagó, nagy álmok sorvasztják a lelkem,
Szívemben ványadt, tespedt unalom.
Láztűzű vérem perzselőn lobog,
Felcsendül szomjú, vonagló dalom
S a bús, titkos, néma, hallgatag
Éj kaczag.

Kaczag rémesen, üresen, bambán,
Hallgatom lázzal, hideg forrósággal.
Az éj árnyelke fojtogatja lelkem,
Lázkivert alkamon elhal a dal
S a bús, titkos, néma, hallgatag
Éj kaczag.

Várkonyi Titusz.

(Az elhunyt kínai császárnéről.) A most elhunyt Tse-Hsi kínai özvegy császárné életéből és szokásairól érdekes apróságokat beszél el egy amerikai lapban miss Earl, aki néhány év előtt az özvegy császárné arcképének megfestésére kapott megbízást. Ilyen módon a fiatal amerikai hölgy közvetlenül figyelhette meg az özvegy császárnét. Az özvegy császárné rendkívül szerette a virágokat és palotája tele volt liliumokkal, orchideákkal, lótuszvirágokkal, amelyek igen értékes vázában voltak elhelyezve és télen-nyáron virítottak. Az óriási termeket állandóan megtöltötte a virágok kellemes illata. A palotának egy másik érdekes különlegességét képezték az órák, amelyek ezerszámra voltak elhelyezve a falakon. Magában a trónteremben 85 gyönyörű, művésziesen készített drága arany óra volt. Érdekes, hogy a művészi jelzőkkel felszerelt és drágakövekkel kirakott órák mellett tucatszámra húzódtak meg a legsilányabb és legolcsóbb órák, amelyeket a távol vidékeken tartózkodó mandarínok küldtek ajándékkul a császárnénak. A kínai császárné hivatalos ruhája sárgaszínű. A császárné azonban, leginkább a kék színt szerette és ahol csak tehetett, ezzel helyettesítette a hivatalos színt. Az özvegy császárné igen művelt hölgy volt. Ugy az előkelő

és finom kínai nyelvet, mint a durvább és közönségesebb mundzsut egyforma tökéletességgel beszélt. A kínai irodalmat igen jól ismerte és önmaga irt költeményeket. Különösen bámulatos volt az elhunyt császárné nagy emlékezőtehetsége. Miss Earl több ízben hallotta, amint a császárné órák hosszágig cizálta kedvencz költőit és íróit. A színházat is rendkívül szerette és pártolta. De nem a modern darabokat kedvelte, hanem inkább a régi kínai klasszikusokért rajongott. Egy alkalommal a császári palotában egy új darabot adatott elő, amelyet az előadás előtt néhány nappal gondos vizsgálatnak vetett alá. Az előadáson ő maga is megjelent és nagy figyelemmel nézte végig a szereplők játékát. Közben többször leküldte eunuchjait a színpadra, ha valami elírást vagy találatot észlelt. A felvonások elején szokásos tréfás jeleneteken és rögtönzéseken igen jól nevetett. Az özvegy császárné, mint Konfuczius tanainak követője, aki a test tisztántartását nagy erénynek mondja, sokat adott a tisztaságra és csinra a külső megjelenésben. Ruhái mindig ragyogtak a tisztaságtól. Az általa nem nagyon kedvelt hivatalos sárga színt csipkéekkel annyira el tudta tüntetni, hogy szinte alig volt kivehető rajta. Mint nagy epikureista több ételfélt talált ki, azonkívül személyes felügyelet alatt készítette el azokat a parfümököt és szappanokat, amelyeket a saját céljaira használt. A szépségkészítésénél nem ritkán ő maga is tevékeny részt vett.

(Strucctelep Európában.) Nizza klímájának kiválósága mellett semmi sem bizonyít jobban, mint az, hogy környékén 1900-ban Afrikából behozott struccokkal telepet népesítettek be, mely teljesen bevált. Kezdetben délafrikai struccokat tenyésztettek, melyek tollai kiválóbbak s azután a nubiai fajból is vettek be néhány törzset. Nizza enyhe klímája alatt annyira elszaporodtak, hogy a telepen már 250 strucc van. A him struccok sokkal értékesebbek, mert gyönyörű hófehér tollaik vannak, míg a nőstény struccok tollát előbb mindenféleképpen ki kell készíteni. 4-5 hónapos struccnak az értéke 350 frank, a 7-8 hónaposé 750 frank, a kifejlett példányoké pedig 2000 frank. A strucc 50-60 tojást tojik, melyeket Afrikában a nap melege költ ki, Nizában pedig költőgépekkel segítik a világra a strucccsirkéket. A pár napos struccok élalma

apróra vágott luczerna és dara, kevés vagdalt hussal, később apróra vágott szárított szénát és kukoriczát kapnak. Tollukat minden kilencz hónapban szedik.

(Versenyfutás a halállal.) A multkorj brooklyni robbanás alkalmával borzalmas jelenetek játszódtak le. Brooklyn egyik főutczáját felszakították, hogy a gázvezetéket kijavítsák. Vigyázatlanság folytán óriási gázrobbanás történt, hatalmas láng csapott ki a földből, a légnyomás az ablakokat nagy területen benyomta s a lent dolgozó munkások nagy részét a falakhoz vágva megölte. Csak négyen maradtak élve tizenöt közül. A robbanás megprezesztette a vízvezeték főcsövét is. Az élve maradtak kétségbeesetten igyekeztek a cső nyílása felé, mely a folyamánál volt s ha ezt el nem érik, akkor megfuladnak. A víz minden méternyi utnál, melyet megtettek, aggasztóan nőtt. Az East-River nyílását éppen akkor érték el, mikor a víz már teljesen betöltötte a földalatti csatornákat s alig hogy meg tudták őket menteni. Az áldozatok összes számát tizennyolczra teszik. Egy asszony két gyermekével a gáztól meggyuladt gendák közé szorult. Egy bátor ember lement értük, saját óriási fájdalommal nem törődve, az izzó gendák közé szorult. Egy bátor ember lement értük, mekeivel egyült meg lehetett menteni. De nyomban rá az életmentőt elhagyta ereje, belezuhant a lángtengerbe s ott veszett. Az önfeláldozó hőst Samuel Proutnak hívták.

(Szépségdoktorok.) Londonban (s esetleg másutt is) számos szépségdoktor él, kik megfiatalítják a már nem igen fiatal nők arczát. A leghíresebb szépségdoktor egy nő, Augustné, aki azt hirdeti, hogy minden arczról eltünteti a himlőhelyet s természetesen a ránczokat is. Egy elegáns asszony szintén elment hozzá, hogy három-négy himlőfoltját tüntesse el. Augustné 7000 koronát kötött ki előre, amit meg is kapott s ezután valami maró folyadékkal bekente az asszony arczát. Pár nap múlva az orra nagyon megdagadt s a segítségül hívott orvosok azt konstátálták, hogy az orr menthetetlenül tönkre van téve, mert a hust a folyadék teljesen szétette. Az asszony bepörölte Augustné, kit 2500 korona kártérítésre ítéltek. De még mindig megmaradt neki 4500 koronája az üzleten.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Irtá: RICHARD DALLAS.

10

A rendőr utasítása szerint először az őrszobába ment és jelentést tet az esetről, azután jött énhozzám. Később egy küldönczöt küldött Littell urért, ő pedig elment Van Bult urhoz; az utóbbi azonban kora reggel elutazott, az inasa mondta ezt. Azután ismét visszajött Withe lakásába, ahol időközben már nagy embertömeg gyűlt össze. Többet azonban nem tud mondani.

A felügyelő kérdezte, vajjon a kártyaszatlon látott-e pénzt, mikor a szobát elhagyta. Benton azt felelte, hogy az egyik ur egy nagyobb bankjegyet hagyott az asztalon a játék kiegyenlítésére, de reggel már nem látta ottan. Most eléje tettek a pamlag mögött talált idegen sapkát, azzal a kérdéssel, vajjon felismeri-e. Benton gyorsan azt felelte, hogy Withe ezt a sapkát szokta hordani, ha este rossz időben elment hazulról és még hozzátette, hogy egy köpeny is hozzátartozik, ami a gyilkosság elkövetésekor éjjel az ablak mellett egy széken feküdt.

Reggel azonban már nem volt ott a köpeny.

Benton után Davis került sorra. Ő azonban nagyon keveset tudott. Halk hangon mondta el, mi történt a gyilkosságot megelőző este és kijelentette, hogy egy időben ment el Bentonnal és maga mögött betette az ajtót; Withe akkor már a pamtagon feküdt.

Tanu azután felment a lakására és lefeküdt. Reggel hét órakor arra ébredt, hogy a házban némi zajt hallott és a cselédleány kiáltozott. Gyorsan felkelt és felöltözködött. Lement és mint már előzőleg is vallotta, Withét holtan találta a pamtagon. Egy rendőröközeg volt a szobában, kint a folyosón pedig a háziasszony

és a cselédleány állott. Nemsokára rá jöttek mások is, közöttük voltam én is.

Továbbá azt is vallotta, hogy előző este Van Bult négy ötvendolláros bankjegyet tett az asztalra; mikor elment, a pénz még ott feküdt az asztalon, de reggel már nem látta ott. Éppen úgy helybenhagyta azt is, hogy a köpeny és a sapka az ablak melletti széken feküdt, de reggel már az sem volt ott.

Nem tudott többet mondani és így elbocsátották.

Most Littell-t hívták fel. Ő rövid és világos szavakban előadta, mi történt azon az éjszakán, melyen Withét meggyilkolták.

Megemlítette, hogy velem együtt ment a Madison-térig, onnan pedig a szállójába ment. Másnap reggel öltözködött; körülbelül nyolcz óra volt. Bentontól néhány sornyi értesítést kapott, melyben a gyilkosságról tudósította. Azonnal eljött Withe lakásába és a dolgokat úgy találta, amint azt már előzőleg elmondották.

Benton és Davis vallomását a pénzre vonatkozólag megerősítette, ugyszintén a köpeny és sapka eltűnését is.

Több kérdést nem intéztek hozzá és kereszt kérdéseket sem tettek fel neki.

Most Van Bultot hívták fel, de senki sem jelentkezett, az alsheriff pedig bejelentette, hogy a tanu nem jelent meg. Ez a bejelentés, párosulva Benton vallomásával, hogy Van Bult a gyilkosságot követő reggel korán elutazott, nagy feltűnést keltett a hallgatóság körében. Első jele volt az érdeklődésnek, ámbár mindnyájan feszült figyelemmel követték a tárgyalás menetét.

Most a nappali rendőr lépett elő, aki a Withe-lakta városrészben teljesített szolgálatot.

Elmondta, hogy Benton felszólította, jöjjön vele Withe lakásába; ott addig maradt, míg más tisztviselők nem jöttek és őt felváltották.

A szoba berendezésére az előző tanuk vallomásait helybenhagyta, ugyszintén a hulla fekvését is. Mivel azonban csak reggel hat órakor kezdte meg szolgálatát, nem tudott semmi felvilágosítást sem adni magára a gyilkosságra, amely jóval előbb történhetett.

A felügyelő most felém fordult és megkérdezte, nem akarok-e én is vallomást tenni.

Az egész ügy felvilágosítására mit sem tudtam előhozni, tekintetbe véve állásomat, jobbnak véltem tehát, ha nem hallgatnak ki. Így azt feleltem, hogy nem akarok vallomást tenni.

A felügyelő most azt ajánlotta, hogy mivel jelenleg nem tud fontosabb tanukat előállítani, a tárgyalás folytatását másnapra halasztssák.

Mivel a felügyelő mellőzte az éjjeli rendőr kihallgatását, úgy gondoltam, hogy további bizonyítékokat akar gyűjteni Winters ellen, de tudtam, hogy ez teljesen helyénvaló. Szívemből óhajtottam azonban, hogy több és újabb részletet tudjak meg az eltűnt köpeny felől. Beleegyeztem tehát a felügyelő ajánlatába és a tárgyalást elnapoltuk.

Megkértem azonban, hogy másnap küldje el hozzám Miles detektívét, összeszedtem a jegyzeteket, melyeket a tárgyalásról csináltam, s melyekre később még szükségem lesz és Littell és Davis társaságában a Crescent-klubba mentünk.

Davisnak nem volt kedve a társalgáshoz. Littell azonban szokott vidámságával jegyezte meg, hogy: a dolog kissé kellemetlen ugyan, de remélem, hogy nemsokára vége lesz.

En nem voltam meglegedve ezzel a közömbös válaszzal. Littelltől még egyes dologra, melyek homályosak voltak előttem, felvilágosítást óhajtottam.

Megkérdeztem például, mi a véleménye a kabát eltűnése felől?

Kissé türelmetlenül felelte, hogy nincs semmi véleménye és nem tudja belátni, miként kérdezhetek ilyet, mikor senki nem beszélt még róla.

Ennél a kijelentésnél Davis kissé erőltetetten nevetett. Engem sértett és bántóan érintett ez a közömbösség, annál is inkább, mert meg voltam róla győződve, hogy éleslátása nagyon is jól felismerte ennek a fonosságát. Azért kissé éles hangon megkértem, hogy ezt a fontos körülményt ne érintse ilyen lenézően. Inkább mondja meg igazi véleményét erre nézve, mert szükségem van a vallomására, vagy kijelentésére. (Folyt. köv.)

Hőmérő		Csapadék	
max	min	mm	mm
12	8	0	0
11	7	0	0
10	6	0	0
9	5	0	0
8	4	0	0
7	3	0	0
6	2	0	0
5	1	0	0
4	0	0	0
3	-1	0	0
2	-2	0	0
1	-3	0	0
0	-4	0	0
-1	-5	0	0
-2	-6	0	0
-3	-7	0	0
-4	-8	0	0
-5	-9	0	0
-6	-10	0	0
-7	-11	0	0
-8	-12	0	0
-9	-13	0	0
-10	-14	0	0
-11	-15	0	0
-12	-16	0	0
-13	-17	0	0
-14	-18	0	0
-15	-19	0	0
-16	-20	0	0
-17	-21	0	0
-18	-22	0	0
-19	-23	0	0
-20	-24	0	0
-21	-25	0	0
-22	-26	0	0
-23	-27	0	0
-24	-28	0	0
-25	-29	0	0
-26	-30	0	0
-27	-31	0	0
-28	-32	0	0
-29	-33	0	0
-30	-34	0	0
-31	-35	0	0
-32	-36	0	0
-33	-37	0	0
-34	-38	0	0
-35	-39	0	0
-36	-40	0	0
-37	-41	0	0
-38	-42	0	0
-39	-43	0	0
-40	-44	0	0
-41	-45	0	0
-42	-46	0	0
-43	-47	0	0
-44	-48	0	0
-45	-49	0	0
-46	-50	0	0
-47	-51	0	0
-48	-52	0	0
-49	-53	0	0
-50	-54	0	0
-51	-55	0	0
-52	-56	0	0
-53	-57	0	0
-54	-58	0	0
-55	-59	0	0
-56	-60	0	0
-57	-61	0	0
-58	-62	0	0
-59	-63	0	0
-60	-64	0	0
-61	-65	0	0
-62	-66	0	0
-63	-67	0	0
-64	-68	0	0
-65	-69	0	0
-66	-70	0	0
-67	-71	0	0
-68	-72	0	0
-69	-73	0	0
-70	-74	0	0
-71	-75	0	0
-72	-76	0	0
-73	-77	0	0
-74	-78	0	0
-75	-79	0	0
-76	-80	0	0
-77	-81	0	0
-78	-82	0	0
-79	-83	0	0
-80	-84	0	0
-81	-85	0	0
-82	-86	0	0
-83	-87	0	0
-84	-88	0	0
-85	-89	0	0
-86	-90	0	0
-87	-91	0	0
-88	-92	0	0
-89	-93	0	0
-90	-94	0	0
-91	-95	0	0
-92	-96	0	0
-93	-97	0	0
-94	-98	0	0
-95	-99	0	0
-96	-100	0	0

TÉKS
MÁTYS

Óra	Áru
260.	262.
385.	395.
285.	240.
295.	300.
2790.	2840.
284.	294.
214.	216.
302.50	503.
410.	415.
371.	373.
478.	485.
373.	383.
280.	290.
380.	390.
780.	800.
4700.	4900.
425.	445.
475.	485.
2790.	2890.
1320.	1380.
350.	355.
390.	310.
1820.	1850.
345.	348.
280.	292.
1000.	1100.
570.	375.
576.	577.
844.	846.
256.	257.
72.	75.
187.	188.
100.	101.
895.	905.
390.	390.
295.	295.
401.	405.
657.	657.50
415.	420.
19.50	21.50
20.50	22.50
482.	492.
199.	200.
7.25	8.25
10.	12.
10.	12.
23.	23.
25.25	28.25
51.	55.
458.	468.
200.	210.
11.35	11.43
11.27	11.38
19.11	19.17
19.11	19.17
23.44	23.52
117.40	117.40
95.45	95.75
95.10	95.40
2.54	2.52
93.20	93.95
289.67 1/2	240.07 1/2
117.40	117.40
95.20	95.50
95.45	95.75

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908. december 3-án

Nemzeti Színház

Az urhatnám polgár.

Énekes és táncos vigjáték 3 felvonásban. Írta Molnár. Fordította Csiky Gergely. Zenejét szerzezte Szuliy.

Jourdair: Horváth J.
 Jourdainne: S. Fay Sz.
 Lucile: Várady A.
 Cleonte: Meszáros A.
 Doriméne: Vizvári M.
 Doranio: Herváth Z.
 Nicole: Nagy J.
 Corielle: Részahegyí
 Táncmester: Nádai B.
 Vivomester: Bakó
 Filozófus: Gál
 Szabómester: Hajdu
 Zenemester: Bonis
 Matti: Kovács
 Szabólegény: Szóke

Kezdeté fél 8 órakor

Vígyszínház

Tatárjárás.

Operett három felvonásban. Írta Bakonyi Károly, zenéjét Gábor Andor verseire írta Kálmán I. Személyek

Lohonyvay tábornok: Vendrey
 Freszka a leánya: Komlósy
 Biza: Keleti J.
 Lörenthey: Hegedűs
 Imrédy: Fonyvési
 Magyoróssy: Kornal B.
 Wallenstein: Sarkadi
 Illike: Dallos J.
 Turi: Tihanyi

Kezdeté fél 8 órakor

Magyar Színház

A tulsó partról.

Három felvonás. Írta Sallan Pó. Ix. Fordította Fényes Samu

I. Festenberg gróf. Laurentin Lajos gróf Róthely
 Arisztides, a fia: Z. Molnár
 Festenberg Maxgróf Somlai
 Helén, a felesége: Meszáros G
 Neumeier, Fenyvesi

II. Az erkölcsi erő. Neuhill: Hugo báró Törzs
 Dr. Hopfner Kourad: Vagó
 Emilia Hopfnerneje: T. Halmy M
 Egy szolgáló: Molnár

III. Feltámadás után. Trübnel: Konstantin László
 Mari, a felesége: Korray R.
 Lotti, a leányuk: Tóth L.
 Koberwein Eduard: Papp
 Schönk Lipót: Rátkay
 Leblanc Daisy: Lóránt I.

Kezdeté fél 8 órakor.

M. Kir. Operaház

Eliána.

Zenedráma 3 felvonásban. Szöveget írta Herrig H., fordította Abrányi E. Zenejét szerzezte Mihaovich Ödön.

Artusz: Takács
 Ginevra: Szamosi
 Lancelot: Anthes
 Eliána: Vasquezno
 Lavinus: Pichler
 Kytol: Várady
 Rómela: Erdős

Kezdeté 7 órakor.

Várszínház

Zárva

FOLIES CAPRICE

gazdálkók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SANDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

11.10 órakor: Ma Ujdonság!

«CORPUS DELICTI»

Bóhózat, írta: Arnold Leco nte. Fordította: Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Végül! 11 órakor. Végül!

«Scheiden thut weh.»

Bóhózat, írta: ROSSE. Rendező: Rott Sándor. Továbbá: Lugosi Jenő, Bálint Béla és Pálfi Mariska ujonnan szerzőtetteli tagok és Türk Berta, Nanou és Trebitsch Sándor fellépő

Nappali pénztár d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú táncatrakciók

Kezdeté fél 12 órakor.

ROYAL ORFEUM

ERŐSÉNY KÖRÜL 57. TELEFON 110-22

Rövid decemberi vendéjjáték.

COCO

Az ember Párisban mint perfekt gentleman a „Maxim”-ban és teljesen új műsor.

A télikeren ROYAL CABARET. — Nyitva reggeltől 5 óráig.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-23 Rákóczi-ut 63. Telefon 64-23

Ma és mindennap: Kezdeté 10 órakor.

Ujdonság! **A nőtlen férj** Ujdonság!

Bóhózat, írta: Glinger és Taussig. Fordította: Szike Sz. Ezt megelőzi

A DARTILOSKOPIA

bóhózat, írta: Lnoian

Steinhardt, Gyárfás, Solli Hermin, Hajnal Eula, Pápy fellépő teljesen új programokkal. Új attrakciók! Los Angelesi turbillon táncok, Vander's tornászok, Boston and Philadelphia, excentrikusok.

A remek házi kertben zenés és táncos reggeli, elsőrendű attrakciók. Beépített műsor. — Jegyek: 12-14 és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. az Özv. konitjosefne dohánykötőlegességi áruházban Andrassy-ut 23. — Vasárnap délután fél 4 óral kezdettel mérsékelt helyáru előadás. Színe körül; A Nőtlen Férj.

VILLANYOS

üveg-és bronzcsillárok

Lakások teljes berendezése világító testekkel. Régi lámpák és csillárok atalakítása villanyra és légszeszre.

GIERGL HENRIK Vározi-utca 12. Telefon 10-9

SIMPLON KÁVÉHÁZ

József-körút 8. Nemzeti Színházzal szemben. Hideg buffet. ✂ Színházi vacsora. Veszprémi KISS JANCSI cigányprimás vezetése mellett este 8-tól nagy hangverseny!

DELI

ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ a dunaparti korszón (Wurm-utca sarkán). Az ujonnan átalakított **FIVE O'CLOCK.** Étteremben naponta

Délután és este a **KRAUSE** művészkvartett hangversenyt rendez. A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas. **A meleg és hideg ételeknek hához szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, úgy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközöltetnek.**

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

RÓZSATEJ

kiltünő teint-ápolószert 2.- K fiatalos üdösséget kölcsönöz a bőrnek **baizsam-szappan** hozzá - 60 K

OSAN kiltünő fogápoló-szer, szájjviz 1.76 K., fogpor - .88 K

TANNINGENE legjobb hajfestő-szer 6.- K

hetekig megmarad és nem enged festéket. Sötétszőkere. barnára és fekete.

Anton J. Czerny, Wien, XVIII, Carl Ludwigr. 6, I. Wallfischg. 5

Haktár: gyógyárakban, parfümeriákban stb.

ÉLETBEVÁGÓ

Ha órája pontosan járó!

NIKKELÓRA 5 KORONA.

Egyfedélű oxidált lapos gavlér-óra	7.- K
Egyfedélű oxidált tekete női óra	7.50 ..
Egyfedélű ezüst női óra	9.- ..
Duplafedélű ezüst női óra	11.- ..
Duplafedélű ezüst férfióra	12.- ..
14 kar. arany egyfedélű női óra	24.- ..
14 kar. arany duplafedélű női óra	30.- ..
Ponlos járásu ébresztőóra	3.- ..
Omega. Glasshütte, Schaffhausen. Pateck különlegeségi órák állandóan raktáron, irásbeli jóállás mellett.	

RITTER TESTVÉREK

órás-műhely
 Budapest, Marokkói-utca 4., Andrassy-uttal szemben.
 Telefon 16-11. Alapított 1889. Telefon 16-11.
 Vidéki megbízásokra különös gondot fordítunk.
 Arjegyzzék ingyen és bérmentve.

A ház lerombolása miatt

legjobb alkalmi ízlés és olcsón bebutorozkodhatni. **BUTOR**
Varga Mihály és Társai
butoráruháza (Alapított 1888.)
 V. Koronaherczeg-u. 2. Kigyó-ter sarok.
 rombolása miatt eladjuk bántalatos olcsó árban nagy választékú dus butor-raktárunkat, egy a legdivatosabb és legfinomabbtól a leggyorsruhábig és pedig: háló-, ebédlő-, uri-szobák, szalon-berendezések, mahagoni-, cseresznye-, pallasander-, jávor-, tölgy- és diófából, valamint egyes darab butorok, ugymint: szekrények, ágyak, dívánok, ottománok, íróasztalok, könyvszekrények, kihu-ásztalok, kredenczek, trümk tükörre, pohárszekrények.
 15 darab amerikai íróasztal, butorszövet-maradékok, gobelinek függönyök, 100 drb egyes estélyi szekrény, 60 drb egyes mosdó 80 darab egyes ágy, 100 darab egyes fauteuil stb. stb.

KALOGÉN
BRÁZAY SÖSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

Surányi
szalonczukorkák
 legfinomabb minőségben
 1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
 utánvétel mellett bérmentve.
 Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi czukorkagyár
 Nagy-Surány Nyitra megye.

Női ruha divat-kelme előadás
 Oriasi készletünkben 120 cz. széles öszl angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 frtig árusítunk.
Rosenberg és Quitt
 női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza.
 Budapest, VI. Király-utca 32.
 Telefon 528.
 Alapított 1885.

Újabb meglepetések!
66-os láda kollekció.
 Tartalma: 66-féle, összesen 114 drb pompás **karácsonyfa-ékesség.**
 Minden ládában feltalálható meg van 9 nagyobb fényvívó golyó, 1 ezüst gitár, 1 ezüst pamolgonyéja, 1 rozet strucc-török brokát, 1 japán üvegámpion, 1 moire golyó, 1 nagy bolyáda, 1 tüzverez-reflektor, 1 szemlális csillom, 1 kvadrat-reflektor, 1 ezüst tontrias szüta, 1 natur brokát körté, 1 karácsonyi hang-reng, 1 gyönyörű kis madár, 1 szerecsengomba, 1 paradiosomnádúr gyémánt karkikában, 1 60 arany kutoricsa, 1 leghajó aranyállat, 1 nagy kerüi zódség, 1 natur brokát alma, 1 oriasi havas díó, 1 sa végeláncz, 1 nagy ezüst csillag, 1 kis ezüst csillag, 1 oriasi angyal csillag, 1 karácsonyi angyalka igazi hajjal, selyemruhában, trombitával, 10 darabos golyó-úszárka, 1 boríték ezüst angyalka, 1 boríték arany angyalka, 1 japán tányér gyertya, 1 csomag aranyüst (dó-aranyzó) stb. stb. Fennt nem értekelem apró holmi. Bántalatos olcsó áron, a összesen 1 forint 25 krajczár.
 I. sz. 66 drbos nagyobb láda 1 frt 25 kr. Csomagolás 10 kr. Szép faláda ingyen. II. sz. 66 darabos nagyobb láda 2 forint 50 kr. III. számú 133 darab 5 forint 30 darab karácsonyfa-gyertya 24 krajczár

PLÖKL és HAAS
 karácsonyi idényosztálya,
 Budapest, Andrassy-ut 23.

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908. december 3-án

Királysínház

Adollárkirálynő.

Operett 3 felvonásban. Írták Wilner A. M. és Grünbaum Ervin; fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerzelte Fall Léo.

John Cauder, Németh Alice, leánya, Kósári Dick, az unokaöccs. Simal Daisy Gray, unokabuga Ötvös G. Tom, Cauder test. Császár Dános László, Gábor Schlick Hans báró, Dobos Labinska Olga, T. Harmath Miss Thomson, Orley

Kezdeté fél 8 órákor

Urániasínház

Hogyan mulatunk

Kezdeté 1/28 órákor

Apolló - Projektográf

TELEFON 68-39.

Az indiánlány regénye.

Történet a háremből.

AZ ORDOG.

(The Devil.) Molnár Ferencz vígjátéka után Amerikában készült felvétel.

Végzetes névjegyek.

Erőszakos harmonikás.

Megbocsájtás.

Czigány nóták

Rigó Jánosról. (Zenés-kép.)

— Aruló ujjlenyomatok.

Bűn és bűnhődés.

KEZDETE: 5 órákor, vasár- és ünnepnap 3 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17

DECZEMBERI MUSOR.

KLEOPATRA.

Melodráma 4 képbén. Írta d'Armand. Zenéjét szerzelte Petli.

- 1. kép. Az alexandriai mauzoleumban. 2. kép. Cásár és Kleopatra. 3. kép. Kleopatra és Marcus Antonius. 4. kép. Kleopatra halála.

Kleopatra: Mlle. BANEL.

Továbbá:

RAPHAEL-COLOMBEL

francia kettős.

Rigoletto Brothers

a felülmúlhatatlan ausztráliai légtornászok.

The Avolos Schindler

mulatványok rudakon. szájharmonika-művész.

A Lorch-család

világhírű ikáriai játékosok.

MARTINE BROTHERS

amerikai excentrikusok.

LABRADOR-NEGREL

párisi típusok.

TELSEDO SISTERS

californiai tánczosnők.

Miss Darwin Rosalda

csoda-macskaival. spanyol tánczosnő.

Meier-Mora

műboxoló.

SEVILLA RÓZSÁJA

spanyol kiállításos ballet, írta Regel H.

Aalbach Sugár Elza

komikus. magyar szubret.

Baumann Kondor

magyar komikus. magyar komikus.

Élő fényképek.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel 10-1 és 8-8 óráig a nappali pénztárnál

PENZTÁRI TELEFON: 93-36.

A házikorban reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzene-kara hangversenyez.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszékhelyénél hely. Bpest, VIII. József-körút 7/a. Gara Geza és Tsa drogéria. Lásd az árjegyzéket kérem.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIÈRE VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9/4 órákor a teljesen új műsor:

BÖRZE ANKÉT.

Képzőművészeti szatir.

Az első hó. (Színpadi írá.) Hans Strick és Mika Mickum (München „Eis Scharfrichter“) új műsorral. A teljes 12 tagú művész-gyűjtemény, teljesen új számokkal. Jégyek: 6, 5, 4, 3 korúktól minden jegygyűjtő helyen. Bővübbet a plakátok.

A PARADICSOM KABARET

OLLÓI-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.

Igazgató Widóczy Bézsó József. Karmester Wádor Mihály. Énekes Zlonka, Kondor Ernő, Nogrády Gigi, Csabai Keófi, Lugosi Jenő, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dalnoky Imre, Balint Béla, Tarján Vilmos, Bártaszkó Lajos konferenciér

RABLÓK A BANKBAN

Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

Tévedés

kikerülése végott vásároljon óvszor-

különlegességet a GUMMI KIRÁLY-nál

HATSCHEK N.

Csakis; Budapest, Károly-körút 6.

ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

ÓRIASI GRAMOFONT adok 16 forint készpénzért vagy szállított utánvétellel melynek ára részletfizetésre 75 forint Magyarországi legnagyobb fonograf áruház. — Rendkívül nagyválaszték a világhírű párisi „Pátho“ és londoni „KOLUMBIA“ hangerekből. Árjegyzékek grammofofonokról, fonográfokról, lemezek és hangerekről ingyen. FRISS GYULA utoda Havas Simon Budapest, IV., Ferenciek-tere 3. (az udvarban jobbra.)

Butor

készpénzért és részletre

3 szoba teljes berendezés 360 forintért mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készen raktáron a leggyorsabb kivitteltől a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata.

Budapest, Váci-körút 9. (Szerocson-utca sarok.)

A „GLOBUS“ műintézet és kiadóvállalat részvénytársaság

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

Kb. 2 millió darab Képes-Levelezőlap készletét mélyen leszállított árak mellett eladja

Raktáron vannak karácsonyi, újévi, húsvéti, valamint genre kártyák a legváltozatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beküldése ellen. 1000 darabnál kisebb mennyiség nem szállíthatik.

Eredet francia gesztenye para, selyemgummi és halványagok (tucattal) kor 100, 2, 3, 4, 5, 10 koronás. Egy korona beküld se után franko és bérmentve küldök 3 db. legfinomabb minőségű emónt díszítő mellett NEUMAYER LIPOT Budapest, gummiárú-különlegességek VI., Váci-körút 3. sz., Auertényház

Eredeti Mikulások Kertész Tódor-nál

Uj karácsonyi képes árjegyzéket ingyen és bérmentve Budapest, Kristóf-tér. már most küldi meg nagybecsült vidéki vevőinek és megrendelőinek azon czélból és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejékorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

KOVÁCS GYULA

zongoratermel BUDAPEST, (Gresham-palota)

V., Ferencz József-tér 5-6.

TELEFON 110-66

DÓCZI M.

Budapest, Rákóczi-ut 10/A.

Egyedárusítása a világhírű amerikai

„GO-ON”

cipőknek.

Párja 18 és 20 kor.

Férficzipők: Legújabb! Amerikai cipők, széles talppal — 18.— Legfinomabb boxbőr, cugos 9.50, tűzős — 10.— Francia sevró, cugos vagy tűzős 10.— gombos 11.— Borjubőr tűzős, sima vagy betétes — 8.— Posztó, borrel körül 8.50, oroszakkal — 9.50 Ugyanilyen, 24 cm. magas-szaru bőrel — 10.— oroszakkal borítva — 11.—

Női cipők: Zerge- vagy borjubőr, tűzős vagy cugos — 7.— Legfinomabb boxbőr, tűzős v. cug. 8.50, gombos 9.— Francia sevró, tűzős vagy cugos 10.—, gombos 10.50 Posztó, bőrel körül 7.50, oroszakkal — 8.— 10.000 pár női, posztó komólcipő — 2.— 8.—

Férficsizmák: Amerikai boxbőr, tisztai csizma — 24.— 28.— Bagariabőr, erős duplatalppal — 18.— 22.— Hátnabol, toboftele kiállításban — 12.— 16.—

Videki megrendelések aznap eszközöltetnek

Rendelések 20 koronán fölül bérmentve. Meg nem felelő árú készséggel becsorélok. 150 fényképpel ellátott remekül kiállított képes nagy árjegyzéket küldök, melyre ingyen és bérmentve küldök.

Most jelent meg az 1909. évre szóló

MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUM!

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen **ATHENAEUM MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA AZ 1909. ÉVRE**

Közel 400 oldalon. XVIII. ÉVFOLYAM. Közel 400 oldalon.
Kivonat a tartalomról: Naptárész. Közhasználati rész. Budapesti kalauz. Tüzes tájékoztató a fővárosban. Posta- és távirat-árszabály. A legújabb hivatalos adatok alapján teljesen átdolgozott és meg bővített és a nyomtatás napjáiig kiigazított Tiszti címár. A felsőge címe, kabinetirodája, udvari hivatalok, zászlósrak, testőrség, egyházak, főrendiház, képviselőház (teljes név- és lakásjegyzékkel). Az összes minisztériumok teljes címára. Igazságügyi hivatalok. Ügyvédi kamarák a magyarországi, alsóausztriai és bécsi ügyvédek név- és lakásjegyzékkel. Tanintézetek. Különböző szaktanácsok, bizottságok, muzeumok, képtárak. Vármegyék a közigazgatási járásokkal. Szab. kir. városok rend. tan. városok és nagyközségek teljes tisztikara. Budapesti orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek teljes név- és lakásjegyzéke. Tudományos, irodalmi és közművelődési egyesületek, közlekedési intézetek stb., stb.
Megjelent az ATHENAEUM részvénytársulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VII., Rákóczi-út 54.) és tartós keménykötésben 2 koronáért megrendelhető úgy ott, mint minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg! ● Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évfolyam. Az 1909. évre.

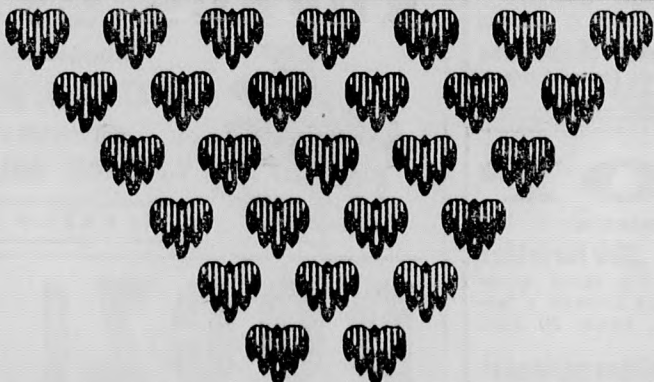
Szerkesztő: **Mikszáth Kálmán**

TARTALMA:

Előszó: Mikszáth Kálmántól.
Szikra: Józ Pista.
Lovik Károly: La Cote.
Hevesi József: Giránútrág.
Ambrus Zoltán: Egy kis tévedés.
Farkas Pál: A német mérnök.
Soossa Dezső: A baronca.
Gárdonyi Géza: Egy ember.
Krudý Gyula: Hunszív.
Zöldi Márton: Az utszélt kereszt.
Vértessy Gyula: Upmann mellett.
Pekár Gyula: A szerencsenek
összesküvése.
Rákosi Viktor: Réz Péter különös története.
Lőrinczy György: A veréből nász.
Herzog Ferencz: Lozenko.
Bárony István: Mese a boszorkányról.
Mikszáth Kálmán: Tövtskes ldtogatóban.
Utolsó: Bródy Sándortól.

Ara díszkötésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál SINGER és WOLFGANG Budapest, VI., Andrassy-ut 10

POLGÁR SÁNDOR

magy. kir. szabad. nyert orvosi mű- és köztársaság Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi sebészeti és betegápolási tárgyakban.
Saját találmányú m. kir. szabadalmazott Polgár-féle **sérvkötő**, háskötő, görcsér elleni gummi-hatású, orthopédia-készülékek műlábak és kezek stb.
Valóci franciai különlegességek F. Bergerand-élls párisi gyárából.
Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hamisítás ellen védve 16302. szám alatt.

Modern urasági butorok

alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-, ariszoba és irodai teljes berendezések Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és réz-butorokban.
GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liezt Ferencz-tér 3. sz. ezeletti Gyár-utca Telefon 14-08.

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
A LEGJOBB
ÖVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

SINGER varrógépeket
nagybani eredeti gyártásban 75 koronától feljebb és minden ár-emelés nélkül havi 8-10 korona osztályozottos szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia varrógép és kerékpár nagykereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41. Fiók-üzlet: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Üzemünkkel nem dolgozunk.

Ezen szabadon hazul **ágy**
rézdrázzsel, jó acélsodany-betéttel ... 16- frt.
Erős vaskeroléságy-betét ... 5.75 frt.
Laposra összehajtható táboriágy ... 8.- frt.
Rézluggónyrudak ... 4.50 frt.
Vas és rézbutorokat legolcsóbban szállít:
PROHASZKA JÁNOS gyáros
Gróf Zichy Jenő-n. 46.

INGYEN. SÉRVKÖTŐ, műlábak, mákezek, mű-fűzők, tangépek, egyenestartók, háskötőkről és az összes betegápolási eszközökről szóló nagy képes árjegyzékünket hársínek ingyen és bérmentve szánt borsítékban küldjük.
Universális sérvkötők pántlanok, kis gummi nyomlap-pal legenyebb sérvre elvátható.
Sérvkötők egyoldalu 4-14, kétoldalu 8-22 gummitól 8-12 korona.
Gummiharisnyák, háskötők mértékszerint készíttolnak.
Magyar Orvosi Moszteráp
Bpost, VII., Rákóczi-ut 33. (a Rókus-kórházzal szemben). Pontos címre és a vörsekeresztre ügyeljenek.

MEGHIVÁS
A rászkevei takarékpénztár dömsöd-dabi hitelszövetkezet folyó évi **december hó 13-ikán** d. u. 3 órakor, Dab községháza tanácstermében **rendkívüli közgyűlést** tart, melyre a hitelszövetkezeti tagok meghivatnak.
Tárgy:
A hitelszövetkezet feloszlása tárgyában intézkedés és a felszámolók megválasztása.
Kelt Dabon, 1908. évi november 29 én.
Az igazgatóság.

HETI MUSOR.

December	Nemzeti Szinház	M. kir. Operaház	Vigszinház	Király Szinház	Magyar Szinház	Óránia	Varszinház
4 Péntek	A rágalom	A hegyek alján	Visszatérés Jeruzsálemből	A varázskeringő	A holnap	Hogyan mulatunk	Pry Pál
5 Szombat	A rágalom	Norma	Az ördög	Mary Ann	A holnap	Vizsgaeloadás	-
6 Vasárnap d. u. este	Az enimet harangok A rágalom	Téli regé	Visszat, Jeruzs.	Hollandi lány Mary Ann	A sashók A szerencse	-	-

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Rákóczi-ut 38.
Karácsonyfára való dísz
angyal-harang

ára **1** korona.

Minden karácsonya-csúcson könnyen megerősíthető. Gyertyatartókkal, 8 óreharanggal, bronzszobrotól és angyaloktól és lemezestől, mely a meggyújtott gyertyák által kelőkeső hőség folytán önmagától körben forog és közben általában valóságos égi angyali hangokat csemp. Teljes magassága 30 cm. Szélessége 10 cm. Árja 1 korona 25 fillér előzetes befizetés mellett.

Karácsonyi képes nagy árjegyzék az összes fényes árucikkekéről kívánatra ingyen és bérmentve.

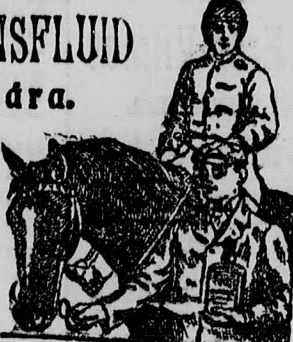
Párisi világkiállítás «Grand Prix» 1900.

Kwizda-féle RESTITUTIONSFLUID mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóban továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóban több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erőltetésre és erőgyűjtésre, az inak merovségénél stb. képezték a lovat a legnagyobb munkabírási trainingban.

A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi ha a fenti védjeggyel van ellátva. — Védjegy, ozimkép és gőngyölés törvényesen védve.

Főraktár: TÖROK JOZSEF gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrassy-ut 28. szám.

Minden háztulajdonos,

ki meggyőződni óhajt, vajjon általán szerint, vagy vizmérő után kevesebb vízdíjat tartozik-e fizetni és ha konstátálni óhajtja, vajjon egyes bérlo a rendes fogyasztáson kívül sok vizet pazarol-e, vezetessen házába

Kunz-féle vizmérő-órát.

Felvilágosítást készséggel nyújt a „Budapesti Vizmérő Betéti Társaság” Kunz F. czéq
Központi iroda: I. Bors-utca 14. sz. — Gyár és öntöde I. Maros-utca 19. sz.
Telefon II-06. Saját gyártelep Telefon II-06.

STANDARD

életbiztosító társaság Edingburgban, Angolhon
Alapított 1825.

Magyarországi fiók
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota)

Évi bevétel	36,638,000 korona
Klutalt nyereséményrészek	170,000,000 „
Vagyon	290,900,000 „
Halálesetek folytán kifizetve	628,474,000 „

A »Standard« kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. © Alacsony díjak. © Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál © Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. © Megtámadhatatlanság. © Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háboru-biztosítás népfelkelők részére.
Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartalékalap stb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertáltak. Felvilágosítással akár személyesen, akár levélelleg díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönök soronkívül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatlak.

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6-6½% kamatra 5-30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőketörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díjfizetés mellett, állami, megyei, városi, vasúti tisztviselők, gőzhajózási tisztek, katonatisztek és nyugdíjasok részére.

MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA
Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz
TELEFON: 69-75. TELEFON: 69-75

MESÉS
AJÁNDÉKOT AD
A BAZÁR
A DIVATLAPOK KIRÁLYA
KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT
A KIADÓBÓL
BUDAPEST, DOHÁNY-U 16

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elismert egy és kétfős vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

E hirdetés rovatban minden egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Mme. Valler
angol- és francia női szabónő Budapest, VIII., Fecske-utca 8. I. em. 6. Elvállal minden szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legfinomabb kivitelben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadtnak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek

Asztalosok
új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46. 27903 B.

Mézédes
csemege téliszőlőt fagymentes csomagolással postakosaraként 2.80, 25 kilónként 12 kor.ért, nemes fajalmak kizárólag válogatott példányok és óriás birsalmát postakosaraként 2.40 50 kg. 16 kor. Fajborokat hektóliterenként 24 kor.ért szállítja Gyümölcs-kivittel Csongrádról.

Ananász
kajszinbaracklekvárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kg. különleges birsalma sajtnak 1.60. papírhejú csemege 5 kg. 3 kor.ért. szállítja Gyümölcs-kivittel Csongrádról.

12 drb. Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 1.50 a legszebb kivitelben **HERZ fényképésznel**, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Wagán építőiparos-iskola előkészítő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vágló és építészeti igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Ha meglepő és praktikus karácsonyi ajándékre akarunk szert tenni, akkor Kohn Ede és Társa utóda, Budapest, Városház-utca 6, (volt Granátos-utca) céghez forduljunk. E régi szolid cég-nél előnyösen szerezhettünk be arany, ezüst és ékszerárut. 29505

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészítő (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbelveget kérek. 7805

Zalogcédulákat vesznek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

SCHILLER ISZIDOR ékszerkereskedő **BUDAPEST, Sip-utca 8. sz.**

Pénzszekrények és amerikai irodaburok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Műkedvelőknek kitűnő egyfelvonásos bohózatok, kabaretszámok, többfelvonásos vig szindarabok kaphatók „Műkedvelő” kiadóhivatalában Rákóczi-ut 8/B. Szindarab-jegyzék ingyen. 5680

Rizikegomba 5 kilós postahordó 6 kor. Meleghy Aladár, Kassa. 5682

Hurutos bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka, melyet pemetefülből készít Réthyn Béla gyógyszerész Békéscsabán. Gyógyszertárban kapható. cs.

Parlament gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiaitanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-ől július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelberger szakiskola, (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hírdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Légszész és villamos esillárak legelőnyösebben szerezhethők be Kulesár Sándor bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessewffy-ut. 9-11.

Azonnali pénz-előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, autómobil és kereskedelmi árut, száraz rakományainkban „utólagos díj-fizetéssel” és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi, polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít „Magántanulók Előkészítőse” Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is poton áron eladó. Közöttük Toplever-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezeti, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Blüchflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélsővekkkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghmerles, ugyanitt Örsz Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, porzsa szőnyegek és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónal. (Nem Egyetem-utca. 49082

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Gimnáziumi, reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsga letéveséhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philologus, matematikus. Egyenként oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vétetnek fel. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. **Goitein Henrik** Budapest, VII., Damjanich-utca 39. II. em. 10.

Butor részlete is mélyen kapható árban kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, 7L, Eötvös-u. 17. (Ándrássy-ut sarkán.) Árjegyzék ingyen.

30 forint. Varrógépek egy új valódi család Singer varrógép sátrszekrényvel 5 frt. (állás) szel csakis **SINGER A.** műgépezésnél Budapest, főútlelet Akácia-utca 55. Mindennemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Al-landó nagy rakta. **Laub Lipót,** BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Stenográfia Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelberger gyorsíró és gépiró iskolában hivatott új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítást tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és dízsmunkák elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” széprás osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szépirásoktatás. Mersékelt tandíj. Beíratások naponta kizárólag Rákóczy-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót.

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakhelyek megfigyelését s el-tűnt egyének és névtelen levelek irónak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 109-52. 28587

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államszámvevőtan vizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos jogi szemináriuma. **Budapest, Messelényi-utca 18 szám.** Saját gyártmánya vas- és rézbutorok. Rézagy — — — 45.- frt Vaságy matracszal 8.50 • Gyermekágy — — 11.50 • Sodronyágy-betét 3.50 • Vas- és rézbutorok gyári árban. 28046 **WEISZ LIPOT** Király-utca 99. szám TELEFON 87-01.

Zalogcédulát Ingokról is, brilliánsot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiséget vesznek. Korlát ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 95. sz. Telefonszám 95-48.

A legelőnyösebb részletfizetésre **zongorát, pianinót, czím balmot, hegedűt** középszembeni áron a leg-ujabb rendszerű **bankhitel** után kizárólag csakis **Reményi** nagy magyar hang-szerelőipén. Prospektus és árjegyzék ingyen. **Budapest, Király-utca 58. szám.**

+ Soványság. + Az egyedül eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőfá-pora. Soványság tartós, szép télt testidomokat nyerne. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorhajosoknak nélkülözhetetlen tápszert. Kitértve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

«Fidelitas» magánnyomozó Intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Legszebb és legértékesebb **KARÁCSONYI AJÁNDÉK**

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerőseit egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király-asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné élettörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismereteli legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **ára 20 korona.** Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a «Petőfi társaság» megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az

Erzsébet Királyné Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50 Megrendelések utánvétel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvgyűzők helyben és vidéken felvételnek.

«Ennek övni kell a feleségét!» Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tiüő gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezzel igazolják, díszkötésben 90 fillés magyar levélbélveggel. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50.

«Telt kebel.» Telt kebel két hónap alatt **Pilules Orientales**

(keleti pilulák) által, az egyedüli, melyek a mellét fejlesztik, szilárdítják, helyreállítják s a női mellnek grációzus teljséget kölcsönöznek, anélkül, hogy az egészségnak ártanának. Garancia! Arzenikmentes — Orvosi kiválósgoktól. Alánva. Abszolút díszkötésű. Egy doboz használati utasítással. Ranko 4-45 korona előzetes beküldése vagy 6-75 korona utánvétel mellett. **L. RATIS** gyógyszerész PARIS. Raktárak: Bécs, R. Feerhofer gyógyszerész, Singer-sztrasse 15 Budapest, Török József gyógyszerész Király-utca 12.

Zalogcédulákat vesznek. Elzálogosított, brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő **BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán**

BUTOROK káló, ebéd-, szalonberendezések, továbbá irodaszoba, iroda berendezésel fés- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bergarnitúrát eladása és vétel.

Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám. I. emelet 262 **Rudaczy-utca sark.**

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DÍSZES PASTPARTYVAL 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZÍNES
OLAJKÉP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENÉTT FELVÉTELEBEN.
SZAVATOSSÁG MINDEN IRÁNYBAN **RAFAEL** FÉNYKÉPÉRTŐ ÉS FÉNYKÉPESZTERNYE MŰTEREM BUDAPEST, VII. ROTTENBILIER-UTCA 46. KÖZTARTVA AZ 1908. ÉVI PÁRSI NEMZETKÖZI KIALLITÁSON DÍSZKÖZLELVÉL, KERESZTTEL ÉS ARANYÉREMMEL.